

GÖNÜL YAPRAĞI

ZEYNEL TOPRAK

GÖNÜL YAPRAĞI

Zeynel TOPRAK

IŞIK
YAYINLARI

GÖNÜL YAPRAĞI

Editör
Mustafa OĞUZ

Kapak
Engin ÇİFTÇİ

Mizanpaj
Necmi TOPAL

ISBN
975-278-146-2

Yayın Numarası
400

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası / İZMİR Tel: (0232) 252 20 96
Mayıs 2005

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Alayköşkü Cad. No: 12 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 519 39 33 Faks: (0212) 519 39 01

Işık Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88   Faks: (0216) 318 52 20
www.isikyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

KAR TATİLİ

Lapa lapa yağan karın ardından birden tipi çıktı. Öyle bir tipi ki yerde ne kadar kar varsa alıp en kuytu yerlere götürüyor, yüksekliği insan boyunu geçen yığınlar oluşturuyordu.

Daha düne kadar çocuklar saatlerce dışarıda kalır, kartopu oynardı. Bu gün değil çocuklar, büyükler bile dışarı çıkmaya cesaret edemiyordu. Böyle bir günde evde oturmaktan daha iyi bir şey olamazdı.

Rüzgârın ıslık sesleri gecenin karanlığında kayboluyordu. Zaman zaman uğultular öyle artıyordu ki insanın içine ürpertiler salıyordu.

Aklına dışarıda kalan kedi, köpek gibi hayvanlar geldi. Acaba bu ayazda, bu soğukta onlar ne yapıyordu? Zavallılar, eğer sığınacak güzel bir yer bulamazlarsa soğuktan donarlar. Aslında belediye sokak hayvanları için şehrin muhtelif yerlerine barınaklar yapmalıdır, diye düşündü. Gerçi Allah hayvanları her türlü şarta uygun olarak yaratmış.

Ya insanlar?

İnsanlar, akıllarını kullanarak korunuyordur pekala!

Ama insanların hepsi barınma, yazlık kışlık kıyafet alma imkânına sahip değil ki. Kimileri benim gibi sıcacık sobanın yanında kahvesini yudumlarken, kimileri de soğuktan donmamak için naylondan yaptığı evine veya bir inşaata sığını-

yor. Köprü altlarında yaşam mücadelesi verenlerin haddi hesabı yok. Geçen gün gördüğüm, boya sandığını sırtlamış, ıslanmamak için büyük bir ağacın altına sığınmış olan çocuğu hiç unutamıyorum. Kim bilir evde onun getireceği üç beş kuruş paraya ihtiyacı olan kaç tane kardeşi vardır. Babası çalışacak durumda değil belki. Allah bilir annesi de hastadır!

Bütün bunları tek tek zihninden geçiren Hasan Bey iyice dalmıştı. Öyle dalmıştı ki kucağına gelen kedisi mercanı bile fark edemedi. Kedicik her zamanki gibi sırnaştı. Sahibinden gereken ilgiyi göremeyince kuyruğunu kısıp minderin yanına oturdu. Karısını ve iki çocuğunu trafik kazasında kaybeden Hasan Bey, yaklaşık beş senedir yalnız yaşıyordu. Aslında pek yalnız da sayılmazdı. Kedisi mercanla sürekli dertleşir, ona gün içinde yaptığı ve yaşadığı her şeyi anlatırdı. Mercan dert ortağı olmuştu.

Kahvesini bitirince bardağı ve okuduğu kitabı sehpanın üzerine koydu. Gözlüklerini çıkarıp pencereye yöneldi. İçinden gelen sesi dinliyordu.

Aman Allah'ım, nasıl bir hava böyle, kendimi bildim bileli bu şehirde böyle bir kış görmedim, kıyamet kopmuş sanki, dedi. Tabiata hükmeden insanoğlu bu akşam çaresizdi. Öyle ki dışarıda hiç kimse yok, eğer sabah da böyle olursa işe nasıl gideriz! Haydi okul yakın, ben öyle ya da böyle giderim; çocuklar nasıl gidecek peki? Neyse belki de yarın kar tatili olur.

Sabah ola hayrola, diyerek biraz önce üzerinde oturduğu kanepeye yöneldi.

* * *

Hasan bey kışları yatak odasına gitmez sobanın yandığı oturma odasında, kanepede yatardı. Her zamanki gibi yatağını hazırlayıp yattı.

Sabah uyandığında gecenin ürperten tablosu değişmiş, insanın içine ferahlık veren bir görüntü ortaya çıkmıştı..

Güneş bütün ihtişamı ile doğmuş, bahçe duvarına ve ağaç diplerine biriken karlar, yavaş yavaş erimeye başlamıştı. Bu kadar kısa bir sürede bu şekil de bir değişiklik Hasan Bey'i epeyce şaşırtmıştı.

Akşam olanlar yaşanmasaydı herhalde şu doğan güneşin, eriyen karın kıymeti bilinmezdi, dedi. Yazın sıcağını, kışın soğuğu pek sevmeyiz. Sararan yapraklar yerine taze tomurcuklar olsun isteriz.

Halbuki hepsinin ayrı bir güzelliği, ayrı bir cilvesi var. Biz güzelliği tabiatta arıyoruz. Oysa güzellik içimizde… Gözlerimizdeki perde kalksa eşyanın sırlarını o zaman anlarız.

Perdeyi çekip kahvaltı yapmak için mutfağa geçti.

Kahvaltıdan sonra her zamanki gibi okulun yolunu tuttu. İnsanlar kış uykusundan uyanmış gibi sevinçle bir o yana bir bu yana koşuyorlardı. Elinde çantası işe yetişmeye çalışanlar kaldırımlarda hızlıca geçerken, çocuklar güneşin altında kartopu oynamanın zevkini çıkarıyordu. Hasan Bey'in yürüdüğü kaldırımın yolla birleştiği yerde, eriyen karların oluşturduğu su birikintileri bir başka su birikintisine karışmak için çarşı yönüne doğru akıyordu. Yoldan geçen araçlardan sıçrayan kirli sulardan korunmak için kaldırımın kenarında yürümeye dikkat etti. Okul eve yakın olduğundan Hasan Bey on dakikada okula gelmişti. Her zamankinden farklı bir manzarayla karşılaştı.

Başka bir gün olsa bu saatte bahçede çocuklar olurdu, bugün hiç kimse gözükmüyordu. Merdivenleri hızlı hızlı çıkıp öğretmenler odasına gitti. Ama orada da kimse yoktu. Nerede bu insanlar diyerek müdür odasına yöneldi. Müdür Bey, o sırada odasından çıkıyordu. Hasan Bey'i görünce

- Hocam hoş geldiniz, dedi.

- Hoş bulduk müdür bey, nasılsınız?

- İyiyim sağ olun. Hayırdır niye geldiniz?

- Anlayamadım!

- Sizin haberiniz yok mu?

- Neyden?

- Okullar iki gün tatil edildi.

- Niçin tatil ettiler ki, hava gayet güzel.

- Doğru söylüyorsunuz Hasan Bey. Akşamki hava devam edebilir diye böyle bir karar kalmışlar. Haber alır almaz, servisler öğrencileri almasınlar diye servis başkanına telefon açtım. Kar tatilinden haberi olan çocuklar zaten dışarı çıkmaz; haberi olmayanlarsa biraz bekleyip evlerine dönerler.

- Peki müdürüm bana müsaade öyleyse, dedi Hasan Bey. Madem evden çıktım, çarşıya gidip bir iki arkadaş ziyaret edeyim.

Hasan Bey, haftanın bazı günlerinde okuldan çıkar çıkmaz eve gider bazı günlerde ise arkadaşlarını ziyaret ederdi. Okul çarşıya uzaktı. Ama sokak aralarından gidildiğinde kısa sürede çarşıya varılabilirdi.

Hasan Bey hızlı yürüme alışkanlığını bugün terk etti. Nasıl olsa yapacak bir işim yok diyerek yavaş yavaş yürümeyi tercih etti. Hem etrafı şöyle bir seyredeyim, fena mı olur, dedi. Buradan hemen hemen her hafta geçiyoruz, ama bazen ilk defa gördüğümüz şeyler karşımıza çıkıyor.

Yolun kenarına belli aralıklarla dizilmiş olan ağaçlara, dallarına biriken karlar uzaktan bakınca büyük bir mantar görüntüsü veriyordu.

Hasan Bey karşısına çıkan adama selâm verip yoluna devam etti. Şehrin ortasından geçen ırmağın üzerindeki tarihi köprüye varmasına az kalmıştı. Köprünün başında bir çocuk elindeki mendilleri satmaya çalışıyordu. İhtiyacı olmamasına

rağmen çocuğun elindeki mendillerden iki tane aldı ve fazlasıyla parasını verdi.

- Adın ne senin?

- Ali.

- Ali, sen okumuyor musun?

- Hayır, ilk okuldan sonra okuyamadım.

- Neden.

Çocuk omuzlarını silkip bakışlarını ayakucuna dikti. Belli ki içinde bulunduğu durumdan o da memnun değildi.

Hasan Bey çocuğun başını okşayıp köprüden karşıya geçti. Kırçıl sakalları birbirine karışmış, üstü başı perişan bir adam esmer avuçlarını köprüden geçenlere uzatmış, dileniyordu. Önünde büyükçe bir karton vardı. Kartonun üzerinde "Ben körüm" yazıyordu. Hasan Bey adamın hâline üzüldü. Üzüntüsünün sebebi yalnız adamın kör olması değildi. Zavallı dedi. Bütün sebepler aleyhine birleşmiş sanki. Mevsim kış, üzerinde kendisini koruyacak doğru dürüst bir kıyafet yok. Bunlara rağmen ne yazıyı okuyan var ne de para veren… Bu adama birazcık para vermeliyim, diye düşündü. Ya sonra… Sonrası için herhangi bir fikir yürütemedi. Cebinden para yerine bir kâlem çıkardı. Adamla konuşmaya başladı.

- Amca müsaade eder misin, bir şey yazacağım.

Kör adam bu davetsiz misafirin söylediklerine bir anlam veremedi.

- Yalnızca bana bir sadaka, dedi.

Adama öyle bir sadaka vermeliydi ki verdiği para şimdiye kadar topladığı paralardan kat kat fazla olsun.

- Tamam amca vereceğim, diyerek ihtiyarın eline bir beş milyonluk sıkıştırdı. Yaşlı adam parayı alıp cebine koydu. Eli alışmış olmalı ki parayı cebine koyar koymaz elini yine açtı ve bana bir sadaka demeye başladı.

Bu arada Hasan Bey kartona bir cümle yazıp dilencinin önüne koydu. İhtiyar dilenci hiç umursamadı. O sürekli elini açıp bir sadaka demeye devam ediyordu. Hasan Bey adamı kendi haline bırakıp yanından ayrıldı.

Hem yürüyor hem de hayatın muhasebesini yapıyordu. Çocuklarını ve eşini kaybettikten sonra her şeyi farklı algılamaya başlamıştı. Önceki mutlu günleri hâlâ yaşıyor olsaydı ne çocuğu ne de ihtiyar dilenciyi fark ederdi. Ama artık annesinden ayrı uçan bir kuşun feryadını hissediyor, yerdeki karınca ve börtü böceğe basmamaya dikkat ediyordu.

Yakasını diktiği pardösünün düğmelerini çözüp içindeki ateşi serinletmeye çalıştı.

O gün birçok arkadaşını ziyaret etti. Vakit bir hayli ilerlemişti. Arkadaşlarından müsaade isteyip sabah geldiği yoldan evine doğru yürümeye başladı. Köprüye yaklaştığında ihtiyar dilencinin hâlâ aynı yerde durduğunu gördü. Beş altı saat öncesine kadar kartonun üzerinde birkaç madenî para varken şimdi tomar tomar para birikmiş, hatta dilencinin cepleri bile dolmuştu. Aklına sabah yazdığı cümle geldi. Yazı hâlâ insanların dikkatini çekecek şeklide duruyordu.

“Önümüz bahar, ama ben onu göremeyeceğim”

Hasan bey, “Hesapsız bir tatilde yaşadıklarıma bak” diyerek evine doğru yürümesine devam etti.

YALAN

Hakkı Öğretmen öğrencileri tek tek süzdü. Hepsinin gözünden ateş fışkırıyordu. Biz buraya geldiysek bu işin hakkını vereceğiz der gibi bir halleri vardı. Eskimiş önlüklerin üstünde kıvrılan yakalar, kelleşmiş yanakları daha net ortaya çıkarıyordu. Hiçbirinin umurunda değildi, deftersiz kitapsız olmak. Kâlem, silgi mi? Hak getire. Yalnızca umutları vardı. Onu da yanlarında getirmişlerdi.

Ne okul okula, ne de öğrenci öğrenciye benziyordu. Görünüş yanıltabilir, önce tanıyıp sonra karar vermeli. Bazen bataklıkta gonca güller, bembeyaz karın üzerinde doyumsuz kar çiçekleri yetişir. Yeter ki insan istesin, istedikten sonra bütün engeller bir bir aşılır. Birkaç dakikalık dalgınlıkta Hakkı Hoca'nın zihninde bunlar geçerken öğrenciler ilk defa gördükleri öğretmenin karşısında ürkek bakışlarıyla onu seyrediyordu.

İlk günün heyecanıyla birbirine vurup kaçan, kovalamacayı oyun zanneden öğrenciler Hakkı Öğretmenin karşısında sus pus olmuşlardı. En önde oturana adını sordu.

- Adın nedir oğlum?

- Nevzat, öğretmenim.

- Şimdi de senin adını öğrenelim.

Tek tek hepsinin adını sordu Hakkı Öğretmen. Utana sıkıla söylediler adlarını. İçlerinden biri var ki hiç sıkılmıyor, öğretmenle senli benli konuşuyordu. Konuşurken kendine güvenini yansıtmak için daha dik duruyor, el kol hareketleri ile derdini ifade etmeye çalışıyordu. Üstelik defteri, kitabı, silgisi yani her şeyi tamdı. Önlüğü ise hakiki Alaman malıydı. Ağabeyleri getirmişti. Burnu hafif kalkık spor ayakkabıları fiyakasını tamamlayan en güzel aksesuardı. Hakkı Öğretmenin gözü onun üzerinde takılı kaldı. Tam da eski öğrencileri gibi giyinmişti. Aynen onlar gibi konuşuyordu. Bu çocuğun babası memur olmalı, diye düşündü. Yanına gelip sordu.

- Oğlum senin baban ne iş yapıyor?

- Alamancı öğretmenim.

- Alamancı yani Almanya'da çalışıyor öyle mi?

- Artık çalışmıyor öğretmenim, geldi ama ağabeylerim orda.

Çocuk sözünü bitirince kasılarak yerine oturdu.

***

Okul açılalı birkaç hafta olmuştu. Öğretmen öğrencilere, öğrenciler de öğretmene alışmıştı. Onları eski öğrencileriyle kıyasladığında üzülüyor ve bu çocuklar için mutlaka bir şeyler yapmalıyım diyordu. Haftalar geçtikçe zihninde bazı şeyler netleşmeye başladı.

Önemli bir karar almıştı. Beşinci sınıftaki çocukları öğretmen lisesi sınavına girdirecekti. Bunun için velilerden de yardım alması gerekiyordu. Yirmi beş çocuğun babasını okulda topladı. Yapacağı işin önemini belirtmek için deftere bazı notlar almıştı.

Defterini açıp konuşmaya başladı:

- Kıymetli veliler, hepiniz hoş geldiniz. Sizi burada toplamamın sebebi çocukların sene sonunda gireceği sınavla ilgili sizleri bilgilendirmektir. Gördüğüm kadarıyla mezun olan

çocuklar köyde kalmışlar. Hiçbirini okutmamışsınız. Ya sizin gibi çiftçilik yapıyorlar ya hayvancılık ya da gurbetlere gidip çalışıyorlar. Çocuklarımızın ilkokulu bitirdikten sonra okumasını istiyorsak benim dediklerimi aynen yapmanız gerekir.

Yörüklerin İsmail, öğretmenin sözünü tamamlamasını fırsat bilerek söze karıştı.

- Hocam ne ilazımsa yapak. Biz bir gün görmedik bari onlar görsün.

Hakkı Öğretmen İsmail amcanın sözünden duyduğu memnuniyeti tebessüm ederek gösterdi ve konuşmasına devam etti.

- Aslında lazım olacak çok bir şey yok. Sizden istediğim çocuklara evde iş vermemeniz, bir de hafta sonu okulda vereceğim kursa onları getirmeniz.

Hafifçe yerinden doğrulan Veysel:

-Hocam bizim oğlan inekleri güdüyor, onu buraya gönderirsem ineklere kim bakacak? Sürekli saman vermekle olmuyor. İki gün oğlanla dağa gönderiyorum, dedi.

- Herkes gönderecek arkadaş, dedi muhtar Halil. Sen öyle dersen ben böyle dersem bu adam kimi imtihana girdirecek?

Hiç kimse itiraz etmedi. Kolay mı? Hükümetin adamı konuştu.

Hakkı Öğretmen:

- Hepinizi dinledim, çocuklara ihtiyacınız olduğunu biliyorum; onların hayatının kurtulmasını istediğinizi de biliyorum. Önümüzdeki hafta kursu başlatacağım için öğrencilerimi mutlaka göndermenizi istiyorum, dedi.

* * *

Uça ese okula gelen çocuklar önlükleri çıkarıp günlük kıyafetlerini giymişlerdi. Yamalı pantolonların üstüne sarkan kol ağzı ve boynu genişlemiş kazaklar, önlüklerini aratmayacak kadar eskiydi. Sadece Nevzat mavi renkli bir kazakla yi-

ne mavi renkli bir pantolon, ayağına da uzun topuklu bir iskarpin giymişti. Diğerlerinin içinde hemen belli oluyordu. İskarpini bu yaz abisi getirmişti. Ayağına biraz bol oluyordu ama yaz olmasına rağmen kalın çoraplar giyerek ayağını bir numara büyüttüğünden rahatlıkla giyebiliyordu. Bu fikri de anası vermişti.

Hakkı Öğretmen öğrencilerini bir düzen içinde sıralara oturttu. Nevzat en öndeydi. Babası istemişti en önde oturmasını. “Benim oğlum en önde otursun hoca, en önde otursun ki seni iyi dinlesin." demişti. Sözünü Nevzat’ı överek sürdürmüştü, “Okulda bir numara, iyi kafası var, ne söylersen anlıyo."

İlerleyen haftalarda bazı öğrenciler kursu bıraktı. Hakkı Öğretmen verdiği ödevleri sürekli kontrol ediyor, yapmayanları cezalandırıyordu.

Hemen hemen herkesin ödevini yapmadığı olurdu. Ama Nevzat asla ödevlerini aksatmazdı. Hatta konu anlatımı, yapılacaksa Nevzat parmağını kaldırır, uzun uzun konuyu anlatırdı.

Aslında buna anlatmak denmez, dense dense ezberlediği cümleleri tekrarlamak denirdi. Diğer çocuklar parmakları ile Nevzat’ın söylediklerin takip ederlerdi. Hakkı Öğretmen bu konuda birkaç defa onu uyarmış “Oğlum önemli olan ezberlemek değil, öğrenmektir." demişti. Fakat Nevzat her defasında aynı şeyi yapıyordu.

Bir yandan okul bir yandan kurs, öğretmeni bir hayli yormuştu. Tabii kolay değildi insanla uğraşmak. Kolay olmayacağını bildiği halde girmişti bu işe. Emek olmadan yemek olmazdı.

Eğer bu işi başarabilir, çocuklardan beş altı tanesini öğretmen lisesine gönderebilirsem, sonraki senelerde arkası gelir, diyordu. Köy yaşamını yakından gördükçe işine daha

çok sahip çıkıyor, öğrencilerin kurtuluşunu okumakta görüyordu. Kurs verdiği öğrenci sayısı yirminin üzerindeydi ama tahminine göre beş altı kişi kazanabilirdi. Bu çocukların babalarını ayrıca okula çağırdı.

Onlara:

- Çocukların imtihana girmesine bir ay kaldı. Sizlerden çocuklarınıza yardımcı olmanızı istiyorum. Dikkat ederseniz yalnız sizi çağırdım. Bunun nedeni sene içindeki çalışmalarımızda gördüm ki yalnız sizin çocuklarınız kazanabilecek durumda. Diğerleri zor gözüküyor, dedi.

Nevzat'ın babası “Hoca bizim oğlan kurs almadan da kazanırdı, ama yine de sağ ol." dedi. Bu münasebetsiz laf Hakkı Öğretmen'i kızdırmakla beraber, karşılık vermedi.

* * *

Yaz sıcağının gölgelerde kaybolduğu Haziran günü köy arabası başka bir amaç için Karaisalı yoluna düşmüştü. Kul Ahmet'in “Anamın Acer Gelini” türküsü arabanın içinde yankılanıyor, ama öğrencilerden hiçbiri bu sesi duymuyordu. Camdan dışarı bakan Erdi “Aha bu yolda inekleri pancar tarlasına kadar yalnız başıma götürdüm." dedi emmisinin oğlu Tarık'a. Şoför Emin, yer yer arkasına dönüp “Demek imtane gireceniz, böyük adam olacanız ha!" diyor, sırıtarak sararmış dişlerinin hepsini gösteriyordu.

Arabadan indiklerinde, şaşkınlıklarını her halleriyle belli ediyorlardı. Kimi okula bakıyor, kimi çevredeki binalara… Burası nasıl bir yerdi böyle. Evler üst üste. Her yerde arabalar… Gürültü, patırtı… Nevzat arkadaşlarındaki bu şaşkınlığa sırıtarak gülüyordu. Ne de olsa kendisi tecrübeliydi. Ağabeyleri Almanya'dan her geldiklerinde onu şehre getirip gezdiriyorlardı.

Öğrencilerin ve velilerin oluşturduğu kalabalık bazı satıcıların iştihasını kabartmış olacak ki etrafta arabalarını iterek dolaşıyorlardı.

-Haydi taze taze simit burdaaaa!

-Antep fıstığı taze taze…

-Buyrun buyrun taze çerezlere buyrun!

Tablanın üzerindeki pembe renkli şey Erdi'nin dikkatini çekti. Adama sormadan bir avuç alıp yemeye başladı. Bir yandan yerken bir yandan da cebine dolduruyordu. Taze antep fıstığı hoşuna gitmişti. Adam para vermeden fıstıkları cebine dolduran münasebetsize iyi bir tokat vurdu. Cebindekileri de boşalttı.

Erdi kendisine yardım edecek bir el bekler gibi etrafına baktı. Arkadaşlarının kendisine yardım etmesini bekledi, ama onlar okula girmişlerdi. Ne bilsin burada her şeyin parayla olduğunu. Biraz sonra arkadaşlarını yanına varıp olanları anlatınca Nevzat katıla katıla güldü.

* * *

Sınav sonuçları belli olduğunda Hakkı Öğretmenin yüzü gülüyordu. Tahmin ettiği gibi yedi öğrenci Öğretmen Lisesini kazanmıştı. Müjdeli haberi kimisi tarlada, kimisi kuzuları otlatırken almıştı.

Şapkasının altında alnına kadar süzülen ter damlalarını sildikten sonra sol ayağını katlayıp altına attı. Sağ elini dizine dayayıp karşıda bir noktaya bakıyordu. Zaman zaman elini bileğinden oynatması bir şeyler düşündüğü ve içinden çıkamadığı bir durumla karşı karşıya kaldığı anlamına geliyordu. Veysel, şapkasını bir öne bir arkaya kaydırdıktan sonra:

- Ben şu yaşıma kadar Alamanyalarda çalışayım, çabalayayım sen kazanma. Bak Necati'nin Erdi'ye. Babasının giyecek donu yok. Nasıl kazanıyo, dedi.

Nevzat uzaktan gelen sesleri korkuyla dinliyordu. Annesini görünce yaslandığı kapıdan çekilip sedirin köşesine oturdu. Biraz sonra annesinin sesi gelmeye başladı. Annesi belli ki babasını sakinleştirmeye çalışıyordu.

-Nasip bey, nasip... Sen de biliyon ki bizim oğlan zekidir, ama ne yapacan, biz de başka bir yerde okuturuz. Dünyanın sonu değil ya!

-Elin çocuklarını devlet okutacak; biz de parayla okutacaz öyle mi?

-Okutmayıp da ne yapacak, mecbur okutacaz. Dayısının yanına Kayseri'ye göndeririz. Ya da şehirde bir yurda veririz.

Nevzat babasının baskısına dayanamadığı için yalan söylemek zorunda kalmıştı "Kaydırma yaptım." dedi. Babası züğürt tesellisini bulmuştu.

- Benim oğlum aslında iyi yapmış da kâğıtta kaydırma yaptığı için kazanamamış. Zaten hoca da aynısını söyledi. Nevzat kazanamayacak bir çocuk değil, mutlaka kaydırma yapmıştır, dedi. Her gittiği yerde bunları söyleyerek rahatlamaya çalışıyordu.

Okullar açıldığında Öğretmen Lisesini kazanan çocuklar kendi okullarına gitti. Nevzat ise şehirde bir yurda yerleştirildi. Hakkı Öğretmen güzel bir işi başlatmış olmanın rahatlığı içinde köylülerle vedalaşıp yeni görev yerine gitti. Ardında unutulmayacak bir iz bırakmıştı. Nevzat'ın babası ve bazı veliler aleyhinde konuşsa da onun bıraktığı anılar köyde hâlâ yâd edilmektedir.

* * *

Ortaokulu ilçede okuyan Nevzat, liseyi dayısının yanında, Kayseri'de okuyacaktı. Bütün hazırlıklar yapıldı ve Nevzat Kayseri'ye gitti. İlk sene okuluna alışamasa da ikinci ve üçüncü sene takdir almıştı. Aldığı her belge köyde konuşuluyordu. Hatta bazıları hükümetin Nevzat'a haksızlık yaptı-

ğını yoksa yıllar önce öğretmen lisesini kazanmış olduğunu söylüyordu. Köydeki bu söylentilerin oluşmasında anne ve babasının rolü büyüktü.

Lise üçte okurken babası Nevzat'ı dershaneye kaydettirmiş, gerekirse özel hoca tutacağını söylemişti. "Benim oğlum bu sınavda mutlaka diğer çocukları geçecek, itibarımız da kurtulacak." diyordu.

Nevzat'ın yıllar evvel öğretmen lisesini kazanamamasının acısı vardı yüreğinde. Aslında bu acı çocuğun kazanamamasından değildi. Kendi itibarının düşmesinden duyulan bir acıydı.

İnsan bir kere bencilliğin girdabına düşmeye görsün. Artık her şeyi kendisiyle ilintilendirip keser gibi kendi tarafına yontmaya çalışır. Almanya'ya gitmeden önce çobanlık yaptığını unutmuştu Durdu amca. O günleri hatırlayıp şükredeceği yerde her alanda köyün ileri gelenlerinden biri olmaya çalışıyordu. Hatta sırf malı mülkü var desinler diye parasının bir bölümünü kıraç bir tarlaya yatırmıştı. İhtiyarlar kendisinin gençlik dönemlerini bildiği için onlara ses çıkaramazdı; ama gençlere çalım atmayı iyi becerirdi.

Köyün tam orta yerinde söğüt ağacının dibinde birkaç tane ihtiyar vardı. Biraz sonra gelenlerle kalabalık arttı. Recep, Durdu amcaya dönerek

-Senin oğlan nerelerde, hiç gözükmüyor, dedi.

-Kayseri'de ya, dedi Durdu amca. Bu sene okulu bitiyor. İmtane girecek. Her hal tıpı kazanacak.

Durdu amca doğmamış çocuğa don diker gibi oğlunu daha sınava girmeden doktor ilan etmişti. Halbuki sınav tarihine daha iki hafta vardı. Bütün köylüler kimin kazanacağını, kimin memur olacağını merak ediyordu. İçlerinden bazısı çekememezlikten dolayı hiç kimsenin memur olmasını is-

temese de bazısı var ki bizim köyümüzden mutlaka bir memur çıkmalı, diyordu.

* * *

Araba nefes almaktan zorlanan bir insan gibi çalışıyordu. Durduğunda iki kişi hızlı adımlarla köyün kahvesine yöneldi. Ellerinde zarflar vardı. Sanki askere gidenin ilk mektubunu annesine yetiştirir gibi bir halleri vardı.

İçi geçmiş söğüt ağacının yanındaki taşlara oturan yaşlı birkaç kişi meraklı gözlerle bu kişilere bakıyordu.

İçlerinden biri sordu:

-Nedir oğlum onlar, mektup mu?

-Hayır dede, okul kâğıdı.

-Kiminmiş o?

-Hani şu öğretmen okulunda okuyan çocuklar var ya, işte onların. Bir de Durdu'nun oğlu Nevzat'ın.

İki genç, başını sallayarak yanındakine bir şeyler anlatan ihtiyarı geride bırakıp yol boyu yürüdüler. Zarfları sahiplerine verip müjdelerinin karşılığını alacaklardı.

Erdi, Zeki, Tarık öğretmenliği, Burak da hukuk fakültesini kazanmıştı. Nevzat'ın kâğıdında kazanamadığı yazılıydı. Bu nasıl olurdu, bir yanlışlık olmalıydı.

Durdu amca ikinci defa şoktaydı. Birinin acısı küllenmeden, ikincisi köz olmuştu. Oğlunu yanına çekip:

-Oğlum doğru mu bu, dedi.

-Hayır baba yanlış göndermişlerdir, ikinci kâğıdı bekleyelim, dedi.

Bir hafta sonra Nevzat Ankara'ya gitti. Kendi deyişiyle fen puanını hesap etmemişlerdi. Onu hesaplattırırsa güzel bir üniversite kazanırdı.

Köye döndüğünde: "İzmir'i, Tıp fakültesini kazandım." dedi. Tarık ile Zeki de aynı yerde öğretmenlik okuyacaktı.

* * *

Maviyle yeşilin buluştuğu çizgide ilerleyerek terminale gelmişlerdi. Yeni bir şehir görmenin heyecanı yansıyordu yüzlerine. Burası, rüyalarını süsleyen ve hayatlarının şekilleneceği bir şehirdi. Kolay mı tam dört sene burada okuyacaklar, mesleğe buradan aldıkları icazetle başlayacaklardı.

Birbirlerine ilk intibalarını anlattılar.

-Benim çok hoşuma gitti. Güzel bir şehirmiş, dedi Tarık.

Zeki'in gözlerinin içi parlıyordu. Memnuniyeti haline yansımıştı.

-Ben de çok beğendim, dedi.

Nevzat ilkokuldaki rahat tavrının aksine derin bir uykudan uyanır gibi ancak "Güzelmiş" diyebildi.

Üst geçitten geçtikten sonra bir taksiye bindiler. Nevzat elindeki adresi şoföre uzatarak: "Bizi buraya götür." dedi.

Yüksek binaların altında uzayan yoldan sokakların arasına dalarak adreste belirtilen eve geldiler. Bu evde kalacaklardı. İlçelerinden bir yakınları vasıtasıyla ayarlamışlardı. Zili çalıp içeri girdilerinde hiç tanımadıkları insanların gösterdikleri ilgi ve alaka üçünü de çok memnun etmişti.

* * *

Damların üzerinde gemileri seyrettikleri bu güzel evde tam üç ay kalmışlardı. Üç ayın sonunda Nevzat'ı da yanlarına alarak başka bir eve taşındılar. İstedikleri olmuştu. Ev, beş katlı bir apartmanın birinci katındaydı. Odalar küçüktü, ama bir kişi için yeterliydi. Üçü için de birer oda tahsis edildi. Dışardan bakan biri için her şey normal görünebilirdi; ama ufak tefek sıkıntılar olmuyor değildi. Fazla samimiyet küçük kırgınlıklara gebe olduğundan zaman zaman hiçbir şey konuşulmadan uyudukları oluyordu. Gün içinde yapılan çalışmalar, alınan kitaplar ve malzemeler vakur bir edayla anlatılıyor, bazen tartışmalar yapılıyordu.

Tarık yeni bir roman almış, okumuştu. Romanla ilgili bilgiler aktarırken içeriye Nevzat girdi. Üzerinde bir önlük, elinde de bir atlas vardı. Önlüklü haliyle Hızır acil serviste çalışan pratisyen hekimi andırıyordu.

Nevzat elindeki anatomi atlasını göstererek:

-Bu bizim için çok önemli bir kaynak. Tam yüz milyon lira verdim, dedi. Kendince önemli gördüğü yerleri anlatmaya başladı. Bu atlas, bu önlük ve birçok tıp kitabı Nevzat'la ilgili zihinlerinde oluşan bazı şüpheleri gideriyordu.

Bir keresinde Zeki, Tarık'a:

- Bana Nevzat okumuyor gibi geliyor, demişti.

- Bu düşünceye nereden vardın ki?

- Ne bileyim, biz okula giderken Nevzat uyuyor. Neden okula gitmiyorsun, dediğimde dersim yok diyor.

-Vardır elbet bir bildiği… Hele bekleyelim. Tıpta okuyan arkadaşlara sorarız. Okuyup okumadığı ortaya çıkar.

Bu konuşmanın üzerinden bir hafta geçmemişti ki Nevzat'ın okulla ilgili aldığı malzemeler şüpheleri giderdi.

- Gördün mü, dedi Tarık. Ben sana demiştim. Okumayan bir adam neden bizimle beraber gurbet ellerde ömrünü boş bir ümitle geçirsin diye.

Zeki ellerini tarak yapıp saçını geriye doğru taradıktan sonra ayağa kalktı. Zihninde oluşan bazı soru işaretleri hâlâ onu rahatsız ediyor. "Eğer düşündüklerim doğruysa resmen bir insana zulmediyoruz." diye düşünüyordu. Arkadaşına dönerek:

- Sen yine de emin olma. İşin aslını öğrenmeden bir karara varmayalım, dedi.

Akşamın karanlığında yansıyan ışık yüzlerindeki endişeyi tam yansıtmasa da gönül dünyalarındaki huzursuzluk ve kafalarını meşgul eden düşünceler davranışlarına yansıyordu.

Yatmaya yakın Nevzat geldi. Hesap soran bir babadan ziyade sorumluluk sahibi bir arkadaş olarak Tarık sordu:

- Hayırdır, bu saate kadar nerdeydin?

Nevzat kendinden emin bir şekilde

- Arkadaşlarlaydım, yarınki sınava hazırlandık, dedi.

- Biz de yatıyorduk, Haydi sana Allah rahatlık versin, dedi Zeki.

Onlar odadan çıktıktan sonra Nevzat yalnız kaldı. İçine girdiği girdap her geçen gün onu büyük bir boşluğa götürüyordu. Sıvası dökülmüş duvarlar üzerine geliyor, duvar saatinin tik takları beyninin içinde çın çın ötüyordu. Dudaklarında gayri ihtiyari “Ah baba, ah” sözcükleri çıktı. Hayatın okyanusunda dümensiz bir gemi gibi kalmıştı. Nereye gider, ne yapar, nasıl davranırdı. İçinden arkadaşlara her şeyi anlatmalıyım, düşüncesi geçti. Sonra vazgeçti. Üstelik hem köylüsü hem de çocukluk arkadaşıydı. Git gelli düşünceler beyin çeperlerine çarpıyor, hayatı çekilmez kılıyordu. Her şeyi anlatırsam rahatlarım düşüncesi zihninde parlıyor, ama bir anda kayboluyordu. “Ya gider köyde anlatırlarsa, o zaman ben en yaparım." düşüncesi gelip yerleşti aklına. Sırf bundan dolayı anlatmaktan vazgeçti.

Günler, aylar hep aynı geçiyordu. Değişiklik lazımdı hayatında. “İzmir’in dışına gidebilirim.” diye düşündü. Kısa süreliğine de olsa bu şehirden ve yalanlarından uzaklaşıp hayatın güzel yüzüyle karşı karşıya gelmek istiyordu. Kocaeli’nde akrabalarının yanına gitmeye karar verdi.

Nevzat gittikten sonra Tarık’la Zeki, tıp fakültesine gittiler. Nevzat’ın listelerde isminin olup olmadığını öğreneceklerdi. İki arkadaş otobüsten indikten sonra fakülte binasına yöneldiler. Bastıkları çimenlerden gelen ses, kalplerinden gelen seslere karışıyor, heyecan, ümit ve karamsarlığı iç içe

yaşıyorlardı. Onca kalabalığın arasında hızlı adımlarla merdivenleri çıkıp listelerin asılı olduğu panoya geldiler.

Listelerin hepsini kontrol ettiler. Parmaklar siyah lekelerin üzerinde kayarken buldukları her bir Nevzat ismi ümitlerini şaha kaldırıyor, ama soy isim tutmayınca hayal kırıklığına uğruyorlardı.

Yok, yok, yok. Hiçbir listede adı yok.

Tarık:

- Demek ki bir senedir hem bizi, hem kedini hem de ailesini kandırıyordu, dedi.

İki arkadaş isteksiz adımlarla binadan çıkıp bir bankın üzerine yığılıp kaldılar.

Güneş tepelerinde dimdik duruyor, ışıklarını bir ok gibi üzerlerine gönderiyordu. Ancak içlerindeki karanlık güneşin aydınlığını adeta yutuyordu. Keşke zamanı geriye işletme imkânı olsa da bu hatayı giderebilselerdi. Kim bilir belki de her şeyin sorumlusu olarak görülecek ve suçlanacaklardı. Gerçi bir insanın hayatı karşısında bunun bir önemi yoktu; ama bile bile suçlanmak da hoş olmazdı.

* * *

Ertesi yıl yine aynı evde kalmaya başladılar. Aralarına bir arkadaş daha katılmıştı. Nevzat'ın evde bulunmadığı zamanlar değişik çözüm yolları düşünüyor ve aralarında en uygun olanını uygulamak üzere anlaşıyorlardı. Fakat Nevzat suçsuzluğunu ispat etmek zorunda olan mahkûm gibi her defasında okulla ilgili bir şey alıyordu.

- Bu böyle olmaz, dedi Zeki. Her şeyi açık açık anlatacağım. Onu sıkıntıdan bizi de sorumluluktan kurtaracağım.

Plan hazırdı. Önce güzel bir yemek yenecek. Çay sohbetinde güzel bir lisanla durum anlatılacaktı.

Tarık annesinden öğrendiği yemeklerin en güzelini yapmak için gayret ederken, diğerleri salonda dergi ve kitap

okuyordu. Stresin, sıkıntının kol gezdiği bu saatte ne dergi ne gazete tam anlamıyla okunuyor, sadece sayfalar hızlı hızlı çevriliyordu.

Biraz sonra salona sinirleri gevşeten, insana ferahlık veren bir koku doldu. Yemeklerini iştahla yediler. Ev hanımı kıvraklığı ve titizliğiyle Tahsin sofrayı toplayıp mutfağa götürdü.

Sami:

- Ben biraz odama çekiliyorum, diyerek ayrılınca Zeki ile Nevzat baş başa kaldı.

Söze hemen başlamak en doğrusuydu, vazgeçebilirdi. Sesini akort edip konuşmaya başladı.

- Nevzat, biz senin okulla ilginin olmadığını biliyoruz. Gerçekten senin yerinde olmayı hiç kimse istemez. Bir hata yapılmış. Bu hatayı hep birlikte giderelim. Yol yakınken, zaman geçmemişken bir dersaneye gidip tekrar sınava hazırlan. Herkes sana güveniyor. En azından biz sana güveniyoruz. Elimizden geldiğince sana destek olacağız. Gel bu hatada ısrar etme.

- Çok defa sıkıntımı sizinle paylaşmak istedim ama cesaret edip konuşamadım. Yalanıma kendim inanmaya başladım, dedi Nevzat.

Kalbinde bir genişlik hissetmeye başladı. Omuzlarındaki yükün ağırlığını hissetmiyordu. Rahatlamıştı. Mengene gibi kendisini sıkan düşüncelerin arasından kurtulmuş, ruhunu çepeçevre saran karanlıklar kaybolmuş ve sanki bulutların üzerine yükselmişti. Gözlerinden süzülen her bir damla, iki seneden beri ruhunu ilmek ilmek saran bir yalanın kirlerinden temizlenmesinin işaretleriydi. Pişmanlık süzülüyordu Nevzat'ın gözlerinden.

-Büyük bir hata yaptığımı biliyorum, ama ailem özellikle babam beni buna itti. Tek kurtuluşumun bu olduğunu dü-

şünmüştüm; ama yanılmışım. Sizler yattıktan sonra kendimle baş başa kaldığımda neler hissettiğimi bilemezsiniz. Akrebin kıskacında bile olmayan fikir çilesini sabahlara kadar çektim. Günlerdin kendimi ateşin içinde bir odun gibi hissettim. Hiçbir şeye yaramayan, insanların duygularını suistimal eden bir odun… Keşke ilk sene beni ikaz etseydiniz.

-Ama bilmiyorduk ki…

-Doğru ya, siz de haklısınız. Rolümü öyle oynadım ki inanmamanız mümkün değildi.

-Her şey geride kaldı Nevzat. Önemli olan bundan sonrası… Hani derler ya, zararın neresinden dönersen kârdır.

Biraz sonra salona diğer arkadaşlar da geldi. Heyecanlı bekleyişin yüzlerde oluşturduğu endişe izleri kaybolmuştu; ama şimdi de bundan sonra ne yapacağız düşüncesinin karamsarlığı vardı gözlerinde.

O akşam başka bir şey konuşulmadı. Herkes odasına çekilip yattı. Sabah olduğunda bir çözüm yolu bulunacak, çareler aranacaktı.

Kahvaltı için Sami erken kalktı. Biraz sonra arkadaşlarını uyandırdı. Mutfak tezgahının üzerindeki bardakları, önceden hazırladığı tabakları, çatal ve kaşıkları tepsiye koyduktan sona seslendi:

-Haydi arkadaşlar kahvaltı hazır!

Her gün alelacele içilen çaylar tatil günü olduğu için bugün keyifle yudumlanıyordu. Elindeki bardaktan bir yudum aldıktan sonra Tarık:

- Benim güzel bir fikrim var, dedi.

Söz bitmeden bakışlar Tarık'a çevrildi.

- Nevzat seni dershaneye gönderelim, burayı kazanırsın. Hiçbir şey olmamış gibi devam edersin.

Hem uygulanabilir hem de gerçekleşmesi durumunda herkesi rahatlatacak olan bir düşünceydi. Hep birlikte ders-

hanenin yolunu tuttular. Sokak aralarından geçip ana cadde üzerindeki dershane binasına girdiler. Binadan çıktıklarında dördünün de yüzü gülüyordu.

* * *

Hafif çiseleyen karla beraber havada insanın içine işleyen bir soğukluk vardı. Belediye otobüsleri, minibüs ve dolmuş taksilerden inen öğrenciler hızlı adımlarla fakülte binasına yürüyorlardı. Ceketinin yukarısını kaldırarak ensesine düşen karları engelleyen, elindeki defter ve kitapları ıslatmamak için ceketinin içine saklayan genç adam birden durakladı. Fakültenin önünde şapkalı, şalvarlı, buğday tenli takriben elli - elli beş yaşlarında bir adam duruyordu.

"Allah Allah bu bizim memleketin insanlarına benziyor. Hele bir şunun yanına gideyim." dedi. Sol eliyle kafasına biriken karları silerek adamın yanına vardı. Adamcağız endişeli gözlerle etrafı süzüyordu. Bakışlarından ve ürkek halinden yabancı olduğu belliydi.

-Selâmün aleyküm amca.

-Aleyküm selâm.

-Birini mi bekliyorsunuz?

-Evet birkaç köylümüz burada okuyor da onları arıyorum.

-Nerelisin sen?

-Adanalıyım.

-Neresinden?

-Karaisalı.

-Ben de Karaisalı'danım.

Adam ilk defa geldiği bir şehirde bir hemşeri bulmanın rahatlığı ve huzuru içinde

-Zeki Taşova'yı tanıyon mu, dedi.

-Tabii benim en iyi arkadaşım.

-Beni Zeki'ye götürebilin mi?

-Derse gelmiştim, ama haydi gidelim. Adınız neydi amca?

- Durdu, ya senin ki?

-Ergün.

…

Eğitim fakültesinin önünden kalkan otobüse binip çarşıya geldiler. Oğlu tıpta okuduğu için tanımayacağını düşünerek Nevzat'ı sormamıştı.

Kar şiddetini arttırmış, yerde beyaz bir örtü oluşturmuştu. Durdu amca ile Ergün kaldırımda biriken karları tepeleyerek eve vardılar. Tarık'la Zeki evdeydi. Durdu amcayı birden karşılarında görünce ikisi de çok şaşırdı.

Şaşkınlık ve heyecan muhakeme güçlerini ellerinden almıştı. Ergün'ü ve Durdu amcayı beş on saniye dışarıda beklettiler. Sonra kendine gelen Tarık:

- Haydi kapıda durmayın, dedi.

Çantayı ve paltosunu kanepenin üzerine koyduktan sonra Durdu amca, köşedeki tekli koltuğun üzerine oturdu. Ergün de karşısındaki koltuğa oturdu. Durdu amca kimse sormamasına rağmen buraya geliş sebebini anlatmaya başladı.

- Ben bizim oğlandan şüpheleniyorum. Kahvehaneye varamıyorum, herkes senin oğlan okumuyormuş, diyor. Evden dışarı çıkamaz olduk.

- Öyle şey olur mu? Dedi Zeki. İki senedir beraber kalıyoruz. Her gün okula gidip geliyor, hocaların istediği kitapları, kıyafetleri alıyor.

Tarık:

- Nevzat'ın yalan söylemiş olduğuna inanmıyorum. Yarın gidip fakülteden öğrenebiliriz, dedi.

Yer yer kaçamak bakışlarla birbirlerini süzen Tarık'la Zeki bir çıkmaza girdiklerinin farkındaydı. Ecelle pençeleşen insanın bütün hayatını gözünün önünden geçmesi gibi ilkokul, ortaokul ve lise dönemi bir bir geçti zihinlerinde. O dönem ne kadar sade bir hayat yaşamışlar meğer. Yaptıkları işin

yanlış mı doğru mu olduğundan emin olmadıkları halde yalanda ısrar ediyorlardı. Nevzat'ın yıllar evvel söylediği bir yalan, çığ gibi büyümüş ikisini de içine almıştı.

- Tarık ben çayı koyayım, diyerek mutfağa gidince Zeki de bir bahaneyle onu takip etti.

Durdu amca salonu baştan aşağı süzdü. Sol köşede bir kitaplık, içinde de boy boy kitaplar vardı. Ayağa kalkıp kitapları inceledi. Kalın kitaplardan birini açıp okumaya başladı. Ama yazılanlardan hiçbir şey anlamadı. Sadece içinde geçen hastalık, doktor gibi kelimeleri anlayabildi.

* * *

İkindi sonrası kar şiddetini arttırmış, trafiğin tıkanmasına sebep olmuştu. Nevzat ve Sami eve her zamankinden biraz geç geldiler. Onları kapıda Tarık karşıladı. Misafirlere hissettirmeden mutfağa geçtiler. Nevzat babasının geldiğini öğrenince endişe ve korku karışımı bir şaşkınlık yaşadı. Hele babasının okuyup okumadığını öğrenmek için buraya gelmesi onu büsbütün ürküttü. Diğer arkadaşları onu rahatlatmaya çalışıyordu. Ok yaydan çıkmıştı bir kere. Ya her şey ortaya çıkacak ya da bu badireyi de atlatacaklardı. Önceki planlarının geçerliliğini yitirmemesi için yeni arayışlara girdiler.

Nevzat alnına biriken terleri sildikten sonra titrek sesiyle:

- Ben, yarın erkenden gideyim. Fakülte sekreterine her şeyi anlatayım. Bize yardımcı olur, okuduğumuzu söylerse bu engeli atlatırız. Yoksa yaşadıklarım, yandığımın resmi olur, dedi.

Endişeli bakışlar altında mutfaktan çıktı. Babasının yanına, salona geçti. Sakladığı şeyin ortaya çıkmaması için hiçbir şey yokmuş gibi davrandı. Babasının elini öpüp yanına oturdu. Eskiden olsa boynuna sarılır, yüzünü gözünü öperdi. Fakat artık eski Nevzat yoktu. Kendi dünyasında kendinin yazdığı bir hayat serüvenini yaşamak zorunda olan bir Nevzat vardı.

Soğuk bir ses tonuyla babasına

-Gelmen sürpriz oldu, dedi.

-Çoktandır gelmeyi düşünüyordum, ama nasip bugüneymiş.

Ergün, arkadaşları ve Durdu Amcayla vedalaşıp çıktı. Durdu amca güngörmüş bir adamdı. Mektep medrese görmese de memleket görmüş, yıllarca yurtdışında çalışmıştı. Zaman zaman oğluyla ilgili söylediği şeylerin yanlış olduğunu düşünmüştü, ama yanlış da olsa onun iyiliği için istemişti. Buraya gelmesinin asıl sebebinin ziyaret olmadığını oğluna söylemeliydi, söyledi de.

-Bak oğlum, buraya asıl geliş sebebim, senin okuyup okumadığın… Eğer okumuyorsan söyle de milletin dilinden kurtulalım. Herkes senin oğlun okumuyor, diyor.

Feri sönmüş gözlerini oğluna çevirerek daha sakin ve sıcak bir ses tonuyla "Doğru mu bu, dedi. Sesinde ve gözünde keşke doğru olmadığını söylese der gibi bir yakarış vardı. Nevzat'ın ağzından çıkacak olan sözler sanki onu ipten döndürecekti.

-Tabii okuyorum baba, sen köylülerin dedikodusuna bakma.

-Ben sana inanıyorum oğlum; ama emin olmak için yarın okuluna gidip soracağım.

Ertesi gün sabah erkenden uyandılar. Nevzat uyuyamamış, güneşin ilk ışıklarıyla beraber yola koyulmuştu. Hoş bu saatte araba bulmak güçtü, ama evden uzaklaşınca kısmen rahatlayacağını düşünüyordu.

Durdu amca:

- Nevzat nerde, diye sordu.

Tarık:

- Onun okulu erken başlıyor, sabah erken çıktı, dedi. Zaten biraz sonra biz de çıkacağız. Siz Sami ile beraber gider, okula sorarsın. Bizim okulumuz ayrı bir yerde. Önemli derslerimiz olmasa biz de sizinle gelirdik; ama Sami size yardımcı olur.

Dünkü karlı havanın aksine bugün daha yumuşak, daha güzel bir hava vardı. Eriyen kar sularına güneşin aksi vuruyordu. Uzaktan gemi sesleri geliyor, deniz billur bir avize gibi parlıyordu.

Bugün Durdu amca için kader günüydü. Yüzünün karanlığı ya artacak ya da ruhunda bir hafifleme hissederek köyüne dönecekti. Kalabalık arasında oturacak bir yer buldu. Deniz kenarından şehri çepeçevre saran yol bitmek bilmiyordu. Geçtikleri her duraktan sonra kalbinin sesinin arttığını hissediyor, şapkasının altında biriken terleri yanağına doğru süzülüyordu.

Sami önce Durdu amca arkada, otobüsten indiler. Etrafı çimenlik taş yoldan geçerek idari kata geldiler. Sami biraz daha zaman kazanayım, Nevzat işlerini ayarlasın, diye Durdu amcayı binanın içinde dolaştırmaya başladı.

Aynı yerden birkaç defa geçtiğini fark eden Durdu amca:

- Oğlum Sami, buradan on defadır geçiyoruz, daha gelmedik mi idarecilerin yanına, dedi. Sami birkaç tur attıktan sonra “İşte şurası” deyip fakülte sekreterinin odasını gösterdi.

Biraz sonra Nevzat, Sami’nin yanına geldi. Endişeli bekleyiş başladı. Sekreterle görüşememişti. Birazdan babası her şeyi öğrenecek, bağırıp çağıracaktı. Yaklaşık on beş dakika beklemişlerdi ki Durdu amca odadan çıktı. Sakindi. Hiçbir yere bakmıyor, sadece yürüyordu. Bitkindi. Elleri çözülmüş, yana doğru sarkmıştı. Nevzat’la Sami onu takip ettiler. Binadan çıktıktan sonra Durdu amca çimlerin üzerine yığılıp kaldı. Hüngür hüngür ağlıyordu. Öğrencilerin bakışlarına aldırmadan ağlıyordu. Sanki kıyamet kopmuştu. Sanki sevdikleri kendisini terk etmişti.

Nevzat babasının yanına çöküp boynuna sarıldı.

- Affet babacığım, beni affet! Herkese yalan söyledim, hepinizi kandırdım, dedi.

Durdu amca vicdandan gelen sesi mırıldanıyordu:

- Asıl sen beni affet oğlum, benim yersiz ihtiraslarım olmasaydı, bunlar başımıza gelmezdi.

Sami uzaktan bu manzarayı seyrediyor ve gözlerine biriken yaşları siliyordu.

BEN SENİ HİÇ UNUTMADIM Kİ

Ben seni hiç unutmadım ki… Yokuşlu yoldan geçerken beni yanına çağırmanı, el işaretiyle şuraya otur demeni, gözlerindeki ışığı hiç unutmadım.

Belli ki konuşmak istiyordun. Ama seni dinleyen yoktu. Sen kötürümdün, sakattın, insanlara yüktün, fazlalıktın... Dinlemezlerdi seni. Kelimeler ağzından çıkarken sesin titrerdi. Bazen takılır, demek istediklerini tam anlatamazdın. Sabredemezdi kimse sana.

Bulut vardı gözlerinde. Ağlayacak gibiydin. Sormadım nedenini. Soramazdım, acılarını paylaşırım, ama deşelemek istemezdim.

Dövdüler demek seni. Altını ıslattığın için dövdüler ha! Epilepsinin kollarında titremeyi, titrerken kendinden geçmeyi ister misin emmoğlu? Demek yanık yüreğini serinletmek için istediğin bir bardak suyu, altını ıslatıyorsun diye vermiyorlar öyle mi?

Şaban Hoca'nın söyledikleri kulaklara değmemiş. "Ben sizi mallarınız ve evlatlarınızla imtihan edeceğim." fermanı gönüllere tam tesir etmemiş. Halbuki baban oradaydı, abin oradaydı. Hem de ön saftaydılar. İçeride "el hak doğru" dercesine kafa sallanan sözler, meğer dışarıda hemencecik unutulmuş.

Sen bir lütufsun oysa. Mücevher taşıyan adam yorgunluk hisseder mi? Sadece sabreder. Yükünden dolayı şükreder. Menziline varıncaya dek çektiği sıkıntılar, en sonunda yerini huzura bırakır. Zahmet verir ama rahmet yağdırır. Sen bilene rahmetsin emmoğlu. Cevher kadrini cevheryab olmayan bilmez. Bilmesinler, boş ver. Altın yere düşmekle noksan olur mu? Sana kötürüm diyen aldanır, burada geçse de ötede yolda kalır.

Bir çiçek almıştın eline. Belki de biri vermişti. Ne de çok sevmiştin onu. Eline çok yakışıyordu. Gönlüne uymuştu. Neden verdin onu bana? Tuttuğum eli kanatır, öptüğüm çocuğu ağlatırdım. Demek fark ettin bunu.

Yanına gelen sokak kedisi arkadaşın, ılık rüzgâr yoldaşın, kapının önündeki ceviz ağacı dertdaşın oldu da ben kardaşın olamadım emmoğlu. Rüzgâr benden daha çok kaldı yanında. Ceviz ağacı hiç ayrılmadı senden. Oysa ben dört-beş ayda bir görebiliyordum seni. Ama her görmemde yüreğimi yakıyordun.

Bak işte yine geldim emmoğlu. Elimde çantalarım, yokuşlu yoldan yürüyorum. Her şey tam, görüyorum.

Eksik bir şey var: Neredesin emmoğlu?

Hatırlar mısın bilmem ki?

Köye büyük şehrin havasıyla gelmiştim. Ali rıza'nın külüstüründen inince beni ilk sen görmüştün. Seğirttin, ama gelemedin.

Elimdeki çantaları atıp ben sana gelmiştim. Meğer ne çok severmişsin beni. Öpmek istemiştin ellerimi.

Çocuktun o zaman. Çantamı alıp bizim eve giderken ilk defa o zaman fark ettim mahzun bakışlarını. Sen yanımda değilken baban anlatmıştı. Beni görünce durmamışsın. Ağabeyimin yanına gideceğim demişsin. Getirdiler başköşeye

oturttular seni, yanıma. Bakışlarını ayırmıyordun benden. İkram edilen şekerden üç tane almıştın.

Hâl dilince "Abimin getirdiği şeker o nedenle çok aldım." diyordun. Boğazı genişlemiş, yeşil kazağının altından bir şey çıkarıp "Bu senin olsun abi!" demiştin. Sıcaktı, sımsıcaktı elime aldığım şey. Sanki elinde değil de yüreğinde saklamıştın. Ta o gün mahcup ettin beni emmoğlu. Senin kadar düşünmemiştim ben. İşe bakın ben okuyordum, insanlık namına eğitiliyordum. Ama sana gönül çelen bir hediye bile almamıştım.

On beş tatil bittiğinde ağlamışsın. Babana "Abim gitmesin!" diye yalvarmışsın. Ben duymamıştım, sonra söylediler. Duysam gider miydim? Veda etmek için yanına geldiğimde uzun uzun sarılıp ağladın. Beni de ağlatmıştın. Yüreğimde kopan bir şey vardı sanki. Bakışların gitme diyordu. "Az kaldı, bir dönem daha okuyunca okulum bitecek." dediğimde hüznün sevince dönüşmüştü.

Okumayı sen de çok istiyordun. Okula gidip oyun oynamak, "Ali okula koş." yazılarını okumak, bir ders saatinde taşlarla toprağa yazı yazmak, teneffüslerde mendil kapmaca oynamak en büyük hayâlindi.

Sakin bir zamanında babana açılmıştın.

Beni okula götür, dedin.

Sert bakışlarıyla ezdi seni. Felçli bedende sarkan parmak, kalem tutamazdı. Okusan bile yazı yazamazdın. Adam olamazdın. Hem sen zaten…

Okuma be emmoğlu!

Şaban Hoca yokken kim hocalık yapıyor biliyor musun? Eli kalem tutan, kitapları süze süze okuyan biri, yani baban… "Lütfûnde hoş, kahrın da hoş" sözünü onlarca defa okudu. Ne oldu sanki? Lütûf nehrinde hep kahır doldurdu. Herkesle kavgalı… Babamla, yani öz kardeşiyle yıllarca küs kaldı. Sen okuma emmoğlu. Seni ben okuturum.

* * *

Yaz tatili olduğunda, ilk iş olarak ilçeden birinci sınıf kitaplarını aldım. Öğretmen değilim, ama öğreteceğim. Köyün arabaları ikindiye doğru kalkıyor. Ufak tefek şeyler alıp Ali Rıza'nın arabasına bindim. Arabayı değiştirmiş. Eskisinden daha iyi. En azından çantalarımızı koyacak bagajı vardı. Uzun ince yolda Mahzuni'nin sesi geliyordu: "Uzun ince bir yoldayım / Gidiyorum gündüz gece." Hayat öyle değil mi sanki. Uzun, ince bir yol. Menzile varana kadar kaç yolcuyu susuz bıraktı bu yol. Kaçını aç, kaçını derbeder…

Homurtuyla durdu araba. İndim. Çantaları henüz elime almamıştım. Gözüm evin önünde oturan bir beden aradı. Sürüne sürüne çardaktaki sedire çıktı. Artık daha iyi görüyordum. Yüzündeki tebessüm değişmemişti. El salladı bana. Yanına vardım. Yarım bedenine sarıldım. Erimişti. Susuz kalmış çiçek gibi solmuştu emmoğlu.

- Sana kitap defter aldım, dediğimde ellerini birbirine vurmaya çalıştı, ama olmadı. Sol eli cansızdı. Bedenine iliştirilmiş bir emanetti sanki. Sağ eli havada kaldı.

İşler düşündüğüm gibi başladı. Planıma uyacaktım. Üç ayda okuma yazmaya geçirecektim. Ondaki azim hiç kimsede yoktu. Şevklenmiştim. Arada bir çatlak seslere maruz kalmıyor değildim elindeki hayvan yemini ahıra götürürken amcamın: "Ben de bunu adam olacak zannediyordum, şunun uğraştığı şeylere bak." gibi hakaret içeren sözleri canımı sıkıyordu, ama sabrediyordum.

Bir kuşu kafesten uçurmak, yere düşen feriği yuvasına koymak, solan güle su vermek benim için her şeye değerdi. Etrafın karanlık olması mumun ışığını söndüremez, aksine daha parlak görünmesini sağlar. Bir ışık yakmalıydım karanlığa.

Aldırmadım amcama da büyük oğluna da. Sürekli: "Emmoğlu, buna okuma yazma öğretip de ne yapacaksın, bu zaten..." diyordu.

* * *

İki ayın sonunda fişlerdeki yazıyı okuyabiliyordu. O okudukça ben hayatı daha iyi anlıyordum. O günlerde sınav sonuç kâğıdım da gelmişti. Ya Rabb'i şükürler olsun, tam istediğim bir bölüm, üstelik burs da kazanmışım. Bir kalpte iki muhabbet olmaz, ama benim iki sevincim vardı bu yaz. Hem edebiyat öğretmenliğini kazandım hem de öğretmen olmadan önce öğretmenliği tattım.

Artık okuma yazma biliyorsun. Sağ elin sağlam. Bana mektup yazarsın, demiştim. Gözlerindeki ışıltıyı gözyaşı kapatıyordu. Şükran hisleriyle sarıldık birbirimize ben ona okuma yazmayı öğretmiştim; o bana hayatın anlamını öğretmişti. İlk mektubu geldiğinde sevincimden koridorda oynamaya başladım. Herkes tuhaf tuhaf bana bakıyordu. Mektubu açtım; üç beş satır yazı vardı. Son satırında şiir yazdığını belirtiyordu. Hem de benim aldığım ciltli deftere... Birkaç mektubunu daha aldım. Hepsinde iç âleminin dışa vurumu vardı. "Özledim abi seni, gel!" diyordu. Gelecektim elbet, sınavlarımı verip gelecektim. Bir ara mektubu gelmez oldu. Zarfın üzerine ismini yazsa içine boş bir kâğıt koysa bile ben mutlu olurdum. Her halde tatil yaklaştığı için yazmıyor diye düşündüm. Aklıma gelen kötü duygu ve düşüncelerden sıyrıldım.

* * *

Akşam yola çıkacağım için kitapçıya gidip birinci sınıflar için bir iki seri kitap aldım. Okumasını geliştirmek istiyordum.

İlçeye ancak öğle saatinde varabildim. Karşıma çıkan ilk köylüme arabaların yerini sordum. Metelik Ahmet'in İhsan: "Bir saat sonra arabalar kalkacak, istersen oraya git." dedi. Ben vardığımda araba dolmak üzereydi. Henüz binmemiş

olanlarla tokalaştık. Arabanın içinden inenlerle de tokalaştık. Yalnız bir tuhaflık vardı yüzlerinde. Bana bir şeyler gizliyorlar gibi geldi. Hiç birine de bir şey sormadım.

Bizim ev köyün en üst tarafında olduğundan yolcular birer birer indikten sonra arabada tek ben kaldım. Ali Rıza beni de bırakıp gitti. Her zaman ki gibi çantalarımı elime almadan önce evin önüne baktım. Kimse yoktu. Her halde içerdedir, arabanın sesini duymamıştır, dedim. Yokuşlu yoldan tırmandım eve doğru. Evde anacığım yalnızdı. "Hoş geldin yavrum!" diyerek boynuma sarıldı. Her zaman sevinçten ağlardı. Biliyorum, bu kez farklıydı.

- Ne oldu ana, neden ağlıyorsun, dedim.

- Salih…

Gerisi gelmedi. Yüreğime köz düştü. Demek beklenen son gelmişti. Dizlerimin üzerine çöküp dakikalarca ağladım. Göz kapaklarımın şiştiğini hissediyordum.

Yarım bırakmamalıydın emmoğlu, ümitlerimiz tomurcuklanmıştı, yeşermişti, başağa durmuştu. Acelen neydi? Neden beklemedin beni? Son bir görseydim parlayan gözlerini.

Ben ağladıkça anam da ağlıyordu. Ağıtlar yakıyor, ağıdın arasına yıllar önce ölen dayımın adını da serpiştiriyordu. Acı, acıyı besliyordu. Tavan üzerime çökecek gibi oluyor, sanki evin üzerine karabulutlar doluyordu.

Anam bir ara sustu. Hıçkırıklarının arasında sordum.

- Ne zaman öldü?

- Bir buçuk ay önce.

- Neden bana haber vermediniz?

- Üzülmeyesin, üzülüp de okulunu aksatmayasın diye…

Ben böyle konuşunca anam daha çok ağlamaya başladı.

Akşama doğru babam geldi. Beni perişan bir vaziyette görünce mutluluğu hüzne gark oldu. Bir sabah uyandıklarında cansız bedeniyle karşılaşmışlar, acı çekmemiş hiç. Yaşadığı acılar yeterdi zaten. Gülerek gitmiş güller diyarına. Onu gü-

lerken görebilseydim, benden Güllerin Efendisine selâm söyle derdim. Ne yazık ki göremedim.

Biraz sonra amcam geldi. Elinde ciltli bir defter vardı. Bana uzattı. Bunun içindeki bütün şiirleri sana yazmış, dedi. Hakikate yapışır gibi sarıldım deftere İlk sayfasında

Ad: Salih Yaşar

Sınıf: 1

No: 1

Öğretmeni: Zeki Yaşar

Adımı öğretmen hanesine yazmıştı.

İkinci sayfada bir şiir… Harfler düzensiz sıralanmış, ama özenildiği belliydi.

benim adım Salih
her şeyi çok severim çok
abimden başka
beni seven yok
babam bana kızıyo
ablam beni dövüyo

Amcama bakıyorum utancından bakışlarını yere çeviriyor. Bunun gibi daha birçok şiir yazmış. Yer yer cümleler yazdığı da olmuş.

“Abimi çok seviyom. Özledim, gelecek mi?"

Geldim işte kanatsız kuşum, geldim ama uçmuşsun. Buraları beğenmeyip gitmişsin.

Beynimi zonklatan düşüncelerle uyumaya çalıştım.

Sabah kalktığımda mezarının başına gittim. Elimde ciltli defter ve bir buçuk sene evvel bana verdiği hediye. Yani parlak bir taş… Mezar taşı bile eğik duruyor. Mezarın orta yerine bana verdiği taşı koydum.

Bildiğim bütün duaları okudum. Kabrinin başında saatlerce bekledim ve mezarlıktan “Ben seni hiç unutmadım emmoğlu!" diyerek ayrıldım.

SON DAMLA

Bayram Hoca, daha önceleri de yaptığı gibi masanın üzerine koyduğu kitapları eline alıp sayfalarını hızlı hızlı çevirdi. Önceden tespit ettiği bir bölümü arar gibi bir hali vardı. Birinci kitabı karıştırdı. Diğer kitapların yanına koydu. İkinci kitabı da şöyle bir inceledi. İlk baktığı kitabın yanına koydu. Üçüncü, dördüncü… Bütün kitapları inceledikten sonra titrek eli ile gözlüğünü düzeltip konuşmaya başladı.

- Arkadaşlar, bugün huzur içinde yaşıyorsak hayatımızı ve huzurumuzu onlara borçluyuz.

Cümle bittikten sonra sözün bizde bıraktığı tesiri görmek için gözlerini gözlerimize dikti. Sınıfta gece sessizliği vardı. Acaba onlar dediği kimlerdi?

Sağ elinin işaret ve başparmağıyla kalın çerçeveli gözlüğünü bir kez daha düzeltip sözlerine devam etti. Meraklı bakışlarla hepimiz onu dinliyorduk.

- Etten duvar örerek Çanakkale geçilmez dediler.

Tüylerim diken diken olmuştu. Bayram Hoca'nın samimiyeti sesinde, sesi de gönlümde yankılanıyordu. Konuştukça heyecanlanıyor ve sesinde dalgalanmalar meydana geliyordu. Sıraların arasından yürürken düşünüyor kürsüye yaklaşınca birden dönüp konuşmasını sürdürüyordu. Bu haliyle Bayram Hoca atını son sürat süren bir komutanı andırıyordu.

Yaklaşık on dakika aynı ruh hâli ile konuştu. Bazı arkadaşlar okudukları kitaplardan örnekler verdi. Bunların çoğunu bilmesine rağmen ilk defa duyuyor gibi dinledi. Karşılıklı konuşmalar devam ederken önde oturan arkadaşım jest ve mimiklerle bana bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Sonradan anladım ki bana verdiği kitaba bakmamı istiyor. Kitabı sıranın üzerine koydum. Kapağına bir savaş sahnesi resmedilmişti. Resmin altında kitabın ismi yazılıydı:

Bir Destandır Çanakkale.

Bir saat önce elime aldığım kitap meğer Bayram Hoca'nın anlattığı şeylerden bahsediyormuş. Ahmet uzaktan gözlerini kısarak "Benim verdiğim kitap önemlidir." tavrını sergiliyordu.

Ders bitiş zili çaldığında içimde uzun zaman önce kaybettiği şeyi bulan adamınkine benzer bir mutluluk vardı. Çok defa bahsedilmiş bir konu olmasına rağmen artık, karasabanını tarlada bırakarak onurlu mücadelenin içine giren kahraman geçmişimi daha yakından tanımak istiyordum. Bunda Bayram Hoca'nın etkisi çok büyüktü. Anlattıklarını adeta yaşıyordu. Hele bize çaktırmamaya çalışarak gözlerinde biriken yaşı silmesi yok mu? O beni büsbütün Bayram Hocaya hayran bırakıyordu. Kendisine olan hayranlığımı hissetmiş olmalı ki bir gün beni odasına çağırdı. Halimi hatırımı sorduktan sonra:

- Fahri, tarihe özellikle yakın tarihe çok özel bir ilgin var, dedi.

Utana sıkıla cevap verdim. Çünkü karşımda sıradan bir insan değil hem hocam hem de geçmişiyle özdeşleşmiş bir uzman vardı. O gün bana birkaç kitap verdi. Bunları mutlaka okumalısın, dedi. Eve gider gitmez hem arkadaşımın hem de Bayram Hoca'nın kitaplarını okuyacaktım. Kitap okuma-

yı çok severdim ama bunların hepsini bir günde okumam mümkün değildi.

İlk önce 'Bir Destandır Çanakkale' kitabını okumaya başladım. Okudukça kahramanların satırlar arasında gezindiğini hissediyordum. Çocuğuna, eşine, annesine mektup yazan Anadolu'nun yiğit evlatları cansiperane bir mücadelenin nasıl geçtiğini gün gün anlatıyorlardı. Yıllar evvel yaşanmış olan hadiseler onları ağlatmamış, aksine düşman karşısında dimdik durmayı bilmişlerdi. Ama ben onların onurlu mücadelesini okudukça ezildim ve ağladım. Her yıl dönümünde şehitliği ve sembolik mezar taşlarını gösteriyorlardı. Hep, sıradan bir şey gibi izledim onları. Şimdi onlarla ilgili duygu ve düşüncelerimde çok farklı şeyler vardı.

Kitap bittiğinde saate baktım. Üç buçuk olmuştu. Yatmadan önce balkona çıkıp hava alayım dedim. Son baharın ilk günlerinde olmamıza rağmen havada insanın içine işleyen bir serinlik vardı. Ay gökte kartopu gibi duruyordu. Denize vurunca oluşan manzarayı seyretmek istiyordum, ama üşümeye başladım. Ruhu çekilmiş olan şehrin ana caddesinde geçen bir kaç araba da olmasa burası yitik bir belde zannedilirdi. Oysa sabah olunca uyuyan dev uyanıyor, akşama kadar ömürleri törpülüyor. Daha fazla üşümemek için balkon kapısını kapatıp yatak odama gittim.

* * *

Deniz tarafından doğan güneş onca yolu geride bırakıp pencereye vuruyor, oradan da gözüme değiyordu. Akşamki okuduklarım ilk gün tesirini göstermeye başladı. Kahvaltı yapmayacağım. Onlar sıcak çaylarını yudumlarken taze ekmeği yumurtaya, reçele, peynire banmadılar. Onların hatırına en azından bu gün ben de kahvaltı yapmayacaktım. Yapmadım da. Hatta onlar gibi bir dilim kuru ekmeği bile kendime çok gördüm.

Kitapları çantama koyarken aklıma geçen gün yağmur altında sağa sola kaçışan insanlar geldi. Bir kedinin cesareti yoktu hiçbirinde. O kedi neredeydir şimdi? Bekli de kalabalıklar arasında kaybolup gitmiştir. Ya da yitik bir harabenin müdavimi olarak hayatının kalan kısmını orada yaşıyordur. Benim gibi gelecek endişesi taşımıyor, mazinin renkli sayfalarını ruhunda yaşamıyor ya. Bir parça yiyecek onun için her şeye bedeldir. Oysa insanoğlu öyle mi? Ben öyle miyim? Atalarımın kanıyla yoğurduğu toprakları öpüp koklamayı o kadar çok istiyorum ki... Okuduklarım ve dinlediklerim Kâbe kutsallığı ile bağladı beni o topraklara. Benim için, seksen senenin kalın perdesi hiç kapatmadı hakikatin yüzünü. Seyit Onbaşılar, Yahya Çavuşlar hâlâ aramızda yaşıyorlar. Hissiz gönüllerde bile onların adı yankılanıyor. Onlar aramızda, ama göremiyoruz. Bir abide gibi yükseldikleri yerde, ayak bastıkları topraklara yüz sürmek, onları yakından görmek için Çanakkale'nin ruh atmosferine gitmek gerekir. Tarihin, dağların, tepelerin ve mavi denizin kulak kesilip onların yürek atışını dinlediği yerlere ben de gitmeyi istiyordum.

Düşüncelerim heyecanımı artırdı. Kalp atışlarımın ritmi değişti. Aynaya bakıyorum yüzümün rengi de başkalaşmış. Sanki gizli bir el beni yönlendiriyor. Artık kendime hükmedemiyorum. Galiba onların ruhu çağırıyor beni.

Evden çıktım, dışarıda amaçsız dolaşan gölgeler gördüm. Omuz üzerine oturtulmuş başlar kendini taşıyan ayakları gelişi güzel yönlendiriyordu.

Kadir salkım söğüdün yanı başındaki banka oturmuş havanın serinliğine aldırış etmeden gelen geçene bakıyordu. Gözlerini sağa sola kaydırmasından birini beklediği belliydi. Yanına vardım. Meğer beni bekliyormuş.

- Fahri, dedi. Sana bir şey söylemek istiyorum.

- Tabii seni dinliyorum. Benim de sana söyleyeceklerim var.

Gözlerini bana dikti ve heyecanlı bir şekilde konuşmaya başladı.

- Bu güne kadar doğru dürüst bir gezi yapmadık. Zaten bu sene okulumuz da bitecek. Arkadaşlardan ayrılmadan önce bir gezi yapalım, diyorum. Ne dersin?

Kadir sanki zihnimden geçen düşünceleri okumuştu. Öyle mutlu olmuştum ki... Ben de aynı şeyleri düşünüyordum dedim. Hatta geçen gün diğer arkadaşlar da bu konuyu dile getirmişlerdi.

- Peki nereye gideceğiz?
- Bilmem, ama birkaç alternatif var.
- Ben Çanakkale'ye gidelim, diyorum.
- Arkadaşlarla konuşalım onlar da kabul ederlerse neden olmasın.

Kadir'in koluna girip beraberce binaya girdik. Hangi arkadaşımıza söylediysek hepsi de Çanakkale gezisinin iyi olacağını söyledi. İlk saat, dersimize Bayram Hoca girecekti. Ona da düşüncelerimizi anlattık.

Yorgun bedenini gizleyen asil duruşu ve kaşlarını çatarak bizi süzüşü önemli şeyler söyleyeceği anlamına geliyordu. Yanından ayırmadığı ve zaman zaman içinden bazı bölümleri bizimle paylaştığı kitabı açtı, okumaya başladı.

"Japonya'dan bir heyet Türkiye'nin eğitimini incelemek üzere ülkemize gelmişti. Ülkemizi temsil eden bir kişi Japon yetkiliye: "Çocuklarınızı vatanını, milletini seven bireyler olarak nasıl yetiştiriyorsunuz?" diye sordu. Aldığı cevap ilginçti: "Biz çocuklarımıza önce fabrikalarımız gezdiriyoruz. Mükemmel bir hızla üretim yapan fabrikaları gören çocuklar şaşırıyorlar. Daha sonra bu çocukları Nagazaki ve Hiroşima'ya götürüyoruz. Otun bile bitmediği bu yerleri gören öğrencilerin şaşkınlığı daha da artıyor ve son olarak onlara şunu söylüyoruz: Eğer çalışırsanız baş döndürücü bir hızla

işleyen fabrikalarınız olur. Dünya ile rekabete girersiniz. Yok, eğer çalışmazsanız bütün ülkeniz böyle otun bile bitmediği bir yer haline gelir.”

Türk yetkili aldığı cevabın etkisiyle: “Bizim Hiroşima ya da Nagazaki'miz yok ki...” deyince aynı kişi: “Sizin de Çanakkale'niz var.” dedi.

Bayram hoca kitabı kapadı. Kürsünün üzerine koydu. Sıraların arasından gezinmeye başladı. Yanımdan geçerken bana döndü.

- Çok güzel bir karar almışsınız. Ben de sizinle gelmek isterdim, ama kendimi iyi hissetmiyorum. O nedenle gelemeyeceğim, dedi.

Arabanın ayarlanması, yanımızda götüreceğimiz yiyeceklerin hazırlanması ve yatılı kalacağımız yerin ayarlanması Kadir'le benim sorumluluğumdaydı. Geçen sene bir grup arkadaşımız Çanakkale'ye gitmişti. Arkadaşlardan fikir alıp hazırlıkları ondan sonra yapacaktık. İlk önce arabayı tuttuk. En önemlisi arabaydı. Yirmi sekiz ekimde yola çıkacak, Cumhuriyet bayramını şehitlerle birlikte kutlayacaktık.

Kadir, Eceabat'ta oturan tanıdıkları vasıtasıyla bir otel ayarladı. Bir gece orada konaklayıp dönüşte Bursa'yı gezecektik. Yolculuk esnasında açlığımızı gidermek için kumanyalar hazırladım. Her şeyi plana uygun olarak yapıyorduk. Arabaya akşam dokuzda binecek, sabaha karşı Çanakkale'ye varacaktık.

Onca arkadaşın sorumluluğu Kadir'le benim üzerimizdeydi, bu nedenle herkesten önce arabanın yanına gelmiştik. Birkaç saat sonra diğer arkadaşlar da geldiler. Aslında hareket saati değildi, hatta bir saate yakın bir süremiz vardı. Belli ki onlar da bizim gibi heyecanlanıyor, bir an önce şehitler beldesine hareket etmek istiyorlardı. Hepsinin yüzündeki tebessüm ve tatlı telâş, bunun apaçık deliliydi.

Sanki gökteki yıldızlar ve hilâl yere inmiş de yüreklerini sarmış. Öyle ki hepsinin iç âlemindeki parlaklık simalarına yansıyor ve etrafı aydınlatıyordu.

Birazdan otobüs hareket edecek, özlemini çektiğimiz topraklara gitmenin sevincini ve mutluluğunu yaşayacaktık. Herkes yerine oturunca şoför arabayı çalıştırdı. Gök gürültüsünü andıran ses otobüsün hareket etmesiyle normale döndü.

Yol kenarına dizilmiş olan sokak lambaları yanımızdan hızlı hızlı geçiyordu. Otobüsün camından baktığımda bizi uğurlamaya gelen birkaç arkadaşın silueti gözüküyordu. Onlara el salladım, onlar da bize el salladılar.

Yanımda oturan Hasan: "Bindik bir alâmete, gidiyoruz kıyâmete." deyince: "Belalardan kurtulmak için sadaka toplayalım." dedim, çünkü az sadaka çok belaları def ederdi.

Akşam karanlığında dağları, tepeleri, ovaları göremiyordum ama otobüsün ışığından onların yanımızdan hızla geçtiklerini fark ediyordum.

Otobüs hareket edeli üç saat olmuştu. Arkadaşlara baktım, hepsi uykuya yenik düşmüşler, arabanın içinde yalnız iki kişi uyanıktı; biri bendim, diğeri şofördü. Yerimden kalkıp şoförün yanına vardım. Selâm verip muavin koltuğuna oturdum.

- Çok öğrenci taşıdım Çanakkale'ye, dedi.

- Ben ilk defa gidiyorum

Sol eliyle direksiyonu tutarken sağ elini bir iki defa havada salladı.

- Benimki sayısız.

- Peki, şehitliği gezdiniz mi?

- Gezmez olur muyum! Her gezmemde yüreğimde bir şeylerin koptuğunu hissetmişimdir.

- Çok etkileyici bir yer öyle mi?

- Gittiğiniz zaman daha iyi anlayacaksınız; ama şunu ifade etmeliyim ki oradaki mücadeleyi dinleyince insan, hayatının bomboş geçtiğini hissediyor.

Ne kadar değil, nasıl yaşadığınız önemli diyen adam çok doğru söylemiş. Yirmili yaşlarda ölmesine rağmen hafızalardan silinmeyen bir iz bırakan o kadar çok insan var ki şu dünyada... Çanakkale şehitliğinde yirmi beş yaşında şehit olan dedesinin mezar taşına sarılıp ağlayan yaşlı bayanı görünce bunu daha iyi anladım.

Ve artık bu manzaraları televizyondan değil, bizzat gözlerimle görecektim. Şahadetin sultanlarının gönlümdeki ölümsüzlük çizgileri daha da derinleşecekti.

Yolda birkaç defa mola verdik. Vakit kaybetmemek için molaları kısa tuttuk. Çanakkale'ye vardığımızda güneş henüz doğmamıştı. Ama karanlık, geceki haşmetinden uzaktı, yavaş yavaş ağarmaya başlamıştı. Bu, biraz sonra altın sarısı rengiyle güneşin çıkması, karanlığınsa pılını pırtısını toplayıp gitmesi anlamına geliyordu. Sabah namazı için büyük bir caminin önünde durduk. Cemaat henüz dağılmamıştı. Arkalarına durup namazımızı kıldıktan sonra ellerimizi rahmeti sonsuza kaldırdık. Hepimizin yüreğinde aynı duygu, aynı düşünce vardı.

Burada sana ibadet etmemize vesile olan şehitlerimize rahmetini sağanak sağanak yağdır derken Kadir, sözlerinin duyulacağını hesap etmemişti. Kendinden geçmiş, ileri geri sallanarak adeta yakarışına ritim tutuyordu. Diğer arkadaşlar da bu ritme ayak uyduruyor, hatta bazıları gözyaşlarıyla duygularımızı pekiştiriyordu.

Cemaatin meraklı bakışları arasında camiden çıkıp arabaya bindik. Daha gideceğimiz onca yolumuz vardı. Gelibolu'ya geldiğimizde Güneş bir mızrak boyu yükselmiş, suyun öte yakasındaki şehitliğin üzerinde altından bir taç gibi duru-

yordu. Bizim gibi niceleri bu mana diyarını gezmeye gelmişti. Araba vapuruna binmek için onlar gibi biz de sıraya girdik.

Vapur, hafif bir rüzgârın oluşturduğu küçük dalgalara çarptıkça beşik gibi sallanıyordu. Karşımızda yemyeşil ormanın içinde yerle göğü birleştiren kocaman bir âbide duruyordu. Sanki şehitlerin yükseldiği yönü gösteriyordu. Abidenin yanından başlayıp denize kadar uzanan ağaçlar, nöbet tutan erler gibi soğukkanlı ve dimdikti. Bütün ağaçların yüzünde geçmişin izleri vardı. Uzaktan bakıldığında bunların yanı başında şehit olan askeri bekleyen bir er olduğu zannediliyordu. Öyle bir er ki vazifesinin şuuru ve hassasiyetiyle tabiatın tazyikatına direnip bu günlere kadar ayakta kalmayı başarmış.

Vapur iskeleye yanaşır yanaşmaz herkes arabaya doluştu. Haklı bir sevinç vardı hepimizin yüzünde. Hep duyduğumuz, okuduğumuz yerleri dünya gözüyle görme sevinci… Arabalar tek sıra halinde vapuru boşalttı. Arkadaşımın abisi bizi beklediği için sahil yolundan, zaman geçirmeden yolumuza devam ettik.

Mavi ile yeşili birbirinden ayıran yol yılan gibi kıvrılıp ağaçların arasından kayboldu. Geçtiğimiz yerlerin güzelliği bana cenneti hatırlattı. Bedenlerini dünya cennetine bırakıp gerçek cennete uçan o yüce ruhlara bir kez daha şükranlarımı sundum. Çünkü bize kanlarıyla suladıkları yemyeşil bir yer bırakmışlardı. Ogün düşman karşısında kaçsaydık ya da sinseydik kim bilir belki de bu toprakları hiç göremeyecektik. Bizden emanet aldıkları vatanı canları pahasına koruyup tekrar bize verdiler. Bu, bile onlara duyduğum saygı ve sevginin yetersizliğini ortaya koyuyor. Ne acı! Şu yaşıma gelmişim, ama daha atalarımın istirahat ettiği yeri bilmiyorum. Demek şoförün söylediği doğru… Hayatımız boşuna geçmiş. Etrafıma bakmışım, hakikati görememişim, dinlemişim, ama yaşamamışım. Öğretmenliğim birinci senesinde bütün

öğrencilerimi buraya getirip onları gezdireceğim. Benim gibi hayalle değil, gerçekle yaşamalarını sağlayacağım.

Otobüs durunca otuz, otuz beş yaşlarında, şakaklarına aklar düşmüş, orta boylu, hafif şişman biri ön kapıdan arabaya bindi.

- Fahri Bey burada mı, dedi.

Benim deyip koltuklardan tutunarak yanına vardım. O, önde ben arkasından arabadan indik. Birbirini tanımayan iki insandan çok, yıllardır dostmuşuz gibi sarıldık birbirimize. Ne de olsa kardeşinin memleketinden geliyorduk. Biraz sonra diğer arkadaşlar da arabadan indiler. Akşamdan beri bir şey yememiştik. Yolun kenarındaki küçük bir lokantaya gidip çorbalarımızı içtik.

Naci Bey bana dönüp

- Hocam, dedi. Sizi ben de gezdirebilirim, ama isterseniz savaş zamanlarını hatırlayan bir amcamız var, ona rica edelim; o sizi gezdirsin. Ben zaten sizinle geleceğim.

- Neden olmasın, daha iyi olur, dedim.

Arkadaşları lokantada bırakıp Naci Bey'in arabasıyla bahsettiği amcanın evine gittik.

Geniş bahçeli, iki katlı bir evin önüne gelince durduk. Bahçede bir çocuk vardı. Arabayı görünce yanımıza geldi. Naci Bey bu eve birkaç defa daha geldiği için çocuğu tanıyordu.

- Deden evde mi?

- Evde...

Sesimizi duymuş olmalı ki piri fani bir adam, bastonuna dayanarak dışarı çıktı.

- Hoş geldiniz, eve buyurun, dedi.

Naci Bey:

- Davut Amca, bir grup arkadaş şehitliği gezmeye gelmişler, çok rica ediyorlar. Acaba bu arkadaşları gezdirebilir misin, dedi.

Davut amca, takkesini düzeltip bastonuna yaslandı ve biraz düşündükten sonra:

- Kusura bakmayın oğlum, sizi kırmak istemezdim ama…

Devamı gelmedi. Her halde sağlık problemleri var diye düşündüm.

- Geçmiş olsun amca hasta mısınız, dedim.

- Hayır oğlum, ondan değil…

Sözünü yarım bıraktı. Belli ki başka bir sebep vardı. O yaşta dimdik durması, yanımıza kadar rahatça yürüyüp gelmesi, sağlıkla ilgili bir probleminin olmadığını gösteriyordu.

- Amca dedim, ben ve benim gibi bu diyarların âşığı olan gençler buraya kadar gelmişiz. Siz şimdi, bizi geri mi çevireceksiniz?

Son sözüm etkisini gösterdi. Biraz isteksiz de olsa:

- Peki tamam, haydi gidelim, dedi.

Gezecek o kadar çok yerimiz vardı ki hepsini bir günde gezmemiz mümkün olmamasına rağmen biz bugün her yeri gezecektik. Arabadayken hiç konuşmadık. Davut amca derin düşüncelere dalıyor, kar beyazı sakalını sıvazlayarak geçmişle yaşadığı zaman arasında gidip geliyordu.

Otobüsün yanına vardığımızda arkadaşlar da çayını içmişler, arabaya biniyorlardı. Davut Amca'yı en öne bindirdik. Naci Bey'le ben de arkasındaydık.

Daha önce de insanları gezdirdiği için önce nereye gideceğimizi, şehitliğin hangi bölümünü gezeceğimizi iyi biliyordu.

Mikrofonu eline aldı ve titrek sesiyle şehitlik hakkında genel bilgi vermeye başladı. Hem çevreyi seyrediyor hem de onu dinliyorduk. Geçtiğimiz her yerde bir hatırası vardı. İhtiyar sesi titriyor ve bazen ağlamaklı bir hâl alıyordu. Seddül

Bahir'e gelince durduk. Yavaşça arabadan indi; biz de arkasından indik.

Geçmişin izlerini yüreğinden silemeyen ihtiyar delikanlı, bastonuna yaslanıp ormanın derinliklerine doğru bakışlarını gezdirdi.

- Savunmasız insanları… Hepsi yaralıydı... Hepsini şehit ettiler.

Sözcükler ağzından tek tek çıkıyordu. Her bir sözcük sanki ruhunun heykelini yansıtıyordu. On, on beş dakika anlattı.

Bu ne müthiş bir hal böyle!

Yerin altında olması muhtemel olan bu adam, şimdi kanla yoğrulmuş toprakların üzerinde toprağa diz vuran Mehmet'lerin hayat hikâyelerini anlatıyordu. O da biz de biliyorduk ki şehitler ölmez. Bir gerçek var ortada. Biz yaşıyorsak, bu topraklarda rahatça geziyorsak onların kanından aldığımız ilhamla yaşıyor ve geziyoruz.

Seyit Onbaşı'nın heykeli gerçeğinin gölgesi gibiydi. Aynen onun gibi süzdük, çarşaf gibi duran denizi. Bu gün sükûtun çığlığı vardı, ama dün bu denizlerde, bu topraklarda düşman toplarının, gemilerinin sesleri yankılanıyordu.

Yahya Çavuş'un destanını anlatacaktı bize. Anlatamadı. Davut amca, annesini kaybetmiş çocuk gibi ağlıyor, gözlerinden akan yaşlar sakalından süzülüp toprağa karışıyordu. Kan rengi toprak şimdi göz yaşıyla ıslanıyordu. Her halde çocukken düşmanla burada karşılaştı diye düşündüm. Hepimiz şaşkındık. Her defasında sesi titriyor gözleri buğulanıyordu, ama bu şekilde ağlamıyordu. Dizi üzerine çöktü ve ağlamaya devam etti. Yanına varıp omuzlarından tuttum.

- Davut amca, dedim. Her halde düşmanla ilk defa burada karşılaştınız.

Sessizliğini bozmadı.

- Nedir sizi bu kadar etkileyen şey, dediğimde omuzlarını silkip ağlamasına devam etti. Takati kesilecek gibi oldu. Biraz sonra kendini toparlayıp anlatmaya başladı.

- Bundan üç sene önce bir kafile gezdiriyordum. Gönüllü rehberlik yapıyordum. Her tarafı gezdirdim. Oralarda yaşanan hadiseleri bütün çıplaklığıyla anlattım. Ben anlattıkça küçük dillerini yutacak gibi oluyorlardı. Yahya Çavuş ve arkadaşlarını da anlattım. Elimle işaret ederek 'Bu toprakların her karışında şehitlerimizin kanı vardır.' deyince turistlerin bir kısmı dalga geçer gibi gülmeye başladı. Öyle canım sıkılmıştı ki elime bir avuç toprak aldım ve sıkmaya başladım. Ben sıktıkça yere kan damlıyordu. Hepsinin gözleri açık kaldı. Başımı semaya kaldırıp beni yanıltmayan Allah'ıma şükrettim. Elimdeki bir avuç toprağı da önlerine atıp yanlarından ayrıldım.

Davut Amca sözünü bitirdikten sonra yerden bir avuç toprak aldı ve bize dönerek:

- Bu toprakların her karışında şehit kanı var çocuklar, dedi.

Bu kez gözlerinin içi gülüyordu. Çünkü karşısında ona inanan genç insanlar vardı. Sıkınca kan akmasa da bu toprakların içinde kan olduğunu bilenler vardı.

Hepimizi göz ucuyla süzdükten sonra konuşmasına devam etti.

- O gün toprakta kan nasıl aktı biliyor musunuz? Elime aldığım toprağın içinde cam kırıkları varmış. Ben can havli ile toprağı avuçlayıp sıkınca cam elimi kesmiş, farkında değilim. Onların yanından ayrılınca anladım ve bunu anlayınca Rabb'ime bir kere daha şükrettim. Beni yalancı çıkarmamak cam kırıklarını vesile etmişti.

Davut amca bastonuna yaslanarak arabaya doğru yürüdü. Arkadaşlar da onu takip ettiler. Son bir kez daha bakmak için gözlerimi ormana ve denize çevirdim.

Davut amca'yı evine bıraktıktan sonra Naci Bey'le de vedalaşıp yola koyulduk. Sevinçle geldiğimiz bu yerlerden hüzünle ayrılıyorduk. Artık geride sadece şehitleri değil; Davut Amca gibi yaşayan bir tarihi de bırakıyorduk.

Karanlıkta başlayan yolculuğumuz ikinci günün karanlığında devam etti. Gelibolu'nun ışıkları yanıp sönerken içimizden buraya bir kez daha gelmenin hesabını yapıyorduk.

ÇINAR YAPRAĞI

Gölgelerin uzadığı bir zamandı.

Güneş başını eğmiş, rüzgâr harekete geçmişti.

Ağaçlardan düşen yapraklar, bankların ayaklarında ve kuytu yerlerde birikmişti.

Ötede, parkın en eski çınar ağacının güneşe ve mevsime direnen yeşil renginde sarıya meyil vardı. Ağaçtan birkaç yaprak daha düştü. Rüzgârın da etkisiyle havada bir iki peyk attıktan sonra ayaklarıma kadar geldi.

İlginçtir, çınar yaprağı insan eline benzer. Tek farkı biraz perdeli olması… Kemâle eren müridin şeyhinden icazet alması gibi yapraklar da çınardan el alıp ayrılıyorlardı. Bu kopuş, kendi kendine yetmenin bir işareti olsa bile yapraklar bunun hayatlarının sonu anlamına geldiğini bilmiyordu.

İlkbaharda dalın kendisine "Tenimde işleyen bir yara gibisin." dediği tomurcuk değildi artık. Zamanla açmış, hayata merhaba demişti. Şimdi ise hem daldan hem de ağaçtan kopmuştu.

Ayaklarıma kadar gelen yapraklardan birini elime alıp sevdim. Sararmış, solmuş yüzünde hayat emaresi vardı. Onu kendi başına bıraksam kuvvetli bir rüzgârla savrulacak, ayaklar altına atılacak ya da bir çöpçünün süpürgesiyle meçhûl bir sefere çıkacak.

Sımsıkı tuttum onu.

Ne rüzgâra ne de çöpçüye emanet etmeye niyetim vardı. Elimdeki kitabın arasına koydum. Peki diğer yapraklar…

Denizyıldızlarını kurtarmaya çalışan genç geldi aklıma. Binlerce denizyıldızını nasıl kurtaracaktı. Hepsine yetişmesi, onları kurtarması elbette mümkün değildi. Kıyıda kalanlara değil, denize attıklarına bakıyordu.

Kim bilir belki de bu yaprak, hayata yeniden başlayacak bir denizyıldızı olacaktır.

* * *

Birlikte büyümüştük.

Hayatın tadını çıkarıyorduk. Hem ağlıyor hem gülüyorduk. En basit hâdiseler derinden etkiliyor, onlarca hâdise arasından birisi zihnimde beliriyordu.

Henüz on bir yaşındaydık. Memleketimin yalçın kayalarla süslü dağlarında bir tutam ot bulma ümidiyle koyunları sürmüştük. Yakın uzak her yerde bizim gibi koyunlarını otlatan çocuklar vardı. Kiminin hayalleri dağların ardına kadar sarkıyor, kimi uzaktan hayata dair türküler yakıyordu. Cılız bedenine çarpan rüzgârı selamlayan birkaç ağaç, yaz sıcaklarında koyunların ve bizim tek sığınağımızdı. Serinliğinde oturacağımız bir ağaç bulamadığımızda koyunları sürüp çayırlığa kadar götürürdük. Bizden önce çayırlığa ulaşanlardan sıra gelirse koyunları sulardık. Eğer sıra yoksa 'çobanın yâri dağlar' deyip başka bir yamacı mesken tutmaya giderdik.

Oturduğum yerden doğruldum, sesin geldiği tarafa baktım. Kemal sağ elini yüzüne tutmuş hıçkırarak ağlıyordu. Sürüden ayrılan koyuna taş atıp Kemal'in yanına vardım.

- Niye ağlıyorsun Kemal?

- Karabaş…

- Ne oldu ki Karabaşa?

- Kayalıktan düştü, kalkamıyor, herhâlde ayağı kırıldı.

Elimle omuzlarından tutup kaldırdım. "Haydi gidip bakalım." dedim.

Taşların üzerinden sekerek Karabaşın yanına geldik. Karabaş adından da anlaşılacağı üzere her tarafı beyaz olmasına rağmen başı siyah bir koyundu. Henüz kuzu iken babası karabaşı Kemal'e vermişti. Ayağına baktım, şişmemişti. İhtimal incinmişti. Koyun da olsa yüzünün süsü olan gözlerinden, çektiği sıkıntıyı görmek mümkündü. Kara başını okşadım. İlgimize teşekkür eder gibi kulaklarını salladı. Kemal'e dönüp:

- Sen başında bekle, ben sizin koyunlara bakarım. Karabaş birazdan ayağa kalkar, dedim. Bir şey yapamamanın çaresizliğiyle burnunu çekerek:

- Sağ ol Recep, dedi.

Birkaç saat sonra Karabaş ayağa kalktı, sürüye karıştı. Hafiften topallıyor, ama yürüyebiliyordu. Kemal o gün akşama kadar türkü çığırdı. Sesi karşı yamaçlarda dalgalandı, sonra vadide kaybolup gitti.

Yatılı okulda da beraberdik. Yanağımızdaki ham tüylerin kararmaya başladığı, perçemlerimizi ıslatarak taradığımız on sekiz yaşın delikanlılık çağında ayrıldık.

Ben Ankara'ya gittim. Kemal İzmir'e...

Ben akademide okuyacaktım, Kemal felsefede

Ben yalnızdım, Kemal'in Serkan'ı vardı.

Serkan yağız bir delikanlı. Ayşe Teyze'nin biricik oğlu... Babasını kaybettikten sonra annesinin evinin direği, bir dediğini iki etmeyen tez canlı bir yiğit olmuştu. Üniversiteyi kendi gayretleriyle kazanmıştı. Kaşlarına kadar uzanan kâkülünü rüzgâr salladığında alnı ortaya çıkar, hilal gibi parlardı. Omuzları dik, boyu uzundu. Uzaktan bakınca Tatar Ramazan'ı andırırdı. Haşin değil, yufka yürekliydi.

Uzun süredir görüşmüyorduk. Yazın karşılaştık, köye annesinin yanına gelmişti.

- Annemi çok özledim Recep, dedi.

Belliydi. Gözlerinin içi gülüyordu.

Köyü ikiye bölen, ancak bir arabanın geçebileceği genişlikteki yolda yürüdük. Bu yol henüz arabaların olmadığı dönemlerde yüklü bir eşeğin geçebileceği şekilde köylülerce yapılmış. Zamanla köye arabalar gelince muhtarın girişimiyle bir dozer tarafından genişletilmişti. Sağında ve solunda çatısız evler, evlerin arasında evlerle aynı yaşta ağaçlar vardı. Köy meydanına gelince durduk. İçi oyulmuş söğüt ağacı zamana direniyordu. Gençlik döneminin meydanı kaplayan görüntüsünden çok uzaktı. Yanı başında sabahtan akşama kadar gürleyerek akan çeşme kurumuş, sanki söğüt ağacının geleceği hakkında tahminde bulunuyordu. Ağacın yanındaki taşlara birkaç ihtiyar oturmuştu. Meraklı bakışlarla bizi süzdüler. Selâm vererek yanlarından geçtik.

Yolla aynı seviyedeki damın üzerinde yumurta yarışı yapan gençler, çardaklarda çamaşır seren kızlar, eşeğiyle saman getiren amcalar, kürekle toprak atanlar… Daha kimler yoktu ki… Hepsi kendisini yaptıkları işin ciddiyetine kaptırmış, çevreleriyle bağlarını koparmıştı.

Hani derler ya… Bülbülü altın kafese koymuşlar, 'ille de vatanım' demiş. İnsanın vatanı gibisi var mı? Sanki şu harabe evlerin ruhları Eyfel Kulesi gibi karşıma dikiliyor da mamur yapılara dönüşüyor. Sanki taş duvarlara sıva gibi yapıştırılan tezeklerin kokusu misk ü anber oluyor. Güneşin, İtkıran Dağı'ndan batması, kırmızı bayırın kırmızı toprağını kızıla boyayarak dünyaya merhaba demesi, dolunayın gümüş tepsi gibi köyü aydınlatması… Bunların hepsi köyümüze has güzellikler.

Serkan da benim gibi bu toprakları düşünüyor olmalı. Yer yer tebessüm ediyor, ellerini cebinden çıkarıp saçlarını dü-

zeltiyor, etrafını alıcı gözlerle inceliyordu. Evlerin arasından Örenli köyüne giden yola çıktık. Yolun hemen yanında çeşmelerin akmadığı vakit, içinden köylü kızların su çektiği kuyu vardı. Çeşmeler gibi kuyunun da suyu çekilmişti. Eskiden etrafında entarili genç kızlar ellerindeki su kaplarıyla bekleşir, sıra kendilerine geldiğinde kaplarını kalınca bir ipe bağlayıp kuyuya sarkıtırlardı. Şimdi ne su ne de genç kızlar vardı. Nedendir bilmem, ama üstünü bile kapatmışlar.

İlkokulda okurken bu kuyunun yanına gelir, su çeken kadınları seyrederdik. O sıralar kuyuya bir çocuk düşmüştü. Bu olaydan sonra hem okuldan hem de ailelerden yasak geldi. Bir daha kuyunun yanında gözükmeyecektik. Kemal, Serkan ve ben, arada bir kaçamak yapıp buraya geliyorduk. Özellikle Kemal yasak olan şeylerin üzerine gitmeyi seviyor, bundan dolayı da arada bir sopa yiyordu.

Acaba şimdi neler yapıyor. Üç seneden beri Kemal'i görmüyorum. Öyle özledim ki… Çakır gözlerinde derin manalı bakış eksik olmazdı. Hele konuşmaya başladığında filozof kesilir, hepimizi sustururdu. Tam istediği bir bölümde okuyor. Artık varlık nedir, yokluk nedir, sorsun dursun. Sofinin Dünyası'nı okul kütüphanesinden almış, bir günde okumuştu. Bizim maç yorumu yaptığımız dönemde o, felsefeyle ilgileniyordu.

Serkan ondan hiç söz etmedi. Konuyu ben açtım.

- Kemal neden gelmedi? Köye uğramaz oldu, yoksa okul masraflarını karşılamak için çalışıyor mu?

- Ne çalışması Recep! Kemal kendine bir yol tutturmuş gidiyor. Ama yolu, yol değil!

'Yolu yol değil' de ne demekti? Yoksa benim can ciğer arkadaşım yanlış bir şey mi yaptı? Su nasıl mecrasının dışına çıkmazsa Kemal de fıtratının dışında hareket etmezdi. Yufka yürekli Kemal, nasıl olur da yanlış bir şey yapar, bu mümkün

değildi. Yuvasız bir kuş görse yüreği burkulur, ağlayan çocukla oturur ağlardı. Ağaçtan inemeyen kediyi kurtarayım derken düşüp kolunu kırdığını biliyorum. Onun yolu, dosdoğru bir yol olmalıydı.

Dikili kayanın yanına gelince durduk. Buradan köy bütün ihtişamıyla görünüyordu. Yumurta yarışı yapanlar dağılmıştı. Toprak atan işçiler oturmuş, çay içiyorlardı. Bata çıka köyü bir uçtan diğer uca kadar saran yolun camiye yakın bölümünde Emin Hoca göründü. Ardından bastonlarına yaslanarak yürüyen birkaç ihtiyar camiye girdi. Başları eğik, iki büklüm yürüyen ihtiyarların kim olduklarını seçemedim, ama topu topu beş altı tane yaşlımız vardı. Mutlaka onların birkaçıdır. Eli iş tutanları bu mevsimde, bu saatte köyde bulmak mümkün değildi.

Serkan'a baktım; yeni yapılan caminin minaresini süzüyordu. Bana bakıp;

- Senin bildiğin Kemal yok artık; çok değişti, dedi.

- Kemal ne yapıyor ki değişti?

- Beraber okula gittiğimiz Kemal çok değişti. Üç senedir köye gelmemesinin sebebi, ne ders ne de iş… Çok ısrar ettim, yurtta beraber kalalım, dedim. Dinlemedi beni. Kendi sınıfından birkaç arkadaşıyla ev tuttu. Ev dedimse öyle normal bir ev değil, eski bir binanın bodrum katı. Yağmur yağdığında sular içeri doluyor. O zamanlar bir görmelisin, Kemal ayaklarını dizine kadar sıvıyor, eşyaları merdivenlere çıkarıp suyu temizlemeye çalışıyordu. Aynen televizyonlara yansıyan görüntüler. Her defasında ısrar ettim. 'Beraber kalalım, birbirimize yardımcı olalım.' dedim. Fakat cevabı hep 'hayır' oldu.

Neymiş efendim: Sınıf arkadaşlarıyla ders çalışacak; hatta çok çalışıp üniversitede kalacakmış. Asistan, doktor derken profesörlüğe kadar yükselecekmiş. Felsefe alanındaki boşluğu kendisi ve arkadaşları dolduracakmış.

'Böyle bir evde oturarak mı?' dediğimde, 'Ne yapalım şimdilik imkânımız buna el veriyor.' demişti. Aradan epeyce bir zaman geçti. Bizim fakülteye gelmişti. Kantinde rastladım, oturup biraz konuştuk.

'Evi değiştirdim, başka bir eve taşındım.' dedi. Mutlu gözüküyordu. Bizim şehirli birinden dolayı Kemal'i yanlarına almışlar. Hepsi de felsefeci, ama son sınıf öğrencisi. Onlardan çok yararlandığını söyledi. Özellikle kitaplarından. Kendisi kitap alamadığı için ev arkadaşlarının kitaplarını okuyormuş. Daha sonraki karşılaşmalarımızda hep elinde bir felsefe kitabıyla görüyordum.

Serkan elindeki çubukla yerlere garip şekiller çiziyor, ama ne çizdiğini kendisi de bilmiyordu. Mimiklerindeki değişim onun anlattıklarını bir kez daha yaşadığını gösteriyordu. Sanki bana biraz sonra bahsedeceği şeyleri ilk defa duyuyormuş gibiydi. Tebessüm ederek anlatmasına devam etti.

'Kemal dedim, bu kitaplar seni bozmasın. Felsefe deryasında boğulmayasın.'

Yüzündeki ciddi ifadeyi görmeliydin. Ne dese beğenirsin?

'Felsefe insana ufuk verir, insanın ufkunu karartmaz. Bizi tekdüze yaşamaktan kurtarır. Varlıkla yokluk arasındaki ince çizgide felsefe vardır ve bulunduğu konumda yolunu kaybedenlere yol gösterir.'

O konuşurken karşımda sanki Kemal değil de Aristo ya da Eflatun vardı.

Camiden çıkan ihtiyarları görüyor musun? Eğer Kemal'in söylediklerini duysalar küçük dillerini yutarlar. Sadece hayret etmekle kalmaz, alimallah kâfir damgasını yapıştırırlar.

- İyi de buraya kadar anlattıklarında Kemal'in yanlış yolda olduğuyla ilgili hiçbir şey yok. Aksine idealist bir insanın düşünceleri var. Profesör olmayı düşünmesi onun ve bizim

adımıza çok önemli. Hem köyümüzden bir akademisyen çıkması fena mı olur?

Serkan elindeki çubuğu rüzgâra doğru fırlattı. Çubuk havada bir iki takla attıktan sonra yolun kenarına düştü. Ayağa kalktık. Sırtımızı batan güneşe verip yürümeye başladık. Biraz önce top oynayan çocuklar hararetli bir tartışmaya girmişlerdi. Tartışma kavgaya dönüştü. Bizi görünce ayrıldılar.

- Doğru diyorsun, diyerek söze başladı. Buraya kadar anlattıklarımın çok ilgisi yok. Asıl bundan sonrası önemli. Hani demiştim ya dördüncü sınıfta okuyan felsefecilerle kalıyor diye. Dikiş tutmadı, onların yanından da ayrıldı. Yanlarına arada bir gidiyordum. Tanıdığım kadarıyla iyi insanlardı. Her konuda Kemal'e yardımcı oluyorlardı. Özellikle imtihan dönemlerinde daha fazla ilgileniyorlardı. Onlardan neden ayrıldı, bilemiyorum. Ben sormadım, o da söylemedi.

- Sonra nereye gitti?

- Kendisi söylemedi. Bir hafiye gibi peşine takılmadım, ama merak ettiğim için sınıf arkadaşlarına sordum. Aynı sınıftaki başka birinin yanına taşınmış. Evde beş kişi kalıyormuş, komşular şikâyetçi, sayıları bazen on, bazen on beş oluyormuş. Hatta…

Serkan, sözünü bitiremedi. Beyninden geçen düşünceler sözünü bir hançer gibi kesti. Ağlayacak gibi oldu, ağlamadı. Cık cık ederek başını sağa sola salladı. Kemal'in son hâlinden hazzetmediği belli oluyordu. Ayrıca ona yardım edememenin sıkıntısı da yüzüne yansıyordu.

- Düşünebiliyor musun Recep, dedi. Çocukken ne kadar masum idik. Elif cüzlerini koltuğumuzun altına sıkıştırıp Emin Hoca'nın yanına koşardık. Bazen bize kızardı, ama biz onda anne şefkati gördüğümüz için kızmasına çok aldırmazdık. Bir ayda Kur'an'a geçmemiz için ne çok çalışmıştı. Kemal, bizden önde giderdi. Biz harfleri öğrenirken o, hareke-

lerdeydi. Biz elif cüzünü bitirmeden o, Kur'an'a geçmişti. Okulda da çok sevilirdi. Ahlaklı, terbiyeli, çalışkan bir çocuktu. Şimdi çok değişti, çok... Onlarca kişinin arasında kızlı erkekli kalıyor. Okula bile gelmediği oluyormuş. Arkadaşları söyledi. Eğitimin yetersizliğinden dem vuruyor, her şeyi kökten değiştirmekten bahsediyormuş. Hiç değişmeyen değişimdir, bunun dışında her şey değişmelidir. Artık toplum bir beden büyüdü, bu gömlek dar gelmeye başladı, yeni bir devrim lazım, diyormuş.

Aylar sonra saç sakal birbirine karışmış bir vaziyette sokakta gördüm.

- Kemal, bu ne hâl dedim.
- İş güç... Zaman olmuyor ki keselim, dedi.
- Elindeki nedir?
- Bunlar mı, bunlar gazete...
- Ne yapacaksın bu kadar gazeteyi?
- Dağıtıyorum, al sen de oku.

Topu topu dört sayfalık bir gazete... İçinde birkaç resim ve özentisiz epeyce yazı vardı. Gençler şunu istiyor, bunu istemiyor şeklinde sıralanmış haber ve yorumlar. Gazeteyi katlayıp Kemal'e verdim. Gözlerindeki sevecenlik, ışıltı kaybolmuştu. Bakışları donuktu. Zaten çok konuşmadık, bir yabancı gibi soğuk tavırlarla yanımdan ayrıldı.

Karşılaşmamızdan iki ay sonra sizinkiler kaldığı evi basmış. Evde buldukları yasak yayınlardan dolayı bunları gözaltına almışlar. Bir gece nezarethanede kalmış. Allah'tan ceza almamış.

Tam, bu bir ders oldu, artık Kemal eski Kemal olmak için gayret eder diye düşünürken olaylar daha farklı gelişmeye başladı.

Gözaltına alınması onu bilemişti. Düşüncelerine daha çok sahip çıkmaya başladı. Gizli bir örgüte üye olmuş ve fa-

aliyetlerine iştirak ediyordu. Aklı midesine inmiş bir adamdan doğru karar vermesi nasıl beklenmezse Kemal'in de artık doğru karar vereceğini hiç düşünmedim. Şeytan hareket kabiliyetini sınırlamış, onu etkisi altına almıştı. Kuyumcu dükkânında asılı duran balona nazar edip altınları görmeyen bir çocuk gibiydi. Muhakeme ve muhasebe duygusunu büsbütün yitirmişti. Onu saplantılarından kurtarmaya çalıştım, ama inan, hiç etki edemedim. Sakın Kemal'den ne köy ne kasaba olur diye düşünme, hata edersin. Örgütün en faal adamıydı. Saman alevi gibi parlayıp yakayı ele verenlerden değil, saman altında su yürütenlerdendi. Sessiz ve derinden hareket ediyordu. Şimdi şaşıracağın bir şey daha söyleyeyim. Kemal tam beş ay hapiste yattı.

- Peki okul...

- Okul sadece bir adresti. O, başka kaynaklardan besleniyordu. Bir sene önce üniversitede kalmanın hayallerini kuran çocuk, nasıl birden değişti, anlayamadım. Beraber kaldığı kişilerin etkisinde kalmış olmalıydı.

Hapisten çıkınca yanıma geldi. Gece yarılarına kadar konuştuk. Fikirlerin çoğu okuduğu kitaplardan geçen şeylerdi. Uğruna hapiste yattığı düşünceler onu tepetaklak götürüyordu ama o, bunun farkında değildi.

- Anneni, babanı düşünmüyor musun, dedim.

Ne dese beğenirsin?

- Ben bütün bunları onlar için yapıyorum.

Afalladım. Oğlum okusun, bizim gibi derbeder olmasın diye ineğini satan Durdu amca, saçını süpürge eden Halime teyze demek bu şekilde rahata kavuşacak! O zavallılar, Kemal'in başına gelenleri bilseler, herhâlde kederlerinden ölürler. Kemal'i bir işte çalışıyor zannediyorlar.

- Hapse nasıl düştün, dedim.

Gözlerini kıstı, bilinmeyen bir âlemin kapılarını aralar gibi biraz bekleyip anlatmaya başladı.

- Bir dergi çıkaracaktık. Yazıları hazırladık, bir sonraki gün baskıya verecektik. O akşam polisler geldi. Evde ne var ne yok hepsini aldılar; bizi de arabaya atıp götürdüler. Dergiyi ve diğer şeyleri incelemişler, yasak yayından dolayı mahkemeye çıktık ve tutuklandık. Aslında biraz ileri gittiğimizi biz de biliyorduk, ama sesimizi duyurmamızın başka yolu yoktu.

- Artık bu sevdadan vazgeçersin, dedim.

- Asla, bir kere girdim bu yola, dönmem mümkün değil, dedi.

- Ama bu yol seni karanlığa, çıkmaz bir sokağa götürüyor, dedim.

- Çıkmaz sokak diye bir şey yoktur. Engeller insanın zihnindedir. Zihindeki engeller kalktığında insanın yapamayacağı hiçbir şey yoktur, diye cevap verdi bana.

İşte böyle Recep!

Serkan, içinde kaynayan duyguları dışarı sızdırmamaya çalışıyordu, fakat sesindeki titreme, hâlindeki sükûnet onu ele veriyordu. Anlattığı şeyler kanımı dondurdu desem yanlış olmaz. Kemal'e onlarca mektup gönderdim, ondan onlarca mektup aldım. Hiçbirinde de bunlardan bahsetmedi. Olumlu düşünmek isterdim, ama yıllardır sırdaşım olan birinin en önemli konuları benimle paylaşmaması doğrusu kalbimi kırdı. Üç senedir Kemal'i görmüyorum, herhâlde artık görsem bile onu tanıyamam.

Dikili kayanın yanında epeyce oturmuştuk. Güneş, İtkıran Dağı'nın tepesindeki ağaçların üzerinde titrerken köy çoktan akşamın rengine bürünmüştü. Bu vakitte dışarıyı köye bağlayan bütün yollarda insan görmek mümkündü. Merkebine yüklediği ot çuvalıyla bayırdan aşağı inen Murtaza

amcanın arkasında, sırtlarına aldıkları yüklerle bir an önce evine ulaşmaya çalışan onlarca insan vardı. Bunlar uzaktan tek sıra yürüyen askerî birlikleri andırıyorlardı. Hoş, yaptıkları işler de askerlerinkinden pek farklı değildi. Sabah evden alelacele çıkarlar, akşam bu saatlerde eve dönerlerdi. Hafif esen rüzgâr, yerden kaldırdığı saman çöplerini gelişigüzel savurunca biz de kalkıp yürümeye başladık. Amcamın sekili bahçesindeki iğde ağacı hafiften sallanıyordu. Gür yapraklarının koyu gölgesinde oturduğumuz ceviz, ince dallarında bıldırcın eksik olmayan kiraz ve birkaç kayısı ağacı, sekili bahçenin mozaiğini oluşturuyordu. Bu küçük bahçe, baharda öğle sıcağında ayran içmek, akşam serinliğinde de çay içmek için en ideal yerdi. Çocukken ceviz ağacının altına uzanır, dalların arasında dolunayı seyrederdik. Babamla amcamın memleket meselelerine dair sohbeti umurumuzda olmazdı. Çeşmenin sesi bazen yaprakların sesine karışır, ay dedeye kadar yükselirdi.

Şimdi o çeşmenin başında birkaç bayan vardı. Hepsinin yüzü bize dönük. Belli ki kim olduğumuzu merak ediyorlar. Bizi tanısınlar, tanımasınlar hiç önemli değil. Çünkü gurbetten gelmişiz. Üzerimizde resimli tişört ve taşlanmış kotlar var. Onlara göre fiyakalıyız. Bizi gözleriyle savuşturmadıktan sonra içleri rahat etmez. Yanlarından geçerken sesleri geliyordu.

- Yetim Hayri'nin oğluyla Memonun oğlu herhâl. Maşallah! Uzun boylu olan Halime'nin oğlu Kemal'e de benziyor…

* * *

Serkan'la görüşmemizin üzerinde iki ay geçmişti. Mektubunda Kemal'in her geçen gün kendisinden uzaklaştığını yazıyordu. Kemal, benden de uzaklaşmıştı. Yazdığım hiçbir mektubun cevabını alamadım. Belki eline geçmiyor diye tekrar tekrar yazdım. Sonunda ben de pes ettim ve mektup yazmayı bıraktım. Bir ara yanına gitmeyi düşündüm, fakat

Serkan'dan gelen mektup buna engel oldu. Serkan, Kemal'i ne okulda ne de başka bir yerde görebiliyormuş. Kemal, hazan yemiş yaprak gibi bizden koptu. Şimdi neredeydir, ne iş yapar, Allah bilir.

Arkadaşlık, kardeşlik gibidir. Yokluğunu hemen hissedersiniz. Öyle ki bazen firakından dolayı hüzün çöker gözlerinize, oturup ağlarsınız. Vicdanınız yargıcınız olur, bir ömür yargılar sizi. Gerçek dostluğu gösterebilseydim, ruhundaki gedikleri anlayabilseydim, bütün bunlar yaşanmazdı, dersiniz.

Serkan, mektuba bu İzmir'de yazdığım son mektup olacak, diye başlamış. Atamalar yakında yapılacak, kendi ilçemizde görev yapmak istiyorum, diyor. Mektubu okuyunca Ayşe teyze aklıma geldi. Oğlunu öğretmenlik yaparken görünce ne çok sevinecek. Belki de yıllardır çektiği sıkıntılar bir çırpıda unutulacak. Geçmişin elemi, lezzete dönüşecek.

Bizim görev yerlerimiz belli olmuştu. Ankara'daki hayatım kaldığı yerden devam edecekti. Ancak bu sefer öğrenci olarak değil, genç bir komiser olarak…

* * *

Demetevler Polis Karakolu merkezi bir yerde. Anayola yakın, ama yoldan geçerken gözükmeyecek kadar içeride. Birbirine geçmiş dükkân ve evlerin arasından sıyrılmış, küçük bir tepenin bağrına konmuş. İlk gördüğümde bahçesinde koruma görevlilerinin nöbet tuttuğu önemli bir şahsın villası zannetmiştim. Buraya geleli üç sene olmasına rağmen önemli hâdiseler yaşamadım. Arada sırada halkın huzurunu bozan birkaç kişiyle karşılaşıyoruz. Onları villamızda misafir ediyoruz, gerekli ikazlar yapıyor ve karakoldan gönderiyoruz. İkazlarımız yerini buluyor olmalı ki bir gelen bir daha yanımıza uğramıyordu.

Odamda tek başıma oturuyordum. Başım çok ağrıyordu. Aklıma gelen kötü düşüncelerden sıyrılmaya çalıştıkça dü-

şünceler kovandan boşalan arı gibi beynime üşüşüyordu. Hayır öyle bir ihtimalin olması düşünülemez. Mümkün değil. Kemal; mümkün değil. Kemal mi, yok canım daha neler?

* * *

- Amirim Hüseyin Başkomiserim telefon açtı, bu gece kendisinin yerine siz nöbet tutacakmışsınız.

- Ama benim eve gitmem lazım. Bugün oğlumun doğum günü... Söz verdim.

- Bilemeyeceğim efendim, isterseniz...

- Peki tamam; evi arar, gelemeyeceğimi söylerim.

Olmadık zamanlarda iş çıkması, en önemli meseleleri tehir ettirmesi bizim mesleğin cilvelerindendir. Şu saatte sıcacık sobanın yanında oturmak varken biz devriye gezeceğiz.

Saat bir olmuştu. Ekiple sokaklarda dolaşmaya başladık. Ana caddeden tek tük araba geçiyordu. Sokaklar gündüzki canlılığını kaybetmişti. İki kişi elektrik direğine afiş astıktan sonra uzaklaştı. Gecenin bu saatinde asılan afişin hayra alamet olmadığı belliydi. Lambanın ışığında okumaya çalıştım. Tam düşündüğüm gibi, bölücü içerikli yazı ve resimler. O iki kişinin peşlerine düştük. Takip ettiğimizi anlayınca ara sokaklara kaçtılar. Kuzu kurttan kaçabilir mi? Kıskıvrak yakalandılar. İkisi de gencecik çocuklar. Yüzlerindeki masumiyet henüz kaybolmamıştı. Korkudan tir tir titriyorlardı. Karakola götürürken ağlamaya başladılar. Biri Erzincan'ın bir köyünden, diğeri Tokat'ın yaylalarından gelmiş. İkisi de masum Anadolu'nun saf çocuğuydu.

Öyle saflar ki söylenen her söze inanmışlar. Yaptıkları işin ne olduğunu bilmeden bir maceraya atılmışlar. Kemal geldi aklıma. Acaba onu da mı bu çocuklar gibi inandırmışlardı? Onun da mı saflığından yararlanmışlardı?

Bu çocuklar, mecrasını kaybetmiş su gibiydi. Akıyordu, ama nereye? Öndekinin yakasından tutup havaya kaldırdım.

Çocuk korkudan ve ağlamaktan bitap düşmüştü. Kekeleyerek konuşmaya başladı.

- Bizi… Bizi üyelikten atacaklar. Birlikten ayrılırsak okulu bitiremezmişiz.

Bu birlik de neyin nesiydi? Çocukları sıkıştırdıkça bildikleri her şeyi anlattılar. Meğer karanlık ruhlu insanların karanlık işler için kurdukları bir örgütmüş. Saf çocukları daha okulun başında ağına düşürüp iş yaptırıyorlarmış. Çocukları sabah olunca serbest bıraktım. Onları kendi kaderleriyle baş başa bırakmayı düşünmüyordum. Bu nedenle peşlerine adam takıp kaldıkları yeri tespit ettirdim. Etrafı çevrili, bahçeli bir evin birinci katında oturuyorlarmış. İkinci katta oturan yokmuş. Muhtemelen ev sahibinin eşyaları vardı. Görevli arkadaşlar evi uzun süre gözetlediler. Bazı akşamlar otuz kırk kişinin geldiğini, ama kimseye sezdirmemek için belli aralıklarla eve girdiklerini söylediler.

Somut gerekçelerimiz olmadığı için baskın yapamıyorduk. Ancak bu evde hiç de iyi şeyler dönmediğini seziyordum. Bir bombalama eylemini bahane ederek eve baskın yaptık. Girişte kesif bir küf kokusuyla karşılaştık. Bizi görünce şaşkına dönen bazı öğrenciler hemen ellerini kaldırdılar. İçlerinden biri vardı ki hâl ve hareketleriyle diğerlerinden çok farklıydı. Saçı sakalı birbirine karışmıştı. Pörtlek gözleriyle hem bizi hem de arkadaşlarını süzüyordu. Tam da militanları andırıyordu. Zayıftı, yanakları birbirine geçmişti. Üzerinde kolları yamalı bir ceket ve siyah bir şalvar vardı. Tedirgindi, fakat dimdik duruşuyla bunu gizlemeye çalışıyordu. Yanına yaklaştım, tuhaf tuhaf yüzüme baktı. Gözlerini üzerimden, ayırmıyordu. Dudaklarından belli belirsiz bir sözcük çıktı. Receep!

Aman Allah'ım bu o… Evet bu Kemal'in ta kendisi. Üzerindeki elbise çobanlık yaparken giydiği elbiselere ne çok

benziyordu. Ama içindeki kişi Çoban Kemal'den oldukça faklı biriydi.

İçimdeki volkanı dindirmek zordu. Kendimi mengeneye sıkışmış gibi hissediyordum. Yıllar sonra böyle mi görmeliydim Kemal'i? Anne ve babasının cenazesine bile gelmeyecek kadar katılaşmış bir yüreği taşıyan adam, Kemal olamazdı. Birkaç dakikalık göz temasından sonra silahımı belime takıp dışarı çıktım. Başım çatlayacak gibiydi. Eskiden böyle bir durumun sıkıntısından kurtulmak için kimsenin olmadığı yerlere gider, avazım çıktığı kadar bağırırdım. Şimdi o kadar âcizdim ki... Pazaryerinde annesini kaybetmiş bir çocuktan farksızdım. Arkadaşlar, zanlıları götürürken arabanın içine yığılıp kaldım. Bir yanda devletin bana verdiği vazife şuuru, öbür yanda can kardeşim Kemal…

Serbest bıraksam karışanım olmazdı, ama evde bulunan suç unsurları o kadar çok ki… Bomba yapımında kullanılan malzemeler, uyuşturucu haplar, bölücü içerikli dokümanlar… Daha onlarca şey. Bütün suç unsurlarını da yanımıza alıp evdeki herkesi karakola götürdük.

Kemal, artık yanımdaydı. Karabaş'ın ayağı kırıldı diye hıçkırıklara boğulan çocuk büyümüş, kin ve nefretin ağında çırpınıyordu.

Kendisi yetmiyormuş gibi onlarca masum genci de peşine takmış, karanlık emellerine alet ediyordu. Kemal ve onun gibiler toplumun kangreniydi. Hemen kesilmeli yoksa diğer uzuvlara da sıçrayacak ve bütün toplum hastalıklı hâle gelecekti.

Sabah olunca mahkemeye çıkarıldılar, ardında tutuklu yargılama süreci başladı. Benim için çok özel bir durum olmasına rağmen mahkemeyi takip etmedim, belki de edemedim. Birkaç ay sonra haber geldi. Tam beş sene ceza almış; cezasını Mamak cezaevinde çekecekmiş.

İçimde, devleti için kardeşine kıyan padişahınkine benzer bir burkuntu vardı. Acaba hata mı ettim? Serkan'ın dediğine göre Kemal yaşadığı her sıkıntılı sürecin akabinde kendi davasına daha çok sahip çıkıyormuş. Onu hapse attırmakla en büyük kötülüğü ben mi yaptım, bilmiyorum. Bildiğim bir şey var, o da ne olursa olsun Kemal'i ziyaret etmemeliydim. İçinde bulunduğu atmosferi yakında görür, belki de bir yarasına merhem olurumdum.

Tren, şehrin orta yerinde yılan gibi kayıyordu. Yüksek binaların arasından çıkıp gecekonduların mantar gibi türediği yere geldiğimizde birden durdu. Çantasını, poşetini ya da gazetesini eline alan herkes indi. Baktım benimle beraber yüzlerce insan cezaevi yoluna saptı. Zaman zaman olaylarla anılan Mamak yakında görmemiştim. Bu kadar insan oraya akın ettiğine göre demek büyük bir yer. Gerçekten de düşündüğüm gibi. İki katlı ama geniş bir araziye yayılmış. Gri rengin soğukluğu daha uzaktan insanı etkisi altına alıyordu. Belki de burada binlerce mahkûm kalıyordur.

Kapıda jandarmalar ve birkaç gardiyan vardı. Dediklerine göre ziyaret saatinde gelmişim. Eğer başka bir saatte gelmiş olsaymışım eli boş geri dönecekmişim. İşimin rast gittiğine sevindim. İyi başlayan işlerin iyi neticeleneceğini bildiğim için baştaki heyecanım yatışmaya başladı. Ama yine de kısmî bir heyecan ve tereddüt yaşıyordum. Beni cam bölme ile ayrılmış bir odaya aldılar. Kalın camda sesin duyulması için para büyüklüğünde üç-beş tane delik açmışlar. İri kıyım bir gardiyan eşliğinde Kemal geldi, cam bölmenin karşı tarafına oturdu. Söze o başladı.

- Recep, eski dostum nasılsın?

Bana bağırıp çağırmasını, sen adam mısın demesini beklerken hâlimi sorması, beni ne diyeceğini bilemeyecek duruma getirdi. Şaşkınlığımı üzerimden atmamıştım ki "Üzülme,

sen görevini yaptın.” dedi. Ne ben ona bakabiliyordum ne de o bana… Görüşmeyi kısa tuttum:

Nasıl olsa buradayım, yine geleceğim, deyip ayrıldım.

Sıcağı sıcağına birkaç kez ziyaret ettim. Artık görüşmelerimiz bir öncekinden uzun sürüyordu. En son ziyaretimde Serkan’ın anlattıkları da dahil her şeyi anlattı. Konuştukça talihinden yakınıyor, eski arkadaşları hakkında olumsuz şeyler söylüyordu. Ben de taşı gediğine koyma anlamında:

- Demek şimdiye kadar yaptıklarının yanlış olduğunu düşünüyorsun, dedim.

Ses vermedi. Boynunu büktü. Alnındaki kırışıklıkların derinliğini, şakalarındaki akların kâkülüne sıçradığını ilk o zaman fark ettim. Okuduğu ve arkadaşlarından dinlediği felsefî bilgiler kalbine bir ok gibi saplanmış, onulmaz yaralar açmıştı. Felsefe ki derin ve bulanık su, İbni Rüşt gibi âlimleri bile sıradan bir insan derekesine düşürmüştür. Kemal ve onun gibi toyları mı yüceltecek. Farabî bu sözümüzü duysa, evet arşı alaya yükselirken eteğimden tutup çeken, beni sıradan insanların arasına atan felsefenin ta kendisidir, diyecektir. Onların zamanında bu yaraları sarmak zor olsa da günümüzde hiç de zor değildir.

Diğer mahkûmlar, koridorlarda volta atarken Kemal, bol bol kitap okuyormuş. Bir gitmemde kanı gibi temiz, kan renginde kitaplar verdim ona. Çöldeki adam suya nasıl sarılırsa öyle sarılmış verdiğim kitaplara. Kitaptan bir bölüm okudu.

“Evet, gençlik damarı, akıldan ziyade hissiyatı dinler. His ve heves ise kördür, akıbeti görmez. Bir dirhem hazır lezzeti, ileride bir batman lezzete tercih eder. Bir dakika intikam lezzeti ile katleder. Seksen bin saat hapis elemlerini çeker."

Kitabı kapattıktan sonra yüzüme baktı. Bakışlarındaki manayı terennüm etti:

Yazık etmişim kendime. Heva ve hevesle çıktığım yol beni buralara kadar getirdi. Sen karşıma çıkmasaydın, kim bilir hangi rüzgârın önünde savruluyor olacaktım. En azından dalından kopan hazan yaprakları gibi bir dulda da istirahata çekildim. Burası benim için bir okul oldu. Hayatı yeniden anlamlandıracağım bir okul, dedi.

Kemal okudukça derinleşiyor, derinleştikçe taştan düşen Karabaş için gözyaşı döken çoban Kemal'in ruh saffetini yakalıyordu.

Hapishaneden çıktığında onu, Serkan'la beraber karşıladık. Aynen on beş sene önceki gibi yine beraberdik. Mevlâna'nın "Ne olursan ol, yine gel." sözü Kemal'de manasını bulmuştu. Bir yabancı gibi geldiği hapishanenin tezgâhında yoğrulmuş ve gerçek kimliğini bulmuştu. Ve bu mekândan girdiği gibi çıkmıyordu. Sîretindeki değişim suretine yansıyordu. Yer yer aklaşmış saçlarını sağa taramış, sakallarındaki dağınıklık kaybolmuş ve tam bir beyefendi gibi giyinmişti. O eski pörtlek bakışların yerini daha mûnis ve şefkatli bakışlar almıştı. İç âlemini magma gibi kaynatan düşüncelerin sarsıntısından kurtulduğunu hissedebiliyordum. Yanımıza gelince biraz durakladı. Serkan'a karşı mahcuptu. Elindeki çantayı bırakıp Serkan'a sarıldı. Bu öyle bir kavuşmaydı ki kalpler sürurlu ve mutluydu, gözlerse yaşlarla doluydu. Mutluluğun resmini yapmak isteyen ressamın manzarasını oluşturuyorduk.

Kemal ile Serkan'ı o akşam misafir ettim. Hayat yolunda uğradığımız mekânları konuştuk. Kimimiz hanlarda hamamlarda, kimimiz saraylarda konaklamışız. Ama bugün üçümüz de mazinin yalnız tecrübesini almış olarak ileriye bakıyorduk.

* * *

Akademide okurken alışkanlık hâline getirdiğim bir özelliğim vardı. Parktaki çınar ağacının yanındaki banklara oturup şiir okumak… Bu, bazen sonbahara denk gelirdi. Ağacın

en tepesinden kopan bazı yapraklar, süzülerek gelir kitabın üstüne konardı. Okuduğum şiir sonbaharla ilgiliyse bu durum karşısında sonsuz bir haz alırdım. Bana öyle gelirdi ki sanki etrafımdaki ağaçlar, bitkiler beni dinliyor ve sesime ses veriyorlardı.

Eski zamanların şiirsi duygularını yeniden yaşar mıyım, bilemem, ama hem oğlumu gezdirmek hem de birkaç şiir okumak için yine aynı parka gittim. On beş sene evvel oturduğum bank boştu. Soluk çehresinde kim bilir ne hatıralar gizliydi. İlkbaharda her yerde bir canlılık meydana gelmişti. Kalabalıkların arasında sıyrılanlar dinlenmek için boş buldukları banklara oturmuşlardı. Bisiklet süren, elinden kaçırdığı balonun peşinde koşan, annesinin elinden tutup gezen birçok çocuk vardı burada.

Oğlum, pamuk şekerini yerken bir yandan da o çocukları seyrediyordu. Gözlerimi kitaptan ayırıp karşıma baktığımda Kemal'in bize doğru geldiğini gördüm. Sevinçliydi.

- Çok sevinçlisin, güzel bir rüya mı gördün, dedim

- Ne rüyası, her şey gerçek, dedi.

Hiçbir şey anlamadığımı görünce anlatmaya başladı.

- Çok şükür, sonunda bir iş bulabildim. Bir matbaacının yanında çalışacağım.

Onun kadar ben de sevinmiştim. Sabıkasından dolayı iş vermek istemiyorlardı. Bilseler Kemal'in işini severek yapan biri olduğunu hemen iş verirler, ama maalesef bilmiyorlardı. Elimdeki kitabı aldı.

- Hayırdır, ne okuyorsun dedi.

- Çile'yi okuyorum dedim.

Birkaç sayfa çevirince durdu ve sesli bir şekilde okumaya başladı.

Ensemin örsünde bir demir balyoz
Kapandım yatağa son çare diye

Bir kanlı şafakta, bana çil horoz
Yepyeni bir dünya etti hediye

Birkaç sayfa daha çevirdi. Kitabın içinde çok eski bir yaprak vardı. Yanımızdaki çınar ağacının yaprağı… Kemal'in bizden kopmaya başladığı döneme ait yaprak… Yani rüzgâra ve çöpçüye emanet edemediğim yaprak… Her akşam öpüp kokladığım yaprak… Kemal'in sembolü olan yaprak…

Yüzüme bakıp “Bu nedir?" diye sordu.

Bu sensin diyecek oldum, vazgeçtim.

- Bu mu? Bu, ayakta durmasını bilen, kışa, tipiye boyun eğmeyen bir çınarın hayırsız evladı

- Bu, koptuğu dalın kıymetini sonradan anlayan bir çınar yaprağı…

KÖR VE GÜL

Torun özlemi, ihtiyarlığın verdiği sıkıntının önüne geçmişti. 'İlle de gideceğim, gidip torunlarımla hasret gidereceğim,' diyordu. Acaba bu sefer gelirler mi diyerek her bayramda ümitleniyordu. Ancak biricik oğlu hayırsız çıkmış, babasını ne ziyaret ediyor ne de yanına alıyordu. Çalıştığı kasabada varlıklı bir adamın kızıyla evlenmiş, evlendikten sonra kendi ilçelerine birkaç defa gitmiş, annesinin ölümünden sonra bir daha uğramamıştı.

Yaşlı adam, büyük sıkıntılarla geldiği bu küçük kasabada şaşkın şaşkın geziniyordu. Sonra yol kenarında duran eski zaman kayıklarına benzer bir arabanın yanına sokuldu. Arka koltukta tek başına bir çocuk oturuyordu. Arabanın camına doğru eğilerek çocuğa:

- Buraların yabancısıyım, dedi. Parkın hemen yanı başındaki fırını arıyorum. Çok yakın olduğunu söylediler.

Çocuk, arabanın camını iyice açtıktan sonra:

- Ben de buraya ilk defa geliyorum, dedi. Ama sağ tarafa gitmeniz gerekiyor galiba.

Adam, çocuğun da yabancı olmasına rağmen bunu nasıl bildiğini anlayamadı. Arabanın tavanından ellerini çekerek sağına soluna bakındı. Tekrar eğilip bunu nasıl bildiğini sordu.

Çocuk:

- Ihlamur çiçeklerinin kokusunu duymuyor musunuz, diye gülümsedi. Kuş cıvıltıları da oradan geliyor zaten.

İhtiyar adam, çocuğun bilgece konuşmasından etkilenerek.

- Öyle de bunların parktan değil de bir tek ağaçtan gelmediği ne malum, dedi.

- Tek bir ağaçtan bu kadar yoğun koku gelmez, diye atıldı çocuk. Üstelik manolyalar da katılıyor onlara. Hem biraz derin nefes alırsanız, fırından yeni çıkmış ekmeklerin kokusunu duyacaksınız.

İhtiyar adam çocuğun dediklerini yapmak için gözlerini hafifçe kısarak etrafı incelemeye başladı. Gerçekten de çocuğun dediği taraftan ekmek ve çiçek kokuları geliyordu. Ona teşekkür etmek için cebinden para çıkarıp uzattı. Çocuğun kör olduğunu o zaman fark etti. Çocuk, konuşurken birden sözlerini yarıda kesmesinden ihtiyarın kendisini fark ettiğini anladı.

Işığa hasret gözlerini ondan saklamaya çalıştı. Fakat nedense ihtiyara anlatma isteği duydu:

- Üç yıl önce okuldan dönerken kaza geçirdim, o günden sonra cıvıl cıvıl renklerden uzağım. Onlar bana yakın, ben onlara uzağım. Görmeyi o kadar çok özledim ki, dedi.

- Sizinkiler görüyor değil mi?

İhtiyar adam, çocuğun yanından ayrılıp giderken kendisinin bile duyamayacağı şekilde konuşuyordu.

- Artık emin değilim. Emin olduğum bir şey var, o da benden iyi gördüğün.

* * *

İkindi güneşi tam tepede parlak bir ampul gibi duruyordu. Aydınlığına diyecek yoktu, ama sıcağı çekilecek gibi değildi. Hafiften esen rüzgâr da olmasa yürümek insana ıstırap olurdu.

İhtiyar adam, alnına biriken terleri silerek çocuğun belirttiği yöne doğru yürümesine devam etti. Attığı her adımla şiddeti artan çiçek kokuları geliyordu.

İçinde, nedenini bilmediği bir mutluluk vardı. Sanki bilinmeyen bir el çok önemli bir işte onu kullanıyordu.

Zarif çiçek fidanları, nefis kokulu otlar, her renk çiçek açmış ağaçlar, yol boyunca sıralanmıştı. Çocuğun yanından ayrılalı epeyce olmuştu. Arkasına dönüp baktı. Çocuğun içinde oturduğu araba hâlâ yerindeydi.

Bastonuna yaslanıp ilk defa geldiği bu kasabayı süzmeye başladı. Gördüklerine bakılırsa parka gelmişti. Hemen yanı başında ortası altın sarısı benekli leylâk renkli laden ağaçları, kokulu kozası ile kar gibi beyaz kına ağaçları, hatmi çiçeği ve kötülük içinde iyilik gibi duran arı kovanı çiçeği vardı.

İhtiyar adam, bu eşsiz manzaranın büyüsüne kapıldı. Yıllar evvel ezberlediği bir dörtlük geldi aklına:

Gül alırlar gül satarlar,
Gülden terazi tutarlar,
Gülü gül ile tartarlar,
Çarşı pazarı güldür gül.

Burası öyle büyüleyici bir yerdi ki ebucehil karpuzu, peygamber çiçeği kadar güzel görünüyordu. Yeşilin bin bir tonunun hâkim olduğu bu yer, ihtiyar adamın gözünde cennetten bir köşe gibiydi.

Kendi kendisine mırıldanıyordu:

Cenneti görmüş bir kul var ise gelsin desin,
Yerleştiği yer dahi böyle gönül alıcı ve hoş mudur?

Güllerinde var mıdır böyle renk ve hoş koku,
Ya sabah yeli böyle süslü bahçelerde mi eser?

Sanki şair burayı görmüş de yazmış bu şiiri, dedi. Her bir renk, her bir çiçek bu müthiş âhengin bir parçasıydı. Sadece kendisinin buraya uygun olmadığını düşündü. Yoluna devam etmek için hareketlendi. Fakat bir adım atmadan olduğu yerde durdu. Onca çiçeğin arasında gül, ona bir şeyler anlatmak istiyordu:

Sen ki gelesin meclise bir yer mi bulunmaz
Baş üzre yerin var
Gül goncasının en güzeli senindir
Gel ey akşam güneşi

İhtiyar adam bu karşılamadan oldukça memnun kaldı. Ancak buradaki her çiçek gül kadar baş tacı edilmiyordu. Lalenin kederli hâli arabadaki çocuğu hatırlattı ihtiyara. İhtiyarın düşünceli duruşu sanki güle ayan olmuştu.

Hâl dilince konuşuyordu:

Bulunur her derde istersen gülistanda deva
Goncanın hokkasında şifa veren gülsuyu var

İhtiyar adam iyice şaşırmıştı. Gül, kendi âlemlerinde cereyan eden bir hâdiseyi fısıldıyordu ihtiyarın kulağına. Belki de bu, ihtiyarın iç âleminden gelen bir sesti.

Mevlâna bir gün başını Şems'in dizine koyup koyu bir can sohbetine dalmışlar. Eşi Kira Hatun ne konuştuklarını merak edip kulağını kapının deliğine dayamış. Tam o sırada evin duvarının birdenbire açıldığını ve altı tane heybetli adamın içeri girip Mevlâna'nın önüne bir demet çiçek koyduğunu görmüş.

Kira Hatun hayretler içinde kalmış. Bir müddet sonra Mevlâna yanına gelip, koruması için bu çiçekleri kendisine vermiş. Ancak Kira Hatun merakını yenememiş ve çiçeklerden kopardığı birkaç yaprağı hizmetçisiyle attarlara gönder-

miş. Bu çiçeklerin nereden geldiğini ve adlarının ne olduğunu merak ediyormuş.

Atarlar bu kış günü bu güller nereden gelmiş, diyerek şaşakalmışlar. Şerafettin isimli bir tüccar bu gülün Hindistan gülü olduğunu söylemiş. Hizmetçi eve dönünce olanları Kira Hatun'a anlatmış. Hizmetçi odadan çıktıktan birkaç dakika sonra Mevlâna içeri girmiş ve "O gül demetini başkasına gösterme, çünkü Hindistan'ın uluları gözünü kuvvetlendirsin diye göndermiş." demiş.

İhtiyar adam, iç dünyasından mı yoksa gülden mi geldiğini anlayamadığı bu sesin etkisiyle elini güle uzattı. Gül hiç nazlanmadı. Sanki buradaki görevim bitti beni koparabilirsin, der gibiydi.

İhtiyar, buraya hangi maksatla geldiğini unutmuştu. Aklında sadece arabanın içindeki çocuk vardı. Eline aldığı gülle beraber geldiği istikamete doğru yürümeye başladı. Şükür ki araba da çocuk da hâlâ oradaydı.

Gülü çocuğa uzatırken:

- Biraz önce verdiğim parayı almadın, ama bu gülü almanı istiyorum. Çünkü bu gül, iç âlemini daha iyi göresin diye rahmet-i sonsuzdan geldi, dedi ve çocuğun yanından ağır adımlarla uzaklaştı.

DAVETSİZ MİSAFİR

- Baba bu ay çarşıda beğendiğim o kıyafeti alacaksın değil mi, dedi küçük Zeynep.

Babası "hımm" demekle yetindi. Bu cevap Zeynep'i memnun etmemişti. Sözünü tekrarladı. Hatta hem konuşuyor hem de babasının omuzlarına çıkmaya çalışıyordu.

Sedat Bey, kızının bu nazlı tavrı karşısında birden eriyiverdi. Aynı şeyi erkek çocukları yapsa 'durun bakalım şurada iki satır yazı okuyoruz.' diye kızardı.

Kız kardeşinin, babasını yumuşattığını düşünen Ahmet tam sırası, şimdi söylemezsem bir daha fırsatı yakalayamam diyerek:

- Babacığım, hani söz verdiğin bisiklet vardı ya! Onu alacaksın değil mi, dedi.

İsmail en büyükleriydi, artık hesap kitap bilecek yaşa gelmişti. Ayakkabısının ucunda açılmalar olmasına rağmen babasının maddi yönden sıkıntıda olduğunu bildiği için hiçbir şey istemedi. Hep geleceği düşünüyordu. 'Şunun şurasında ne kaldı. Üç sene daha okursam fen lisesini kazanır babama yük olmaktan kurtulurum. Hem güzel bir okulda okurum hem de devletin vereceği bursla idare ederim.' diyordu. Bunları düşünmek bile İsmail'i mutlu etmişti. O da babasının yanına gidip şakalaşmaya başladı.

Şule Hanım, bu tablo karşısında çok duygulanmıştı.

- Ya Rabbi! Fakiriz, ama mutlu bir aileyiz. Bizi, huzurumuzu bozacak şeylerden koru, diye dua etti. Sonra kanepenin üzerine koyduğu dantelayı alıp işlemeye başladı.

Sedat Bey, yorgun olmadığı günler çocuklarıyla bir saat kadar oynar, sonra yarınki işlerin hazırlığını yapardı. Yine öyle oldu. Çocuklarıyla eskiden beri oynadıkları yolcu ile at oyununu oynadılar. Babalarıyla oynamak onları mutlu etmişti. Şimdi akıllarında ne bisiklet ne elbise vardı. Varsa yoksa yolcu ile at oyunu… Mutluluktan kızaran yüzlerine biriken terleri sildikten sonra kendi odalarına gittiler. Anne ve babalarına "iyi geceler" demeyi ihmal etmezlerdi. Öğretimin iyisi parayla olabilirdi ama iyi bir eğitimin parayla pulla ilgisi yoktu. Hem Sedat Bey hem de Şule Hanım buna dikkat etmişler, çocuklarını en güzel şekilde yetiştirmişlerdi. Çocuklar uyumak için odalarına giderken ikisi de onların arkasından uzun uzun baktılar. Bir müddet kapıdan gözlerini alamadılar. Sonra da farkında olmayarak birbirlerine baktılar. Sedat Bey'in yüzüne, çocukların isteklerine cevap verememenin sıkıntısı yansımıştı.

- Görüyorsun hanım, çocuklar iki aydır bir şeyler istiyor; ama ne yazık ki alamıyorum. Bu, nereye kadar gidecek böyle? İsmail'in bakışlarını gördün değil mi? Kardeşleri bir şeyler isterken o alamayacağımı bildiği için teklifte bile bulunmadı.

- Doğru diyorsun bey. Ayakkabısının burnu açılmış, ama çocukcağız o şekilde giyiyor.

- Diğerleri daha küçük. Ben İsmail'in arkadaşları içinde mahcup olmasını istemiyorum. Ah şu maaşımıza bir zam yapsalar, oğluma en güzelinden bir ayakkabı alacağım.

- Hayırlısı bey, o da olur inşallah.

- Bak hanım, şu vitrine bak. Hatırlıyor musun? Bunu halamın oğlu vermişti. Vitrin de vitrin olsa bari. Duvarın dibinde çatısı çökmüş ev gibi duruyor. Şu kilim tam on beş yıldır ayaklarımızın altında. Çiçek desenli perdelerimiz ise rahmetli annemin hatırası. Yıllardır burada yaşıyoruz. İmkânım olsa da sizi daha güzel bir evde oturtsam.

- Görünüşe bakılırsa ne evimizde ne de üzerimizde doğru dürüst bir şey var. Ama bey, sen de biliyorsun ki bazen insan saraylarda dahi zindan hayatı yaşar. Ben, bu küçük ve köhne yuvamızda saray hayatı yaşıyorum. Üstelik Allah bize sağlıklı ve çalışkan üç tane evlat vermiş. Aç değiliz; açıkta değiliz. Yiyeceklerimiz güzel olmasa bile karnımız doyuyor. Evimiz köhne olsun, ne çıkar. Bizi yağmurdan çamurdan koruyor ya. Üstelik bunu bulamayanlar da var.

Sedat Bey, eşinin bu kanaatkârlığı karşısında diyecek bir söz bulamadı. Sadece "Haklısın hanım, haklısın." dedi.

Dışarıda, evlerin camlarından sızan ışıklar karanlıkta bir görünüyor bir kayboluyordu. Vakit bir hayli ilerlemişti. Sedat Bey, zihnini meşgul eden onca düşünceden bir an önce kurtulmak için yatmayı düşündü. Şule Hanım ise odayı toparladıktan sonra kocasının arkasından yatak odasına gitti. Uyumadan önce ona söyleyeceği çok önemli bir şey vardı.

- Sedat, sana çok önemli bir şey söyleyeceğim, dedi.

Sedat Bey, yorganın altından başını çıkarıp:

- Ne imiş o önemli olan şey, dedi.

- Bir misafirimiz gelecek.

- Kim gelecek?

- Senin anladığın şekilde değil.

Eşinin ne demek istediğini anlamaya çalışıyor, ama bir şey anlayamıyordu.

- Hanım ne söyleyeceksen açık açık söyle de anlayalım, dedi.

Şule Hanım, uzun zamandan beri sakladığı şeyi bugün söyleyecekti. Sedat Bey'in vereceği sert tepkiden çekindiği için bugüne kadar saklamıştı. Zeynep doğduktan sonra başka çocuk yapmayacaklarına dair karar almışlardı. Ancak Allah, takdir ettikten sonra hiçbir şey engel olamazdı. Şule Hanım dördüncü çocuğa hamileydi.

- Çocuğumuz olacak!

- Nee?

Sedat Bey, şu anda duymak istediği en son şeyle karşı karşıyaydı. Yatağından doğrulup başını iki elinin arasına aldı ve dakikalarca öyle kaldı. Aklına İsmail doğduğundaki sevinçli hâli geldi. Sonra Zeynep'in doğumu. Ahmet'in doğumuna sevindiği pek söylenemezdi.

Uykudan uyanır gibi mahmur bir hâlde eşine dönerek:

- Hayır, hanım olmaz. Biz nasıl bakarız, nasıl büyütürüz bu çocuğu. Zaten kendimize, çocuklarımıza bakamıyoruz. Kolay mı yeni doğan bir çocuğun bakımı, hem sonra masrafları da çok olur.

Şule Hanım tahmin ettiği tepkiyle karşılaşmıştı. O, annelik duygusun kendisine verdiği güçle:

- Yerin altında sürünen solucanların, kanatsız kuşların rızıklarını veren Allah, yeryüzünün en şerefli varlığı olan insanın da elbette rızkını verir. Hem rızık cihetiyle herkes garanti altında... Şunu da bil ki çocuk artık dört aylık. Bu tepkiyi vereceğini bildiğim için daha önce söylemedim, dedi.

- Olsun ne fark eder, doğmadı ya? Bana karşı gelme hanım, ben bu çocuğu istemiyorum.

- Ne çabuk unuttun. Seninle beraber izlememiş miydik? Karı koca, çocuğu istemedikleri için doktora gidip aldırıyorlar, eve geldiklerinde iki çocuklarının da ölümüyle karşılaşıyorlar. Allah korusun bizde mi öyle olalım.

Şule Hanım, doğru söylüyordu. Konuştukları. Sedat Bey'in beyninde bir şimşek gibi çakıverdi. O sinirli ve stresli hâli yavaş yavaş geçiyor, daha sakin bir hâl alıyordu.

- Senin en çok neyini seviyorum biliyor musun hanım, dedi.

- Bilmem.

- Hâdiseler karşısında ki metanetini, sabrını, her şeyin güzel tarafını görmeni…

Şule Hanım, bu sınavı da başarıyla atlatmanın rahatlığı içinde "Ben de seni ve çocuklarımı seviyorum." dedi. Sabah kalktıklarında ikisinin de ruhunda bir hafiflik, bir rahatlık vardı.

Şule Hanım, çocukları kaldırmak için odadan ayrıldığında Sedat Bey çiçekli perdeyi çekip masmavi gökyüzünü ışığıyla şenlendiren güneşe baktı. İçinde nedenini bilmediği bir sevinç, bir mutluluk vardı. Öyle ki gözünün görebildiği her şeyde bir güzellik seziyordu. Pencerenin yanıbaşında yıllardır binlerce kuşun dalına konduğu söğüt ağacı güneyden esen rüzgârın etkisiyle sallanıyor, yapraklarının hışırtısı rüzgârın sesine karışıyordu.

Şule Hanımın sesiyle kendine geldi.

- Kahvaltı hazır sayılır, sen de hazırlan da kahvaltımızı yapalım. Birazdan çocuklar okula gidecek.

Sedat Bey itaatkâr bir evlat gibi eşinin her dediğini yapmaya çalışıyordu. Özellikle bugün onun bir dediğini iki etmiyordu. Hâlbuki daha önceleri eşinin söylediği çoğu şeyi geçiştirir, yine kendi bildiğini yapardı. Nedense bugün çok farklıydı.

Hızlı bir şekilde hazırlanıp kahvaltı sofrasına oturdu. Sofrada sevgi, heyecan, kibarlık ve saygı vardı. Ancak kahvaltılık malzemeler bu değerler kadar çok değildi. En ucuzundan zeytin, mahalle pazarından alınmış peynir ve haşlanmış birkaç yumurta… Hepsi bu kadar… İki gönül bir olunca sa-

manlık seyran olur, sözü bu evde bizzat yaşanıyordu. Sedat Bey ve ailesinin gönülleri tok olduğu için yedikleri içtikleri şeyin kalitesi ve azlığı onları pek etkilemiyordu.

Çocukların tatlı tebessümleri arasında kahvaltı yapıldı. İsmail'le Zeynep okula gitmek için sofradan kalktılar. Ahmet onları kapıya kadar uğurladı. Anne ve baba, çocuklarındaki bu sevgi ve saygıdan son derece memnundu.

***

Sedat Bey, işe öğleden sonra gidecekti. Bu nedenle hiç acele etmiyor, çayını keyifle yudumluyordu. Yaslandığı yere iyice yerleşip hanımına:

- Söyle bakalım hanım, bugün ne yapacaksın, dedi.

- Akşamki konuştuğumuz şey var ya... Onun için doktora gitmek istiyorum.

- Daha doktorluk bir durum yok ki.

- Olsun, ben sigorta hastahanesinde muayene olmak istiyorum. Nasıl olsa ücret ödemeyeceğim. İçimden bir ses mutlaka doktora gitmem gerektiğini söylüyor.

- Peki hanım sen bilirsin. Ben de seninle geleyim. İşe öğleden sonra gideceğim.

* * *

Ahmet'i komşularına emanet ederek karı koca, hastahanenin yolunu tuttular. Şule Hanım unuttuğum bir şey var mı, diye çantasını kontrol etti. Sağlık karnesi, vizite kağıdı ve kimlik yanındaydı. Bütün otobüsler hastahanenin önünden geçtiği için gelen ilk otobüse bindiler. Hastahanenin önündeki durakta indiler.

Sedat Bey:

- İnşallah sıra çok değildir, dedi.

Muayene fişi almak için önce zemin kata gittiler. Farklı yerlerde uzun kuyruklar oluşmuştu, fakat muayene fişi almak için dört kişi bekliyordu. Saat on olmuştu. Bu, dokto-

run muayeneye başlama saati idi. Beşinci sırada muayene olacaklardı. Uzun bir koridorun sağında ve solunda, her kapının önünde onlarca insan birikmiş, kendilerine gelecek sırayı bekliyorlardı. Sedat Bey'le Şule Hanım da onlar gibi bir bankın üzerine oturup beklemeye başladılar. Sıra kendilerine geldiğinde hemşire hanım kapıdan seslendi. Belli belirsiz bir heyecan ikisinin de yüzüne yansımıştı. Ne de olsa çoktandır hastahaneye gelmemişlerdi.

Şule Hanım üç çocuk dünyaya getirmişti. Ancak hiçbirinde bu kadar heyecanlanmamıştı. Doktor elindeki makineyi gezdirerek bebeğin görüntüsünü ekrana getirdi. Ekranda Sedat Bey ve Şule Hanım'ın pek anlamadığı, ama doktorun dikkatle izlediği görüntüler vardı. Doktor dakikalarca kontrol etti. Birçok resim çekti. Elindeki makineyi aynı yerde onlarca defa gezdirdi; ama gördüğü resim hep aynıydı.

- Ben hayatımda böyle bir şey görmedim, dedi kendi kendine. Şule Hanım'a kalkabileceğini söyledi. Masasına oturduktan sonra kartın arkasını imzalayıp Sedat Bey'e uzattı.

- Akşam eşinizle birlikte mutlaka ofisime gelmenizi istiyorum, dedi.

Sedat Bey, nedenini sormak istedi, ama herhâlde benden para koparmaya çalışacak, diye düşündüğü için vazgeçti. Diğer çocuklarda bir şey olmadığına göre bunda da bir şey yoktur, diyerek doktorun söylediğini önemsemedi. Fakat doktorun yüz çizgilerindeki değişimler ve kendi kendisiyle bir şeyler konuşuyormuş gibi hâlleri onu pirelendirdi. Kartı aldı ve odadan çıktı. Dalgındı. Doktorun söylediklerini Şule Hanım duymamıştı.

Sedat Bey, hanımına kartı göstererek:

Ofisine gelmemizi, ama mutlaka gelmemiz gerektiğini söyledi, dedi.

Akşamüzeri Sedat Bey, isteksiz adımlarla eşiyle beraber doktorun yolunu tuttu. Yazıhaneye vardıklarında doktor henüz gelmemişti. On, on beş dakika geçmemişti ki doktor geldi. Vakit kaybetmeden onları yanına çağırdı.

- Sizinle açık konuşacağım, diye söze başladı. Bebeğinizin iki tane başı gözüküyor. Biri normal, diğeri bir baş büyüklüğünde, ama tam bir baş değil. Bana öyle geliyor ki ikincisi bir ur. Üç kollu, tek bacaklı çocuk gördüm; ama iki başlısını ilk defa görüyorum.

Bu sözler karşısında ikisi de şok olmuştu. Sedat Bey ne düşünüyordu, neler duydu. Henüz şaşkınlığı üzerinden atamadan sordu.

- Peki yapılabilecek bir şey yok mu doktor bey?

- Var, var ama siz razı olur musunuz onu bilemem.

- Nedir doktor bey?

- Çocuğu aldırmanız.

Doktorun söylediği son söz Şule Hanım'ı pek memnun etmedi. Bir aslan gibi kükreyerek:

- Ben bu çocuğu her şeye rağmen dünyaya getireceğim, dedi.

Sedat Bey iyice aptallaşmıştı. Ne diyeceğini bilemedi. Ağlamaklı bir hâldeydi. Eşinin koluna girip dışarı çıktılar ve hiçbir şey konuşmadan evlerine döndüler.

Doktor, acaba yanılıyor muyum, diyerek resimdeki görüntüleri defalarca kontrol etti. Bu konuda uzman olan arkadaşı da aynı şeyleri söyleyince içi rahatladı. Ancak ailenin bitkin bir şekilde odayı terk etmesi kendisini çok üzmüştü.

Aradan bir ay geçti. Doktor, Şule Hanım ve eşi ile irtibat kurup muayenehanesine davet etti. Kontrollerde hep aynı

görüntüler vardı. Her defasında Şule Hanım "Allah nasıl takdir ettiyse öyle olur." diyor ve bu olağandışı durum karşısında metanetini koruyordu. Sedat Bey kaç defa rica etti, kaç defa yalvardı ise de Şule Hanım: "Hayır ben bu çocuğu dünyaya getireceğim." diyordu.

Aradan beş ay geçmişti, ama bu beş ay Sedat Bey için beş yıl gibi geçti. İstemediği halde sakat bir çocuk sahibi olacaktı. Bunca ısrarına rağmen hanımını yumuşatamamış olmanın sıkıntısıyla:

- Ah hanım ah! Ne var sanki; hiç çocuğumuz yok mu da inat ediyorsun, dedi.

Beklenen an gelmişti. Bu durumdan haberdar olan herkesin yüzünde bir endişe vardı. Bebek doğum sırasında ölebilirdi de... Doktor ve hemşireler hazırlıklarını yapıp beklemeye başladılar. Bazı hemşireler hastayı hazırlıyordu. Doktor'a hastanın hazır olduğu söylendi. Birazdan sezaryenle doğum gerçekleştirilecek tıp tarihine geçecek bir bebekle karşılaşılacaktı.

Doktor, uzun sürmesini beklediği ancak düşündüğü gibi uzun olmayan bu ameliyatın ardından dinlenmek için odasına çekildi. Köşedeki koltuğun üzerine kendini atıverdi. Başını iki elinin arasına alıp düşüncelere daldı.

- Bu nasıl olur, diyordu. Meslek hayatım boyunca böyle bir şey görmedim ben. Aklım hayalim almıyor.

Sedat Bey, dışarıda volta atıyordu. Hastahanenin duvarları sanki üzerine geliyor, onu boğacak gibi oluyordu. İçinden Allah'a dua ediyor: "Ya Rab'bi! eşime bir şey olmasın, çocuklarım anasız kalmasın da istersen sakat bir çocuk ver; ne yapayım sağlamı da sakatı da veren sensin." diyordu.

Hemşireler bebeği sarıp yatağın üzerine koydular. Şule Hanım narkozun etkisiyle hâlâ uyuyordu. Uyanmaya yakın

sanki bir müjde almış gibi tebessüm ediyordu. Gözlerini açtığında ilk söylediği şey "Bebeğim, bebeğim nerede?" sözü oldu. Hemşirenin biri bebeği Şule Hanıma verince Şule Hanım şaşkınlıktan az kalsın bayılacaktı. Bebek sağlıklıydı. Aynen Zeynep gibi şirin mi şirin bir kızdı.

Gözlerini kapatıp içinden "Allah'ım sana binlerce şükürler olsun, senin lütfun da hoş kahrın da..." dedi. Biraz sonra Sedat Bey de yanına gelince hafızalardan silinmeyecek bir tablo ortaya çıktı.

MEKÂNIN CENNET OLSUN MUSTAFA BEY

Yaşadığım bir günü fotokopi ile çoğaltıp yan yana koysam hayatım ortaya çıkar. Bir önceki günden farklı hiçbir şey gerçekleşmedi benim için.

İşte yine akşam oldu. Birazdan güneş batacak. Herkes ümitleri ve sevinçleriyle kendisini geceye teslim edecek. Sabah olunca hayat kaldığı yerden devam edecek.

Bu mu hayat? Gerçekten kendisine aşk derecesinde sahip olmaya çalıştığımız hayat bu mu?

Oysa bir çiçek kadar bile zamanla başkalaşamıyorum.

Bak şu kiraz ağacına. Beş ay önce dallarına, sessiz bir misafir gibi kar taneleri konmuştu. Ya şimdi? Tabiatın bütün güzellikleri onda toplanmış sanki.

İşte dallarının her yanını saran yapraklar ve güzelim renkleriyle hayat dolu çiçekler… Birkaç ay sonra ise insanoğluna cennet tatlarından numuneler sunacak. Güzel bir akış var yaşamında. Bütün bir sene pencerenin kenarına oturup bu ağacın geçirdiği değişimleri izleyesim geliyor. Varlığının bir döneminde hayat emaresi yok, kısmen kurumuş dalları var; başka bir dönem bir de bakıyorsunuz dallarında hayat fışkırıyor. Finalde ise fıtratının gereği olarak meyveye duruyor.

Bazen ağacın başında kuşlar görüyorum. Sesleri yaprakların hışırtısına karışıyor. Sonra biraz dinlenip uçuyorlar.

Rotası önceden belirlenmiş bir güzergâhta rotası belli bir hayatı yaşamak için. Kanat seslerini geride bırakıp başka bir dala konana kadar hiç durmadan uçuyorlar.

Yalnız ağaç ve kuşlar değil, gördüğüm her varlık belli bir amaç için yaşıyor. Sonunda mutlaka amaçlarına ulaşıyor. Kimi sesiyle kimi rengiyle kimi de kokusuyla bu armoniye eşlik ediyor. Peki ben neden onlar kadar olamıyor, kendi rengimi hayat suyuna katamıyorum. Yemek, içmek, uyumak onlardan beni farklı kılmıyor.

Hayal âlemimde telefon sesiyle uyandım. Arayan kişi çalıştığım okuldan arkadaşım Niyazi.

- Bu akşam seni bekliyorum. Mutlaka gelmelisin.

- Niyazi, size rahatsızlık vermiş olmayayım..

- Ne rahatsızlığı canım, müsaitsen hemen gel, bekliyorum

Telefonu kapattım. Kısa bir süre ayakta kaldım. Bu süre karar vermem için yetmişti. Evde oturup sıkıntıdan patlamaktansa Niyazi'nin davetine icabet etmem benim için daha iyi olur, dedim. Üzerime bir şeyler alıp çıktım.

Arabanın anahtarını almamıştım. Yürüyerek gidecektim. Zaten aynı mahallede oturuyoruz. Sokak lambalarının altında uzayan gölgem on adım sonra kayboldu. Tıpkı benim gibi…

Evet kayboldum zifiri karanlığın koynunda.

Karanlık bir anne gibi sardı beni, ama anne gibi rahatlatmadı. Aksine kalbime müthiş bir ürperti verdi.

Çünkü annenin yüreği şefkatle çarparken, karanlık, ağzını açmış bir ejderha gibi duruyordu.

Yer yer bahtsız olduklarını düşündüğüm insanlar çıktı karşıma. Rüzgârın önündeki yapraklar gibi savrulduklarını düşündüm. Kim bilir belki de üstlendikleri rolü oynuyorlardı. Yanlarından geçmeme rağmen ne onlar bana selam verdi ne de ben onlara. Kalabalıklar arasında herkes kendi girda-

bında boğuşuyordu. Bir ağaçla, bir kuşla olan iletişimimiz insanlarla yoktu.

Eğer karşılaştığım şey, bir sokak köpeği olsa belki yanıma gelir de bir şeyler isterdi. Oysa kaç insan yanımdan geçti, hiçbiri de varmışım, yokmuşum umursamadı.

Niyazi de olmasa ben kiminle dertleşirim ki…

* * *

Dışarı kadar taşan ayakkabıların arasında kapının ziline zorla basabildim. Kapıyı Niyazi açtı. Odada epeyce insan vardı. Selâm vererek aralarına oturdum. Tek tek tanıştım. Hepsi de benim gibi öğretmenmiş. Yüzlerinde bir sıcaklık vardı. Aralarında öyle bir samimiyet vardı ki sanki hepsi de kırk yıllık ahbap…

İsmini yeni öğrendiğim Mustafa Bey, sehpanın üzerindeki kırmızı renkli kitaptan okumaya başlamadan evvel Niyazi'nin evinde bulunmamızın sebebini açıkladı:

"Hayatın akışına ayak uydurup değerlerimizden uzaklaşıyoruz. Haftada bir defa da olsa bizi biz yapan değerleri yâd edelim." dedi. Diğerlerine baktım, hepsi de sanki Mustafa Bey'in söylediklerini bekliyormuş gibi dinliyorlardı. Belli ki onlar gönül dünyalarında bu işe çoktan hazırlanmışlar. Ya ben… Benim gibi kalbi küsuf tutmuş bir insanın gönül aynasında yıldızlar, ışıklarının serbest oyunlarını nasıl oynasınlar ki…

Konuşmalardan belki etkilenirim diyerek dinlemeye koyuldum.

Mustafa Bey, sözlerini kitaba bağlı kalmadan sürdürdü. Beş dakika geçmemişti ki kitaptan okumaya başladı. Zaman zaman okumaya ara veriyor ve açıklamalar da bulunuyordu. O, açıklama yaptıkça zihnimde oluşan kimi sorular karşılığını buluyor, ışık görmüş yarasa gibi kaçacak yer arıyordu.

Aslında ben buraya başka amaçla gelmiştim. Niyazi ile biraz sohbet edip evime dönecektim. Görünen o ki hayat senaryomda böyle bir ortamda bulunmam da yazılıymış. Yıllar evvel de duyduğum bu şeyler bana yabancı değildi, ama sanki kırılmışlardı. Yüz vermiyorlardı çünkü. Kulağımdan girip beynimin çeperlerine çarpıyor, derin bir iz bırakarak kaybolup gidiyorlardı. Ama Mustafa Bey öyle bir söz söyledi ki ilahî kelam bütün haşmetiyle beni sardı. Etkisinden kurtulmam mümkün değildi. “Ben sizi ancak bana ibadet edesiniz diye yarattım.”

Annemin ellerini açınca dudaklarında dökülen sözlerin ne anlama geldiğini veciz bir şekilde ifade etti. “Duanız olmasaydı, ne ehemmiyetiniz var.”

Mustafa Bey’in okuduğu her cümle söylediği her söz bana beni hatırlatıyordu. ‘Bir çiçek, bir ağaç ya da herhangi bir varlık fıtratlarının gereğini nasıl yerine getiriyorsa ben de bana düşen vazifeleri yerine getirmeliyim.’ diye düşündüm. Ancak o zaman bugünüm dünden farklı olurdu.

Biraz sonra Niyazi çay getirdi. Çayları içtikten sonra oradan ayrıldım. Karabasan gibi zihnime çöken düşünceler rüzgârın önündeki bulut kümeleri gibi dağılmaya başladı. Çok uzaktan birkaç yıldız göz kırpıyordu. Evlerin pencerelerinden sızan ışıkların yardımıyla yolumu bulmaya çalışarak yürümeye başladım. Eve geldiğimde saat on bir buçuk olmuştu. Biraz kitap okuyup yatmayı düşündüm. Ceketimi çıkardığımda oturma odasından garip seslerin geldiğini fark ettim. Endişeyle odaya geçtim, meğer sesler televizyondan geliyormuş. Çıkarken kapatmayı unutmuşum. Televizyonu kapatıp kitap okumayı bir başka zamana bırakarak yattım.

Artık geçen her bir gün benden bir şeyler götürmüyor, aksine gönül dünyama güzel şeyler bağışlıyordu. Bunu Niyazi’ye borçluydum. Özellikle de Mustafa Bey’e…

O gün geldiğinde beni aramasına gerek kalmadan ben Niyazi'yi arıyordum. Yüreğimde bir ışık yanmıştı. Küllenmemesi için daima alevlendirmeliydim. Mustafa Bey'in ağzından çıkan inci tanesi sözleri duydukça insan olduğumu biraz daha fark ediyordum.

Ancak Mustafa Bey'in kulağımızda yankılanan sözleri artık yüreğimizin pasını silemeyecekti. İki arkadaşıyla birlikte ilçeye giderken trafik kazasında hayatını kaybetti. Bu dünyadaki rolünü tamamlayıp Hakk'ın rahmetine kavuştular.

Cenazesi şehrin en büyük camisinde şimdiye kadar görülmemiş bir kalabalık eşliğinde kaldırıldı. Defnedildikten sonra mezarının başında birkaç dost kaldık. Gözyaşlarımız birbirine karışıyordu. Ellerimi açıp yalvardım.

Ya Rab'bi! dedim… O senin nurlu adınla benim kalbimi aydınlattı, sen de onun kabrini aydınlat.

Dua biter bitmez sanki duamın karşılığıymış gibi bir ayet dolandı dilime. "Kitap ehlinin hepsi bir değildir. Onlardan geceleri secdeye kapanarak Allah'ın ayetlerini okuyanlar vardır. Bunlar Allah'a ve ahiret gününe inanır, kötülükten men eder, iyiliklere koşarlar, işte onlar salihlerdendir."

'Mekânın cennet olsun Mustafa Hoca!' diyerek gölgeliğimin yolunu tuttum.

YILDIZLAR

Ilık bir geceydi. Tespih taneleri gibi gökyüzüne dağılmış olan yıldızlar, karanlığın üzerine konmuş bir nokta gibiydi. Yaz akşamlarında balkona çıkıp yıldızları seyretmek en güzel eğlenceydi Erkam için. 'Buradan bakınca bir nokta kadar görünüyorlar; ama kim bilir belki de dünyadan daha büyüktür.' diye geçirdi içinden. Balkonun demirlerine tutunmuş, ılık rüzgârın saçlarıyla oynamasına aldırış etmeden öylece seyrediyordu yıldızları. Bakışlarını bir ara şehrin dar sokaklarına sızan loş ışıklara çevirdi. "Ne kadar fark var aralarında, ikisi de ışık, ama gökten süzülen ışıklar karanlığı delerek dünyamıza kadar gelirken, sokak lambaları kendini bile aydınlatmaktan âciz." dedi. Gözlerinin içine düşen her bir ışık süzmesi onu kendi âleminden uzaklaştırıyor ve sırrını keşfedemediği âlemlere doğru götürüyordu.

Balkon kapısının sesini duydu. Arkadaşı Hakan yanına gelmişti. Onu yalnız başına balkonda görünce biraz şaşırdı. Hem şaşkınlığını üzerinden atmak hem de merakını gidermek için:

- Hayırdır, başını kaldırmış ne bakıyorsun gökyüzüne, bir şey mi kaybettin, diye takıldı Erkam'a.

O ise uykudan uyanır gibi:

- Hiç, öylesine bakıyorum işte, dedi.

Bu cevabın arkadaşını tatmin etmediğini düşünerek zihnini meşgul eden düşünceleri onunla paylaşmak istedi. Çünkü Hakan, onun en samimi arkadaşıydı. Tam altı senedir birlikte okuyorlardı.

- İşin doğrusu biraz içerdeki gürültüden uzaklaşmak istedim.

Arkadaşını da kendi âlemine çekmek onunla biraz dertleşmek istedi.

- Hakan, sen hiç semanın derinliklerine bakıp bu kadar yıldız ve gezegen nasıl duruyor havada diye düşündün mü? O kadar çok olmalarına rağmen nasıl oluyor da çarpışmıyorlar? Hatırlarsan sana verdiğim kitapta güneş sistemi ve yıldızlar hakkında epeyce şey anlatılıyordu.

Eliyle işaret ederek yan yana duran yedi tane yıldızı gösterdi.

- Bak şunlara çok güzel bir şekil oluşturmuşlar, değil mi, dedi. Anlayamadığım bir şey daha var: Bunlar ışıklarını nereden alıyor, eğer bir kaynaktan alıyorlarsa nasıl bunca zamandır devam ediyor, bitmiyor mu bunların ışığı?

Hakan, arkadaşının konuştuklarına bir anlam verebilmiş değildi.

- Sen ne saçmalıyorsun oğlum? Gel içeri eğlenmene bak. Ayda yılda bir parti veriyoruz, onu da değerlendirmiyorsun. Konuştuğun şeylere bak. Arkadaşlar bizi merak ederler şimdi, haydi salona geçelim, dedi.

Tutunduğu demirlerden elini çekerek

- Peki, peki. Haydi geçelim o hâlde, dedi.

Balkondan salona girdiklerinde arkadaşlarının kendilerinden geçercesine eğlenmekte olduklarını gördüler, Hakan müziğin ritmine kendini kaptırıp ayaklarını ileri geri oynatarak oynamaya başladı. Erkam'ı da oyuna dahil etmek iste-

di; ama Erkam, ayakta durmaya çalışan arkadaşlarının aralarından geçerek köşedeki sandalyeye oturdu.

Çocuklardan biri onu işaret ederek:

- Hele bakın şu bizim filozofa, doğum günü kutlamaya değil de cenaze evine gelmiş sanki, diyerek Erkam'la dalga geçmek istedi.

Onun bu sözlerini hiç umursamadı. Aklı hâlâ yıldızlardaydı. Müziğin sesi bir hayli yüksek olmasına rağmen o, bu sesi duymuyordu.

Elindeki meyve suyundan bir yudum aldıktan sonra bardağı masaya bıraktı. Birden çocukluk günleri geldi aklına.

***

Babaannesi ve halaları, bulgurluk buğdayları yıkar, kaynatırlar, sonra da kuruması için dama sererlerdi. Gündüz kuruyan buğdayları akşam toplarlar, sabah tekrar sererlerdi. Genelde bu dönemler buğdaya zarar gelmesin diye damda yatılırdı. Sıcaktan bunaldığı günler Erkam da babasıyla beraber damda yatardı. İlk defa o gün fark etmişti yıldızları.

Yatağın içine girer girmez seyre dalardı, beyaz renkli kelebekleri. Hele onların yalnız bir tarafa doğru uçmaları yok mu; işte bu, Erkam'ın anlayamadığı bir durumdu. Oysa bütün kelebekler, arılar, uğurböcekleri istedikleri yöne doğru uçabiliyordu.

Sımsıkı sarındığı yorgandan kafasını çıkararak:

- Baba bunlar ne? Baksana bir sürü, dedi.

- Yıldız, oğlum. Bunlar gökyüzünde bizden çok uzakta ışık saçan cisimler.

- Seninle bir oyun oynayalım mı, dedi babası.

İşaret parmağını uzatıp:

- Şu yıldız benim, şu da senin yıldızın olsun, hangimizin yıldızı daha çabuk kayacak?

Uzun süre gözlerini ayırmadılar yıldızlardan. On, on beş dakika olmamıştı ki Erkam'ın yıldızı kaydı.

-Baba, bak benim yıldızım kaydı. Ama o kadar yol gitti, hiç çarpmadı diğerlerine.

***

Hakan'ın sarsmasıyla iç âleminden sıyrılan Erkam, etrafına hızlıca bir göz attı, ancak çevrede ne babası vardı ne de içinde yıldızları seyrettiği yatak...

- Bizim Erkam yine dalmış hülyalara, oğlum senin bir derdin mi var, niçin eğlenmiyorsun? Allah bilir bir daha ne zaman bir araya geleceğiz. Haydi kalk biraz oynayalım.

Hakan'ı kırmazdı, her dediğini yapardı; ama bugün onun dediklerini yapmak bir yana, yanında bile bulunmak istemiyordu. Şu anda ikisi de farklı dünyaların insanıydı.

Ruhun sıkıldığı yerde göz, sonsuz maviliği seyretse bile, bedeni taşıyan can sıkıntıdadır. Her zamanki gibi arkadaşlarının arasında olmasına rağmen Erkam'ın aklı hep başka yerlerdeydi ve hâlinden memnun olduğu da söylenemezdi.

Biraz üzgün bir tavırla:

-Şey kusura bakmayın, biraz başım ağrıyor da…

Erkam arkadaşlarından müsaade isteyip oradan ayrıldı. Sokak lambalarının altında uzayan gölgesini takip ederek ilerledi. Yol boyunca dizilmiş olan ağaçların yaprakları hışırdıyor, bu hışırtılar arada bir geçen arabaların sesine karışıyordu. Hava kısmen serinlemişti. Bir sokak kedisi hızlıca önünden geçti. Eve gelene kadar yıldızları, ayı, dünyayı, insanları, bitkileri, aklına gelen her şeyi düşündü.

Eve geldiğinde ise saat gecenin biriydi. Annesi ve babası uyumuştu. Ailenin tek çocuğu olduğu için Erkam'la ilgili her konuda titizlik gösterilirdi. Arkadaşlarının yanında olduğunu bildikleri için annesiyle babası yatmıştı.

Vakit kaybetmeden o da yattı ve yatar yatmaz da derin bir uykuya daldı.

Bilinçaltına yerleşen düşünceler, rüyasında da karşısına çıkmıştı.

***

Dümdüz bir yerde karanlığın içinde kalmıştı. Hiçbir canlılık belirtisi yoktu. Sessizlik, karanlıktan daha korkunçtu. Ne yapacağım, ne edeceğim derken gökte bir yıldız belirdi. Erkam, başını kaldırıp ona baktı. İçindeki korku bulutları ağır ağır dağılmaya başlamıştı; çünkü az da olsa bir ışığa kavuşmuştu. Hiç durmadan bir tarafa doğru yürüyordu. Bir de baktı ki yıldız da kendisiyle geliyor, bazen farklı bir yöne doğru kayıyor. Erkam da onu takip ediyordu. Ta ki karanlık kayboluncaya dek bu durum devam etti. Güneş ışıklarını yerküreye gönderdiğinde Erkam, bir çölde olduğunu anladı. Susuzluktan dudakları çatlamış; vahaya varmasına da az bir mesafe kalmıştı. Koştu, koştu, sürekli koştu; ancak bir türlü vahaya varamadı.

***

Odasının kapısı açılınca uyandı. Baş parmaklarının dışıyla gözlerini ovuşturdu.

- Of başım, çatlayacak gibi. Anne sen misin? Günaydın.

- Benim aslan oğlum, nasılsın bakalım? Saat kaçta geldin, uyuyup kalmışım, geldiğini hiç fark etmedim.

Necmiye Hanım, çiçekli nevresimi katlarken bir yandan da konuşmasını sürdürdü.

- Haydi kalk bakalım, baban kahvaltı masasında seni bekliyor. Senin için neler yaptım, neler… Kahvaltıdan sonra alışverişe çıkacağız. Sen de gelirsin.

- Anne, ben sizinle gelemeyeceğim, Yakup'a söz verdim, onunla bir yere gideceğiz.

- Nereye gideceksiniz?

- Şu bizim iki sokak ötemizde oturan bir öğretmen var, onun evine gideceğiz. Bizim öğretmenimiz değil, ama Yakup'a derslerinde yardımcı oluyormuş. Matematikten anlamadığım bazı konuları soracağım.

- Oğlum amacın ders çalışmaksa, istiyorsan özel öğretmen tutalım. Öğretmene ayıp olmasın?

- Neden ayıp olsun ki belki de ondan özel ders alırım, hele bir gideyim. Nasıl bir öğretmen, doğrusu merak ediyorum. Yakup çok övdü. Çok bilgili, her şeyden anlıyor, dedi.

- Peki, sen bilirsin. Haydi şimdi kahvaltıya.

Mutfağa girdiğinde babası gazete okuyordu.

-Günaydın baba.

-Günaydın oğlum, nerede kaldın? Bak çaylar soğuyacak.

Erkam babasının karşısındaki sandalyeye oturdu.

- Dün akşam biraz geç geldim de ancak uyanabildim, dedi

Kahvaltı masasında hemen hemen her şey vardı. Kâmil Bey, Necmiye Hanımla evlendiğinde sıradan bir memur olmasına rağmen zamanla terfi etmiş ve bol para kazanmaya başlamıştı. Onun lüks hayatı bazı dedikoduları da beraberinde getiriyordu. Hâlbuki geliri sadece maaşla sınırlı değildi, babadan kalma tarlaları kardeşleriyle beraber ekip biçiyor, kendi hakkını satıp dövize dönüştürüyordu. Zamanla biriken dövizler devalüasyondan sonra iyice kıymetlenmişti.

Kâmil Bey, işe gitmediği günler kahvaltıyı uzatır, eşi ve oğluyla sohbet ederdi.

- Hanım, ben diyorum ki Erkam'ı özel bir üniversitede okutalım. Birikimlerimizi oğlumuz için kullanalım.

- Ama bey, özel üniversite çok masraflı olmaz mı?

- Olsun, ben bir yolunu bulur öderim, diyerek keyifle çayını yudumladı. Yeter ki benim oğlum okusun babası gibi yüksek kademelerde görev alsın.

Erkam, kendisiyle ilgili bir konu olmasına rağmen, o konuda hiç konuşmadı. Bir anda aklına rüyası geldi. Anlatacak

oldu. 'Şu anda zamanı değil.' diye vazgeçti. Kâmil Bey, Erkam'daki durgunluğu fark etmişti.

- Sen niçin konuşmuyorsun aslanım? Babandan yapmasını istediğin bir şey varsa hiç çekinme söyle. Özel üniversiteye gitmek istemez misin? O okullarda mükemmel bir eğitim öğretim olduğu gibi mezun olunca yurt dışına gitme imkânın olur. Bizim müdürün oğlu şimdi Amerika'da yüksek lisans yapıyor, özel üniversitenin sayesinde.

-Bunları düşünmek için daha erken değil mi baba? Belki devlet üniversitelerinin birinde güzel bir bölüm kazanırım. Eğer onlardan birini kazanamazsam düşünürüz, neden olmasın.

Bu arada, baba ben sana bir şey söylemek istiyorum. Hani hatırlıyor musun yazın babaannemlerin damında yatardık seninle? Gökyüzüne bakıp yıldız kaydırmaca oynardık. Ve benim yıldızım kaymıştı. Hatırladın mı?

- Hatırladım hatırlamasına da bırak artık çocukça şeyleri. Biz neden bahsediyoruz, sen neler söylüyorsun bana? Sen büyüdün, kocaman adam oldun. Artık gökteki değil de yerdeki yıldızlara bak, diyerek gazetenin arka sayfasındaki artist resmini gösterdi.

Erkam ne diyeceğini bilemedi.

- Size afiyet olsun, deyip masadan kalktı.

Onun kahvaltıyı yarıda kesip masadan kalkması babasının büsbütün keyfini kaçırmıştı. Elindeki çay bardağını masaya bırakıp: Ne söyledim ki ben bu çocuğa, dedi.

Necmiye Hanım oğlunda bu sıralar bir durgunluk seziyor; ama sebebini bir türlü çözemiyordu. "Ergenlik çağı, olur böyle şeyler." diyerek kocasını rahatlatmaya çalıştı. Ancak söylediklerine kendisi bile inanmadı. Eşine dönerek:

- Çocukla biraz ilgilensen diyorum.

- Yani sen benim oğlumla ilgilenmediğimi mi düşünüyorsun. Harçlığını veriyoruz, hiç parasız bıraktım mı ben onu, dedi.

- Sen de biliyorsun ki ben onu kastetmedim. Bak çocuk sana geçmiş dönemde yaşadığı güzel bir hatırasından bahsediyor, sen kalkmış lise üçteki çocuğa neler söylüyorsun?

- Ben, doğru bildiğim şeyleri söylerim, neymiş o yıldız hikâyesi.

- Senin hikâye dediğin şey, çocuğumuzun gerçeği.

- Neyse hanım, sabah sabah kafamızı ütüleme!

Necmiye Hanım, Mustafa Bey'in bu tür tavırlarına alışık olduğu için çok üstelemedi. Masadaki tabakları toplamaya başladı.

Cumartesi günleri kahvaltı geç yapıldığı için saat epeyce ilerlemiş on buçuk olmuştu.

"Biraz sonra Yakup'u ararım. Parkta buluşur, gideriz öğretmene." Zihninden bunları geçirirken bir yandan da en şık elbiselerini giyiyordu. Merak ettiği bir insanla görüşecek olması onu heyecanlandırıyordu. Elbiselerini giydi, saçını başını düzeltmek için dolabın orta kısmında yarım hilâl gibi duran aynaya yöneldi. Tarağı saçlarına sürmemişti ki telefonu çaldı. Arayan Yakup'tu.

- Alo Yakup merhaba, tamam, birazdan çıkıyorum, parkta buluşalım.

Telefonu kapatır kapatmaz kapıya yöneldi.

- Anne ben çıkıyorum!

- Tamam oğlum!

Yakup'la buluştuklarında saat on bire on vardı.

- On dakikada varırız değil mi Yakup?

- Tabii tabii...

Erkam'ın içinde nedenini bilmediği bir sevinç vardı. Her zamanki gibi etrafına alıcı gözle bakıyor, ağaçlara konan kuş-

ları, yürüyen insanları, taşıtları her şeyi seyrediyordu. Bütün varlıklar hareket hâlinde, hepsi kendi vazifesini yapıyor, biri diğerinin işine müdahale etmiyor. Tek sıra hâlinde yürüyen karıncalar sırasını karıştırmıyor, yol boyunca dizilmiş olan ağaçlar hep aynı boyda, birbirine yaslanmış gibi duran evlerin çirkin görüntüsüne inat bahçelerdeki tabii yapılarda bir güzellik vardı. İki arkadaş eve kadar hiç konuşmadı.

Yakup zile bastığında ses sanki zilden değil de Erkam'ın yüreğinden geliyordu. Kapı açıldı, selâm vererek içeri girdiler.

Erkam, kapıdan girer girmez etrafa göz gezdirdi. Gördükleri, hayalinde canlandırdığı şeylerden çok farklıydı. Kendi kendisiyle konuşur gibi;

"Allah Allah, bu ev bekar bir öğretmenin evi olamaz. Her taraf tertemiz, her şey yerli yerinde... Kanepelerin üzerinde kitaplar, kirlenmiş çoraplar, yırtılmış gazete parçaları, ıslak havlular yoktu. Perdesiyle, halısıyla, duvardaki çerçeveleriyle tam bir aile eviydi. Gerçi vitrini, fiskos masası, gümüşlüğü yoktu; ama bekar bir insanın onlara ihtiyacının olduğunu zannetmiyorum." dedi.

- Merhaba, hoş geldin. Erkam'dı değil mi adın? Yakup senden bahsetmişti bana. Benim adım Ahmet, matematik öğretmeniyim. Şehrinize bu sene geldim. Az ilerideki ilköğretim okulunda çalışıyorum. Burayı çok beğendim desem abartmış olmam.

Erkam gözlerini evin içinde gezdirdikten sonra:

- Şey, eviniz çok güzelmiş, dedi.

- Sağ ol, teşekkür ederim. İçinde sizler olunca daha güzel oluyor. Her gün altıncı ve yedinci sınıf çocuklarıyla uğraşmaktan yoruluyoruz. Amacım lisede çalışmaktı, ama bu sene olmadı, kısmetse seneye olur. Bu eksikliği sizler gibi derslerinde başarılı olmak isteyen genç arkadaşlarla ders çalışarak gideriyorum.

Dakikalar ilerledikçe sohbet koyulaştı. Erkam, yeni tanıştığı bu insana karşı hayranlık duymaya başladı. O, konuştukça ağzının içine girecekmiş gibi oluyor, bazen başıyla söylenenleri tasdikliyor bazen de birkaç kelime kendisi konuşuyordu.

Erkam, Ahmet Bey'in ilgisi ve hoş sohbetinden o kadar etkilendi ki saatler geçmesine rağmen oradan ayrılmak istemiyordu. Çaylar içildikten sonra Yakup müsaade istedi, birlikte kalktılar. Evden çıkarken Ahmet Bey:

- Önümüzdeki hafta aynı saatte yine bekliyorum sizi, dedi.

İkisi birlikte,

- Tamam geliriz, inşallah, dediler

O günden sonra Erkam da Yakup da sürekli Ahmet Beyin evine gittiler. Hem ders çalışıyorlar hem de hemen hemen her konuda sohbet ediyorlardı.

Bir gün konu döndü, dolaştı yıldızlara geldi.

-Hocam, ben hep yıldızları merak ediyorum. Bunların kilometrelerce uzakta olduğu söyleniyor. Yıldızların çarpmaması, dünyaya düşmemeleri beni hep düşündürmüştür.

Ahmet Bey söze başlamadan önce:

- Yakup, bu konuda bir şey söylemek ister misin, dedi.

Yakup, "Estağfirullah hocam siz varken..." diyerek öğretmeni dinlemeyi tercih etti.

- Bak Erkam'cığım, kâinatta mükemmel bir düzen var, bu düzen içinde yıldızların da bir yeri vardır. Onlar aslında güneş gibidirler; ancak bize çok uzak olduklarından biz onları çok küçük zannediyoruz. İnsan aklı bazı noktalarda yetersiz kalıyor. Yani yıldızlar boşlukta nasıl duruyor? senin de dediğin gibi o kadar çok oldukları hâlde niçin çarpışmıyorlar? Onların dünyaya düştüğünü bir düşünsene, ne hâle geliriz? Bundan dolayı işin bir tek izahı var: O da Allah'ın kudret eli,

kâinattaki her şeye yetişiyor. Allah yıldızları da birer lamba gibi görevlendirmiş, öylece tutuyor semada.

Bak, sana yıldızlar ve semadaki gökcisimleriyle ilgili yaşanmış bir olayı anlatayım.

Bir gün Sör James Jean, gökyüzünde yıldızları seyrediyor. Yanına dostu, arkadaşı İnamullah geliyor. Ancak bilim adamı öyle dalmış ki arkadaşının yanına gelmesini fark edememiş. Bir süre sonra arkadaşını fark ediyor ve şunları söylüyor: "İnamullah gökyüzüne serpiştirilmiş şu yıldızları, şu semayı görüp de Allah'a inanmayan bilim adamını anlayamıyorum. İnamullah Kur'an'dan bir ayet okuyor. Diyor ki: "Allah'tan en çok âlimler korkar." Sör James: "Eğer o söylüyorsa herkes bilsin ki O, Allah'ın kulu ve Resûlüdür." diyor.

Yani anlayacağın, bilim adamı her şeyin gerçek değerini biliyor ve değerlendirmesini de ona göre yapıyor. Bizim için sadece bir ışık kaynağı olan yıldızlar, onlar için daha başka anlamlar ifade ediyor. Etrafını seyrederken onun arkasındaki sırrı keşfetmeye çalışıyor, yaratıcı gücün varlığını görmekten dolayı mutlu oluyor.

Aslında her insan, kendi çapında bir bilim adamıdır. Çevresindeki varlıkları sadece bir eşya olarak değil de bir düzenin parçaları olarak değerlendirmelidir. Bakıyorsunuz, ilgi sahamıza giren girmeyen her varlık emrimize verilmiş, bizlere hizmet ediyor. Hâlbuki bu varlıkların çoğu kabiliyet itibariyle insandan üstündür.

Mesela bir bıldırcın havada takla atarak uçabiliyor. Bir ördek yavrusu yumurtadan çıkar çıkmaz suya bıraktığınızda yüzebiliyor. Bakın bu kadar farklı özelliklerle donatılmış olmalarına rağmen canlı-cansız bütün varlıklar bize hizmet etmekle mükelleftir. Kendilerine verilmiş olan özelliklerin dışına çıkamıyorlar.

Varlıklar içinde biri var ki o da insan, yaptıkları ile yerde sürünen varlıklardan daha aşağı olabildikleri gibi yıldızların üzerine bile çıkabiliyor.

Erkam, Ahmet Bey'in anlattıklarından çok etkilenmişti. Daha önce çevresinde bu konular hiç konuşulmamıştı. Dinlediği her söz ruhundaki karanlık noktaları aydınlatıyor, manevi bir rahatlığa kavuşuyordu. Aklına rüyası gelmişti. Tüm detaylarıyla anlattı rüyasını. Anlattıkça hafiflediğini ve içini sonsuz bir huzurun kapladığını hissediyordu. Yakup ve Ahmet Bey, Erkam'ın rüyasından etkilenmişlerdi.

Ahmet Bey "Rüya Tabirleri" kitabını getirip içinden yıldız bahsini okumaya başladı. Kitabı kapattıktan sonra kendi düşüncelerini de katarak rüyayı yorumlamaya çalıştı:

-Çöl nedir, bilir misin Erkam? Çöl ruhun, gönlün huzurdan uzaklaşmasıdır. Ya Vaha? Vaha, mutluluğun kaynağıdır. Yıldız seni sıkıntıdan kurtarıp mutluluğun kaynağına götürmüş. Ne mutlu sana ve yıldızına…

Peygamber Efendimiz (s.a.s.): "Benim sahabelerim gökteki yıldızlar gibidir, kim peşine takılırsa doğru yolu bulur." diyor. Kim bilir, belki de seni vahaya götüren Peygamber Efendimiz(s.a.s.)'in bahsettiği yıldızlardan biridir.

Ahmet Bey, bunları söyledikten sonra çay tepsini mutfağa götürürken "ne mutlu sana ve yıldızına" diyordu.

Erkam bir süre Ahmet Bey'in arkasından baktıktan sonra oturduğu yerden kalkıp pencereye yöneldi. Pencerenin yanındaki sandalyeye oturup gökyüzüne baktı. İkindi vakti gökyüzünde hiçbir yıldızın olmayacağını bildiği halde dakikalarca semanın derinliklerini seyretti. Yakup, dikkatle onu izliyordu. İçinden: "Ne mutlu Erkam'a! Ahmet Bey gibi bir yıldıza kavuştu…" diyordu.

BOŞ TABAK

Otobüs tıklım tıklımdı. Oturacak yer olmadığı gibi ayakta rahat edeceği bir yer bulması da zordu. Ayakta duran yolcuların arasından geçerek orta kısımdaki koltuğun demirinden tutundu. Kendisi için en müsait yer burasıydı. Aslında hiç sevmezdi toplu taşıma araçlarıyla yolculuk yapmayı, özellikle de otobüslerle. En çok tercih ettiği araç taksilerdi. Gideceği yere en rahat ve en kısa sürede taksilerle varıyordu. Ama taksilere her zaman binemiyordu. Aldığı bursu kira için veriyor, evden gelen harçlıkla da ancak ihtiyaçlarını karşılıyordu.

Otobüs şoförü, arada bir "arkaları dolduralım" diye ikazlarda bulunuyor, duraklardaki bütün yolcuları bindirmeye çalışıyordu. "O da kendince haklı" diye düşündü. İstese otobüs doldu diyerek yolcu almadan yoluna devam edebilir; ama demek ki vicdanı buna müsaade etmiyor. Kim bilir acele eve yetişmesi gereken kaç insan vardır duraklarda? Kimisi işten bir an önce evine varmanın hayalini kurarken kimileri de eş dost ziyaretine gidiyordu.

Otobüs eski zaman kağnıları gibi ilerlerken Ahmet'in keyfi kaçıyordu. Sıcak havanın etkisiyle insanlar terliyor, ter kokuları birbirine karışıyor ve Ahmet bunalacak gibi oluyordu. Cebinden selpak mendil çıkarıp alnında biriken ter dam-

larını sildi. Yanındaki yolculara değmemeye çalışıyor, ama otobüs fren yaptıkça istemese de önündekinin üstüne yığılıp kalıyordu. Durdukları her durakta en az bir iki kişi biniyordu. Yolcu arttıkça Ahmet'in sıkıntısı da artıyordu. İçinden "Selimgilin evi de ne kadar uzaktaymış, neredeyse yirmi durak geçtik, hâlâ gelemedik." diye geçirdi.

Otobüsün camından dışarıya baktığında şehri aydınlatan ışıkların azaldığını gördü. Bu, iyiye işaretti. Demek ki Selim'in mahallesine gelmişlerdi. Selim üniversiteye yakın olsun diye evini şehrin dışında tutmuştu.

Ahmet'in bir tek derdi vardı. O da bir an önce Selimgile varabilmekti. Bir yandan saatine bakıyor bir yandan da belli belirsiz konuşuyordu.

- Of of, saat dokuz olmuş. Ayıp olacak Selim'e. Beni yemeğe davet etti; her halde bulaşıklara yetişeceğim.

Otobüsün fren yapmasıyla gerçeğin kollarına döndü.

Yaşlı bir adam bastonuna tutunarak otobüse binmeye çalışıyordu. Yardım eden kimse olmadığı için arabaya binmesi epeyce zaman aldı. Genç muavin, gençliğin hissiyatına mağlup olarak:

- Çabuk olsana moruk, bizi niçin bekletiyorsun, dedi.

İhtiyar adam bastonundan kuvvet alarak doğruldu ve gence:

- Oğlum, sen galiba ihtiyarları sevmiyorsun, Allah seni yaşlandırmasın, dedi.

Kaba söz duymaya alışık kulakları ummadığı bir cevap duyunca genç adam neye uğradığını şaşırdı. İhtiyar adamdan onlarca defa özür diledi. Ahmet hem bu manzarayı seyrediyor hem de biraz önceki davranışının ne denli yersiz olduğunu düşünüyordu. Bu ortamdan bir an önce uzaklaşmak için yanındaki adama "Atakule'ye gelmedik mi?" diye sordu.

- Dört durak sonra varırız.

- Rica etsem, eski camiye gelmeden beni ikaz eder misiniz?

- Tabii...

Bir süre sonra, adamın "Bir sonraki durakta ineceksin" sözüne uyarak otobüsün "dur" düğmesine bastı. Durağa geldiğinde otobüsten indi.

* * *

Selim'in tarifine göre ev, eski caminin yanındaki apartmanın ikinci katındaydı. Önce eski camiyi bulması gerekiyordu. Günün bu saatinde kenar mahallelerde hayat erken biter, işten dönen kişilerin dışında hemen hemen kimse bulunmaz sokaklarda. Bugün de öyleydi. Ahmet açık bir dükkân bulma ümidiyle sokağı aydınlatan lambaların loş ışıkları altında yürümeye devam etti.

Yaklaşık on adım gitmişti ki dükkânının kepenklerini kapatmaya çalışan bir adam gördü. Adımlarını biraz açarak adamın yanına geldi. Selâm verdikten sonra:

- Amca, eski camiye nasıl gidebilirim, dedi.

İhtiyar bakkal, Ahmet'in selâmını aldı ve:

- Evladım, ben de oraya gideceğim: İstersen beraber gidebiliriz, dedi. Ahmet, Selim'in evine ilk defa gidiyordu. Kendisini yemeğe davet etmiş olan birine hediye almadan gitmek hoş olmazdı. Bu nedenle bakkala dönerek:

- Buralarda pastane var mı, dedi.

Bakkal amca eliyle işaret ederek:

- İlerde var, ama epeyce yürümen gerekir, dedi.

Ahmet zaten gecikmişti, bir de pastaneye gitmek için vakit harcarsa iyice gecikirdi. Etrafına şöyle bir göz gezdirdi, açık dükkân göremedi.

Bakkala:

- Kepenkleri de kapattın, ama bir arkadaşımı ziyaret edeceğim. Yanına boş gitmek istemiyorum, çerezin var mı?"

- Var evladım, dedi bakkal amca…

Kepenkler gürültüyle açıldı, ikisi birlikte dükkâna girdi. İhtiyar adam, ışığı açtığında Ahmet kendisini köylerindeki bakkal dükkânının içinde zannetti. Aynen köydeki gibi bu dükkânda da eşyalar iç içe girmiş, deterjanlarla gıda maddeleri yan yana konmuş, masanın üzeri çocukların ilgisini çekecek şekilde şeker çeşitleriyle donatılmıştı.

- Hangisinden vereyim, dedi ihtiyar bakkal.

Ahmet'in cevap vermesini beklemeden eline aldığı kese kâğıdının ağzını açtı ve küçük çerez küreğini eline aldı.

Ahmet plastik kavanozlardaki çerez çeşitlerini kontrol ettikten sonra, "Şunlardan ikişer yüz gram ver." dedi.

Bakkal amca altın tartma titizliği ile çerezleri tarttı ve Ahmet'e uzattı.

Ahmet bakkalın parasını verince:

- Amca kusura bakma benim acele gitmem gerekiyor, çok geç kaldım, siz camiyi tarif edin de ben hemen gideyim, dedi.

Bakkaldan tarifi alır almaz dükkândan çıktı. Saatine baktı. Saat sekiz buçuk olmuştu. Saatin iyice ilerlediğini düşünerek adımlarını biraz açtı. Apartmanın yanına geldiğinde balkonda Selim'i gördü. Selim asker yolu bekleyen bir anne gibi kendisini bekliyordu. İçinden: "Çok beklettik, çocuğa ayıp oldu." diye geçirdi.

* * *

Bazı arkadaşlıklar var ki kardeşten öte bir bağlılık sağlıyor insanlara. Selim'le Ahmet'in arkadaşlığı da öyleydi. Hem akraba hem de aynı yaşta oldukları için beraber büyümüşlerdi. Birbirine bakan evlerde oturuyorlar, hangisi dışarıya çıkarsa o, mutlaka diğerini çağırıyordu. Beraber çelik çomak oynamışlar, kuzu otlatmışlar ve beraber kaymışlardı karda. İlkokuldan sonra öğretmen lisesi sınavına girmişler, ikisi de aynı yeri kazanmıştı.

Liseyi bitirdiklerinde Selim tıp fakültesini kazanmıştı. Ahmet ise o sene kazanamamış, ancak bir yıl sonra Selim'in okuduğu üniversitenin tarih bölümünü kazanmıştı.

Kaderleri sanki birdi. Farklı alternatifler olmasına rağmen üniversiteyi de aynı şehirde okuyacaklardı. Selim, yazın görüştüklerinde isterse kendileriyle beraber kalabileceğini söylemişti. Ahmet, yurtta kalmak istiyorum deyince Selim ısrar etmemişti. Ahmet yurtta, Selim de kardeşi Serdar'la beraber kiraladıkları bir evde kalıyordu.

* * *

Yaklaşık iki aydır görüşmüyorlardı. Ahmet, Selim'in evine ilk defa gelmenin heyecanını yaşıyordu. İçindeki sevgi seli âdeta kendisini sürüklüyordu. Bu nedenle merdivenleri bir çırpıda çıktı. İkinci kata geldiğinde Selim kapıyı çoktan açmıştı bile.

İki arkadaş salona seçtikten sonra birbirine dostça sarıldılar. Selim'le Ahmet'i tanımayan biri şu hallerini görse bunları, yıllardır birbirlerini görmeyen iki kardeş zannederdi. Öyle ya, kardeşlik yalnız aynı annenin babanın evladı olmak değildir. Kanepeye oturduklarında Selim:

- Hoş geldin Ahmetçiğim, hoş geldin, dedi. Gözümüz yollarda kaldı. Allah korusun bir şey mi oldu, diye düşündük.

- Hiç sorma Selim, müzmin şoför arabayı yavaş sürdü. Biraz da geç çıktım yurttan.

- Ee, nasılsın bakalım?

- Nasıl olalım, iyiyiz! Sen nasılsın, hani Serdar nerde?

- Mutfakta, şimdi gelir.

- Yaklaşık iki aydır görüşmüyoruz değil mi? Olacak iş mi? Aynı üniversitede okuyoruz, üstelik akrabayız, ama ancak iki ayda bir görüşebiliyoruz.

Ahmet'in bu serzenişi öteden beri Selim'in de kafasını karıştırıyordu. Hele Ahmet neden kendileriyle birlikte kalmıyordu, buna bir anlam verebilmiş değildi. Yemekten sonra

bunları konuşmayı aklından geçiriyor, ancak yanlış bir şey yapmaktan da korkuyordu. Acaba kendisinde Ahmet'in hoşlanmadığı bir şey mi vardı? Yedikleri içtikleri ayrı gitmeyen iki arkadaşın birlikte kalması hem maddi hem de manevi olarak iyi olurdu.

Selim arkadaşının iyice acıkmış olabileceğini düşünerek, "Hemen sofrayı kuralım." dedi. Biraz sonra Serdar elinde sofra beziyle kapıda göründü. Sofrayı yere serdi.

- Hoş geldin abi, dedi.

- Hoş bulduk canım. Nasılsın?

- İdare ediyoruz abi. Sen nasılsın?

- Ben de iyiyim, sağ ol.

Bu arada Selim ekmekleri sofraya koydu. Tepsiyi getirmek için tekrar mutfağa gitti. Etrafa mis gibi bir koku yayılıyordu. Selim elindeki tepsiyle odaya girdiğinde koku artmaya başladı.

Ahmet, ev yemeğini en son iki ay önce kendi evlerinde yemişti. Bu akşamki yemek belki sıradan bir yemekti, ama Ahmet için başka bir anlam ifade ediyordu.

- Aman Allah'ım, bu ne güzel koku! Ne yaptınız böyle?

Selim her zamanki mütevazı ve sevecen tavrıyla:

- Elimizden geldiğince bir şeyler yapmaya çalıştık. Umarım geldiğine değer, dedi.

Tepside dört tabak, dört kaşık dört tane de çatal vardı. Oysa toplam üç kişilerdi. Her halde yanlışlıkla konuldu ya da başka bir arkadaşı da davet etmişlerdir, diye düşündü. Selim, tabaklara yemekleri koydu.

- Haydi soğutmayalım, dedi.

Yemeğe başladılar, ama gelen giden yoktu. Ahmet merak edip sordu:

- Biz üç kişi olduğumuz halde sofraya niçin dört tabak koydunuz?

Selim,

- Dördüncü tabak Peygamber Efendimiz (s.a.s.) için, dedi.

Böyle bir cevap karşısında Ahmet şaşkınlığını gizleyemedi.

- Güldürme adamı, dedi. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) hayatta mı ki seninle aynı sofraya otursun?

Öyle ya, sadece yaşayan insanlar yaptığımız işlerde bize eşlik eder. Binlerce sene evvel dünyadan göçmüş olan biri -Peygamber dahi olsa- soframıza ortak olabilir mi? Selim iki seneden beri, her yemekte Peygamber Efendimiz (s.a.s.) için sofraya bir tabak fazla koyardı. Yemekten birkaç kaşık aldıktan sonra:

- Ahmet, sen de biliyorsun ki bir şeyi gönülden istemek lazım kavuşmak için. En olmadık zamanlarda istediğimiz şeyler ayan beyan çıkıyor karşımıza. Kim bilir benim soframa iştirak etmeyen Güllerin Efendisi, ahiret yurdunda belki de beni kendi sofrasına davet eder. Bu, bir kul için az şey mi?

Ahmet, hem yemeğini yiyor hem de dördüncü tabağı gözetliyordu. Küçükken annesinden, ortaokul ve lise çağlarında Selim'den böyle konuları dinlemişti, ama hiç bu kadar önemsememişti. Gerçekten Selim'in anlattıkları doğru olabilir miydi? Zaman, mekân engel olmaz mıydı, Peygamber nefesini teneffüs etmek için? Dizini dizine vermek, yüzünü bastığı yere sürmek, böldüğü ekmeği yemek, hepsinden öte, okşadığı başı taşımak mümkün olabilir miydi? Yatılı okuldayken ölmüş akrabalarının ruhlarını çağırmıştı arkadaşı. Ortalıkta ruh falan olmamasına rağmen inanmışlardı ruhun geldiğine. Ne de saftı o zaman. Şimdi de o kadar saf mıydı? Selim şaka mı yapıyordu, yoksa olması gereken hallerden örnek mi sunuyordu?

Ağzına aldığı her bir lokma boğazında düğümleniyor, bir lokmayı yutabilmek için defalarca yutkunuyordu. Genelde yemeği çok yerdi. Bu gün, hayatının milâdıydı sanki… Fazla yemedi. Padişah karşısında el pençe divan duran köle gibiydi sofrada. Sessizlik gece gibi sarmıştı odayı. Serdar'ın

'çayı yemekten hemen sonra koyayım mı?' sözü sükûneti bozdu.

Yemek yendikten sonra Ahmet, zihninde oluşan sorulara cevap bulmak için Selim'in konuşmasını sürdürmesini istiyordu. Selim konuştukça içindeki boşlukların dolduğunu hissediyor ve ruhen rahatlıyordu.

Selim duvarda asılı duran resme bakarak:

- Mevlâna'yı görüyor musun, dedi. Mevlâna, Şems-i Tebrizî geliyor diyen yalancı adama çıkarıp cüppesini veriyor. Talebeler şaşkın... Biliyorlar ki adam yalan söyledi. Mevlâna onlara dönüp: "Ben bu işin yalanına cüppemi verdim, gerçeği olsa kafamı verirdim." diyor.

Resme uzun uzun baktıktan sonra:

- İşte böyle Ahmet, dedi... O(s.a.s.)'nun aramızda olduğunu düşünmek, burada olması kadar mutlu ediyor bizi. Şems-i Tebrizî'si olmayan Mevlâna eksiktir, yarımdır, güneşe küsmüş ay gibidir. Bedendeki canı çıkarırsan insan yaşar mı; doğan güneşe, akan suya, daldaki kuşa bakıp duyguları coşar mı? Bizi yaşama bağlayan, insanlardan bir insan olarak yaşamamızı sağlayan O(s.a.s.)'nun eşsiz sevgisidir.

Yemekle başlayan sohbet, çayla devam etti. Vakit epeyce ilerlemişti. Serdar kendi odasına geçmiş, ders çalışıyordu. Selim bulaşıkları yıkayayım, diyerek ayağa kalkınca Ahmet, 'Ben de sana yardım edeyim.' dedi. İkisi birlikte mutfağa geçtiler. Tepsinin üstündeki tabaklar olduğu gibi duruyordu, insanı bedenin dar mahpesinden sonsuzluğa götüren ney sesi eşliğinde bulaşıkları yıkadılar.

Selim, salondaki kanepeyi açtı. Ahmet için bir yatak yaptı. Saat bir olmuştu. Cumartesi olduğu için derse gitmeyeceklerdi. O nedenle erken kalkma gibi bir durumları yoktu.

Ahmet bir türlü uyuyamıyordu. Saatler ilerliyor, ama uykunun sihirli ikliminde kaybolmuyordu. Çocukluk günleri

geldi aklına. Damda yatıp yıldızları seyrettiği serin günleri düşündü. İlkokula abisinin önlüğünü giyerek başlamıştı. Belli belirsiz işaretlerle dolu bir defteri, daha yarısı boş diye koltuğunun altına tutuşturmuştu annesi. Babasının çakısıyla ucu sivriltilmiş bir de kurşun kalem alınca okulun yolunu tutmuştu. Yıllar ne çabuk geçmişti öyle. Oysa çamurdan yaptığı arabalarla hayallerini taşıyamamıştı geleceğe. Hep gerçeğin orta yerinde bulmuştu kendini. Çocuktu, ama büyük gibi davranması istenmişti. Eli iş tutmaya başladığı zaman el işlerine koşturmuşlardı onu. Hafta içi okuyor, hafta sonu tarlalarda çapa yapıyordu. Bazen okula gitmiyor, çobanlık yapıyor, koyunları otlatırken ağıt yakıyordu dağlara. Akranları her gün okula giderken o ancak haftada üç gün gidebiliyordu. Bir gün öğretmeniyle okul müdürü: “Hasan Çavuş, bundan sonra çocuğu okula her gün göndereceksin." dedi de artık ne tarlaya ne de hayvan otlatmaya gitti. Sınava girmesine de öğretmeninin ısrarıyla izin verdi babası. “Okuyup da ne yapacak. Şimdiden öğrensin köy işini." diyordu.

O gün kararını vermişti. Okuyacaktı. Sınav sonuçlarını beklediği günlerde müjdeli haberi Topal Remzi’nin Hıdır’ı yetiştirdi.

- Ahmet, Selim’le aynı mektebi kazanmışsın. Müjdemi vercen!

Dünyalar Ahmet’in olmuştu o gün. O akşam da gözleri uyku tutmamış, gideceği okulun nasıl olduğunu düşünmüştü.

Bir sabah eline aldığı bir çantayla Selimle beraber binmişlerdi köy arabasına. Yanık Anadolu türkülerinin tozlara karıştığı dolambaçlı yollarda ilerlerken, kahrını ve hüznünü geride bırakmıştı. Bir daha buralara dönmeyeceğim, diyordu çocuksu duygularla.

Oysa on beş tatil olduğunda nasıl da hızlı çıkmıştı okuldan. İlk arabayla gelmişlerdi ilçelerine. Şehrin çamurlu yol-

larında gezen köylülerini gördükçe dışarıdaki ayaza inat yüreği ısınıyor ve köylülerinin yanına gelip hâl hatır soruyordu. Annesine sarıldığında göz yaşlarına hâkim olamamış, dakikalarca ağlamıştı.

Altı sene böyle geçmişti. Her yaz tatilinde babasına yardım ediyordu. Bir keresinde sınıf arkadaşıyla kavga etmişti de okuldan atılmaktan zor kurtulmuştu. Selim'in Öğretmenlere yalvarmasıyla olay kapatılmıştı.

***

Çocukluğu ve okul dönemi zihin koridorlarında dolaşırken göz kapaklarına ağırlık çöküyordu. Günün yorgunluğu düşüncelerine karışınca uykuya daldı. Semanın derinliklerine dalga dalga yayılan ezan sanki yıldızlara çarpıyor, oradan da salonun içine doluyordu. İlk kez duyuyormuş gibi dinledi ezanı. Yüreğindeki telin titrediğini hissediyordu. Sanki gizli bir güç onu yatağından çıkarmaya çalışıyordu. Daha fazla direnemedi içindeki sese, kalkıp apdest aldı. Selim de kalkmıştı. Ahmet'i bu saatte ayakta görünce biraz şaşırdı. Hep birlikte yöneldiler kalplerin tamircisine. Şükürler, hamdler yükseldi göğe.

Nöbet sırası Serdar'da idi. Kahvaltıyı hazırladığında Ahmet'i ve abisini uyandırdı. Masaya oturduklarında her üçünün de yüzünde gülücükler vardı. Sanki üçü de muştulu bir haber almıştı. Söze Selim başladı

- Bugün çok farklısın, dedi Ahmet'e. Seni on beş senedir tanıyorum hiç böyle neşeli ve hayat dolu görmedim, bunun sebebi ne ola ki?

Ahmet'in yüzündeki tebessüm yavaş yavaş kayboldu, yüzü daha ciddi bir hâl aldı.

- Bu gece sizler yattıktan sonra bir müddet uyuyamadım. Uykuya dalınca bir rüya gördüm: Şu an yaşamakta olduğumuz şehirde müthiş bir deprem oluyor. İnsanlar bağrışarak sa-

ğa sola kaçışıyorlardı. Bu hâl uzun süre devam etti. Yorgunluktan ve açlıktan bitkin düşen insanlar verilen yemekten almak için sıraya geçmişti. Seninle sıradaydık. Saatlerce bekledik. Sıra bize geldiğinde senin tabağına bir kepçe yemek koydular. Ardından ben tabağımı uzattım, adam kepçeyi tencereye daldırdı, kepçede yemek yoktu. Birkaç defa yineledi; ama nafile, kepçe bomboştu. Bu manzara karşısında dayanamadın. Adamın elinden kepçeyi alıp yemeğe daldırdın, bu kez kepçede yemek vardı. Sen olmasaydın aç kalacaktım.

Bir süre düşündükten sonra:

- Ben galiba başka çeşmelerde doldurmuşum tasımı, dedi. Eğer müsaade ederseniz yurttan ayrılıp ben de sizlerle kalmak istiyorum.

Selim için bundan daha güzel bir haber olamazdı.

- Tabii, neden olmasın, dedi. Zaten yarınki nöbeti sana yazmıştık.